

ŽELEZAR

JESENICE, 13. marca 1986

ŠTEVILKA 10 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štiri-najstrednjak in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradaskja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

PROIZVODNJA V FEBRUARJU

Najkrajši mesec v letu tudi letos, tako kot lani, ni dal pričakovanih rezultatov v skupni proizvodnji, predvsem zaradi okvar in zastojev. Izpad proizvodnje gre izključno na račun »težkih« (osnovnih) TOZD — Plavž, Jeklarna (Martinarna), Valjarna bluming-štekla in Valjarna žice in profilov. Skupna proizvodnja je bila tako dosežena s 95,5 odstotka.

Precej boljši rezultat pa je bil dosežen pri gotovi proizvodnji za prodajo (odpremi), na račun zmanjšanja medfaznih zalog, ki je bila tako dosežena s 102,8 odstotka glede na višji operativni program in s 106,2 odstotka glede na gospodarski načrt.

Močan porast odpreme-prodaje je bil v zadnji dekadi meseca. Zaradi količinsko prekoračene odpreme in ob še dodatno boljšem asortimentu je bila dosežena zelo dobra realizacija osnovne proizvodnje, in sicer s 111,8 odstotka glede na operativni program.

Dobave tujega vložka za domače potrebe in za storitve prevajanja niso bile na nivoju načrtovanih, tako da tudi zaradi tega izpada proizvodnje. Za domačo porabo je bilo dobavljeno 3.767 ton, za storitve prevajanja pa 225 ton.

TOZD PLAVŽ

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena le s 84,9 odstotka.

Vzroki za slabo proizvodnjo so izredno slaba kakovost koksa, slabo stanje peči št. 1, pregorevanje pihalic, popravilo GHH in slaba kakovost aglomerata zaradi grobega koksa.

TOZD JEKLARNA

Druga »velika« TOZD planskih obveznosti ni izpolnila, saj je bila z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja dosežena s 97,7 odstotka. Pri tem pa je potrebno reči, da tej TOZD praktično ni bilo dano, da bi izpolnila planske obveznosti, in sicer izključno zaradi nižje proizvodnje v martinarni (samo 96,1 odstotka na plan), ki je posledica okvare peči 04. Še bolj boleče kot izpad količinske proizvodnje v martinarni pa je bilo slabo izpolnjevanje kvalitativnega asortimenta kot posledica slabe kakovosti in pomanjkanja grodja (Plavž).

Elektro jeklarna je dobro delala. Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo je dosegla s 100,2 odstotka, prav tako pa je tudi razmeroma dobro izpolnila zahteve po kvalitetnem asortimentu, delno zahvaljujoč tudi temu, da je bila z legurami zadostno oskrbljena.

Na napravi za kontinuirno vlivanje gredic je bilo odlihtih 5.366 ton ali 107,3 odstotka glede na gospodarski načrt.

OSEBNI DOHODEK V FEBRUARJU

Še nekaj dni pred koncem februarja so bili zelo slabi izgledi, da bi ohranili januarsko raven osebnega dohodka. Šepala je proizvodnja, bali smo se, da ne bomo uspeli pravočasno odpremiti dovolj velikih količin proizvodov.

Rezultat v proizvodnji smo le delno izboljšali, zelo dobra pa je bila v zadnjih dneh odprema, tako da je bil mesečni plan realizacije krepko presežen. Na račun finančnega učinka smo osebni dohodek celo povečali glede na januar, medtem ko je osebni dohodek za izpolnjevanje plana skupne proizvodnje manjši kot v januarju. To se zlasti pozna delavcem SM Jeklarni, ki so v februarju kmaj dosegli pogoj za izplačilo premije, medtem ko so bili v januarju bistveno bolj uspešni.

Zaradi manjšega števila rednih delovnih ur, manjšega števila nadur in seveda zaradi praznikov v januarju je osebni dohodek na delavca v februarju manjši kot mesec pred tem, toda na 182 ur je celo za odstotek večji. K temu je prispevala visoka realizacija, še v večji meri pa veliko število ur sobotnih dopustov, ki jih ne vštevamo v kvoto rednega števila plačanih ur. V poprečju je imel v februarju vsak delavec plačanih kar 9 ur sobotnega dopusta, torej več kot za en delovni dan. Tako je sobotni dopust nadomestil razliko zaradi

TOZD LIVARNA

Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo je TOZD dosegla s 113,6 odstotka, zaradi okvare žerjava pa je bila slabša odprema izdelkov, saj je bilo tujim naročnikom odpremljeno le 33,5 tone odlitkov oziroma 83,7 odstotka planirane količine.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Prav ta TOZD je največ »kriva« za slabe rezultate Železarne v skupni proizvodnji v tem mesecu. Delno pomanjkanje delovne sile, prekomerni zastoji vzdrževalne in tehnološke narave, remont globinske peči št. 2, neuspelo valjanje preko quarto ogrođa in proti koncu meseca še okvara transformatorja so pripomogli k temu, da je temeljna organizacija dosegla z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo le z 90,9 odstotka in s tem povzročila pomanjkanje vložnega materiala za TOZD, ki so v verigi proizvodnje za njo, in v lastni prodaji, tako da so se zaloge odlihtega surovega jekla pred globinskimi pečmi v tem mesecu močno povečale.

Zaradi omenjenih težav je bila tudi prodaja precej nižja od programa in dosežena le s 83,7 odstotka.

Potisna peč je obratovala od 13. do 27. februarja. Kampanja ni bila posebno dobra, saj je bilo dnevno preko potisne peči izvaljano le okrog 433 ton slabov.

Tudi v tem mesecu brušenje blumov za potrebe Valjarne žice in profilov ni bilo na ravni potrebnih količin, saj je bilo obrušeno le okrog 60 ton na dan. Vzroki izpada so znani: delovna sila in okvare.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Ta TOZD, zadnja iz »velike četverice« povzročitelj izpada skupne proizvodnje v tem mesecu, je sama še najmanj kriva, da predvidenih rezultatov v skupni proizvodnji ni dosegla. Razlog je preprost. Zaradi pomanjkanja vložka TOZD od 11. do 12. februarja ni obratovala, kar je izključni vzrok za nedoseganje planskih količin, ki so bile v skupni proizvodnji dosežene s 95,6 odstotka. Do tega je prišlo predvsem zaradi premajhne količine obrušanih blumov

in izpada proizvodnje (kvalitete) v martinarni.

Prodaja je bila na račun zmanjšanja medfaznih zalog precej boljša in dosežena s 102,9 odstotka.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V tem mesecu je podobno kot januarja TOZD obratovala dobro. Svoje planske obveznosti je v skupni proizvodnji izpolnila s 100,5 odstotka, še boljše pa pri prodaji, kjer je svoje planske obveznosti presežila za 8 odstotkov.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Kljub velikim težavam zaradi pomanjkanja vložka, zastojev, redukcij električne energije zaradi okvare transformatorja v Valjarni bluming-štekla je delavcem TOZD z dobrim delom uspelo doseči s planom predvidene rezultate, tako v skupni proizvodnji (100,7 %) kakor tudi pri odpremi (102,1 %).

Proizvodnja dinamo pločevine ni dosežena zaradi pomanjkanja vložka v začetku meseca, kar je posledica slabega dela valjarne štekla.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

TOZD že dalj časa pestijo težave zaradi pomanjkanja delavcev, slabe kvalitete vložka in zastojev. Z dobrim delom (tudi ob prostih dnevih) jim je uspelo z višjim operativnim programom (zaradi prestavitve remonta siemaga iz februarja v ma-

(Nadaljevanje na 6. strani)

O STANJU IN PROBLEMATIKI GRADNJE JEKLARNE 2

20. februarja je bila 4. seja Projektnega sveta Jeklarni 2. Na dnevnem redu je bilo poročilo o izvajanju projekta, poročilo o pripravi podražitev projekta pri SDK. Ker je bilo najbolj aktualno poročilo o operativnem stanju projekta, ga v skrajšani obliki skupaj z ukrepi za planirano izvajanje projekta posredujemo bralcem Železarja.

Projekt Jeklarna 2 je prešel v zadnje leto gradnje. Do postavljenega roka za pričetek poskusnega obratovanja v februarju 1987 je potrebno opraviti še slabih 50 odstotkov gradbenih del pri temeljnih naprav, zgradbah in zunanji ureditvi, izdelati 50 in zmontirati še 80 odstotkov jeklenih konstrukcij proizvodnih hal, izdelati 80 odstotkov domače opreme in opraviti 100-odstotno montažo ter testiranje naprav. Ta grobi pregled stanja kaže, da bo v tem letu potrebnega še veliko dela, več, kot je bilo v osnovnih terminskih planih predvideno. Zato menimo, da je projekt prešel v kritično stanje, zato bodo potrebni tudi posebni ukrepi.

V nadaljevanju predstavljamo stanje na nekaterih področjih projekta:

DOKUMENTACIJA MANNESMANN DEMAG HUTTENTECHNIK (MDH)

Pogodba med železarno Jesenice in MDH je predvidevala dobavo osnovne in delavniške dokumentacije v roku petih do osmih mesecev od podpisa, to je do začetka aprila 1985. Na tej podlagi je bil tudi izdelan osnovni terminski plan, ki je predvideval 30-mesečno gradnjo Jeklarni 2. Dejansko je dokumentacija MDH zamujala in s tem povzročila tudi zmanjševanje v terminskem planu predvidenih rezerv.

Za glavno zgradbo je dobava dokumentacije potekala od novembra 1984 do oktobra 1985. Tudi za izdelavo glavnih tehnoloških naprav je bil rok premaknjen, saj je dobava delavniške dokumentacije za elektro peč trajala od aprila 1985 do avgusta 1985, za vakuumsko napravo od julija 1985 do avgusta 1985 in napravo za kontinuirno vlivanje od aprila 1985 do julija 1985. Pri tem je treba poudariti, da so bili podatki za naročilo materialov ali kritične opreme

posredovani pri začetnih dobavah in tako ni bilo ovir, da si jih izdelovalci opreme ne bi pravočasno priskrbeli.

GRADBENA DELA

Za gradbeni dela je bila potrebna izvedbena dokumentacija. To je bilo mogoče izdelati po dokumentaciji MDH, z upoštevanjem tudi domače dokumentacije za pomožne in energetske naprave. Večina izvedbene dokumentacije je sledila dobavi MDH, pri nekaterih temeljih pa so nastale dodatne zamude zaradi predolgega domačega projektiranja.

Izvajalec gradbenih del GIP Gradis je v delo vključil nekatere svoje TOZD in SGP Gradbinec za čista gradbena dela, za obrtniška dela pa Trimo, IMKO, Termiko, IMP in druge. Za izvajanje del je bil izdelan osnovni terminski plan, ki pa je bil zaradi zamud dokumentacije delno korigiran.

Izvajanje del po novih planih ni potekalo na vseh objektih dovolj uspešno. Podatki kažejo, da je bila predvsem intenzivnost dela premajhna; premalo je bilo delavcev in slabo izkoriščeni prosti dnevi. Posebno v decembru in januarju je bilo opravljenega premalo dela, čeprav je bilo vreme za gradnjo ugodno. Investitor je zato zahteval, da se stanje popravi. Gradis je uredil odnose s svojimi izvajalci in povečal število delavcev. Rezultati so bili takoj vidni, saj so se dela v februarju kljub slabim vremenskim razmeram normalno opravljala.

V naslednjih treh do petih mesecih bo treba zgraditi vse temeljne tehnoloških naprav. Od teh je večina na kritični poti zaradi pričetka montaže opreme. Delo bo zelo oteženo, ker se bodo sočasno montirale tudi jeklene konstrukcije glavne zgradbe in se bodo morali izvajalci prilagajati drug drugemu.

JEKLENE KONSTRUKCIJE GLAVNE ZGRADBE

Izdelava in montaža nista potekali po terminskem planu. Zaradi zamud pri MDH dokumentaciji, posebno na področju el. peči ter vakuumске naprave, in zaradi težav pri projektiranju nekatere domače opreme je bilo potrebno projektiranje zgradbe in izdelavo konstrukcij prilagoditi novi situaciji.

Rudis je zizvajalcema dela Iskro-Kumanovo in Fakom-Skopje pri izdelavi konstrukcij v tovarnah v glavnem sledil izdelani dokumentaciji, vendar je bila izdelava premalo kvalitetna. Superkontrola investitorja, ki jo opravlja Institut za metalne konstrukcije iz Ljubljane, je na velikem delu konstrukcij ugotovila prevelika odstopanja od standardov. Tudi transport ni potekal normalno, saj je pri Fakomu v februarju 800

(Nadaljevanje na 6. strani)

PO DESETIH DNEH NIČ KAJ OBETAVNI REZULTATI

Do 10. marca smo po podatkih statistične službe izdelali 36.952 ton skupne proizvodnje. Družbeni plan dosegamo 93-odstotno, nižji operativni program pa s 96,7 odstotka.

V TOZD Plavž so izdelali 4.199 ton grodja, kar je 91 odstotkov operativnega programa, ki je enak družbenemu planu.

V TOZD Jeklarna so vili 12.926 ton jekla. Družbeni plan in operativni program dosegajo z 99,1 odstotka.

V prvih sedmih odpremi dneh smo prodali 8.489 ton gotovih izdelkov in storitev. Družbeni plan dosegamo s 83,7 odstotka, precej nižji operativni program pa 97 odstotkov.

PRED 11. KONGRESOM

V Kulturnem domu Ivana Cankarja v Ljubljani se bo 21. marca začel enajsti kongres zveze sindikatov Slovenije, na katerem naj bi delegati spregovorili o vrsti problemov, s katerimi se sindikalisti srečujejo pri svojem vsakdanjem delu. Eden od delegatov iz jeseniške občine, delegatska mesta za kongres so namreč razdeljena po ključu: en delegat na 1650 zaposlenih, je tudi Zoran Krejč iz naše delovne organizacije, zato smo z njim spregovorili nekaj besed o bližnjem kongresu.

»V gorenjski regiji pripravljamo skupen nastop na kongresu, kjer bo delo potekalo v okviru treh delovnih skupin. Pripravili naj bi po najmanj eno razpravo v vsaki skupini. Medobčinski funkcionarji, moram reči, da brez delegatov, so se dogovorili za to, da katerih naj bi na kongresu spregovorili gorenjski delegati.

Zoran Krejč (foto B. Grce)

Govorili naj bi o nadaljnjem razvoju Gorenjske, problemih zaposlovanja, kvalifikacijske strukture zaposlenih in s tem v zvezi tudi izobraževanja. Menim, da bi se morali še posebej posvetiti delitvi dohodka, saj ne smemo več dovoliti, da se del dohodka, o katerem delavec še lahko odloča, nenehno krči.

Spregovoriti bi morali tudi o vlogi sindikata pri krepitvi samoupravljanja, zdi se mi namreč, da ob vsem sprejemanju samoupravnih aktov najmanj spoštujemo prav tiste, ki smo jih sami sprejeli. Sprejemamo cel kup samoupravnih aktov, ki jih potem ne uresničujemo, tako da se zdi, kot bi jih delali za nekoga drugega.

Na kongresu bi se morali kajpak opredeliti tudi do prekinitve dela ali kakorkoli že to imenujemo. Vedno več je tega in večinoma se izkaže, da so delavci, ki so štrajkali, imeli prav, in večinoma njihovim zahtevam potem tudi ugodijo. Le malokrat pa se vprašamo, kdo je odgovoren za to, da je do prekinitve dela sploh prišlo. Ljudje so namreč zelo potrpežljivi, zato mora biti že zelo hudo, da se odločijo za uveljavljanje svojih pravic po taki poti.

Opozoriti bi morali tudi na socialne razlike, predvsem tiste, ki niso rezultat dela. Tu mislim na šušmarjenje, veliko namreč govorimo o malem gospodarstvu, storimo pa za njegov razvoj bolj malo, tako da tistim, ki znajo in hočejo kaj delati, ni težko priti do dodatnega, večinoma neobdavčenega zaslužka. Jeseniški delegati pa naj bi na kongresu spregovorili o problemih upokojencev in izkušnjah samoupravnega organiziranja v SDS. Seveda sedaj še ne morem nič konkretnega reči o razpravah, ki jih bomo imeli na kongresu, saj to ni stvar delegata, ampak okolja, ki ga pošilja na kongres.

Ko govoriva o temah, o katerih se boste pogovarjali na kongresu, ne omenjate problemov s prestrukturiranjem gospodarstva in zmanjševanjem števila temeljnih organizacij. Če je ta tema prevroča za kongres Zveze sindikatov, kjer bi največ zanimivega o tem lahko povedali prav delegati z Gorenjske, predvsem iz Telematike in Save, pa me vendarle zanima vaše osebno mnenje o tem.

»Spremljal sem razvoj organizacije v Železarni. Najprej smo imeli štiri ekonomske enote, iz katerih so nastale štiri temeljne organizacije. Iz teh temeljnih organizacij smo jih potem naredili 20 in še tri delovne skupnosti. Da bi sedaj spet šli na tri temeljne organizacije, je zame smešno, saj se po vseh teh reorganizacijah zdi, kakor da ne znamo več misliti z lastno glavo. Če nam ni uspelo združiti Profilarne in Vratnih podbojev, ki pravzaprav sodita skupaj, nam bo še toliko manj uspelo, da bi

združili dvajset TOZD v samo tri. In četudi to naredimo, se bomo nekaj časa spet lovili in bojim se, da bo nastala praznina na področju samoupravljanja.

Področje humanizacije dela vam je glede na vaše delovno mesto gotovo najbolj blizu. Kaj bi lahko rekli o vlogi sindikata na tem področju?

»Če govorimo o vlogi sindikata nasploh, ne le na področju humanizacije dela, pogosto lahko slišimo, da sindikat izgublja svoj pomen. Izkušnje nas učijo drugače. Sindikat je v zgodovini delavskega gibanja odigral svojo vlogo, ki se je danes morala spremeniti, vendar sindikat še vedno potrebujemo.

Glede humanizacije dela je napisanih in sprejetih veliko lepih stvari. Radi se pohvalimo s tem, da imamo najbolj humano zakonodajo, hkrati pa vemo, da naši delavci delajo v izredno težkih, nevarnih in zdravju škodljivih razmerah. Sindikat se s tem premalo ukvarja. Za humanizacijo dela si prizadevajo predvsem strokovne službe, ki skušajo dopovedati tehnologom in projektantom delovnih naprav, da izboljšanje delovnih pogojev zmanjšuje število poškodb in ima še kako velike ekonomske posledice. V boljših delovnih razmerah se povečuje produktivnost, zmanjšuje se odsotnost z dela in fluktuacija, izboljšujejo pa se tudi medsebojni odnosi.

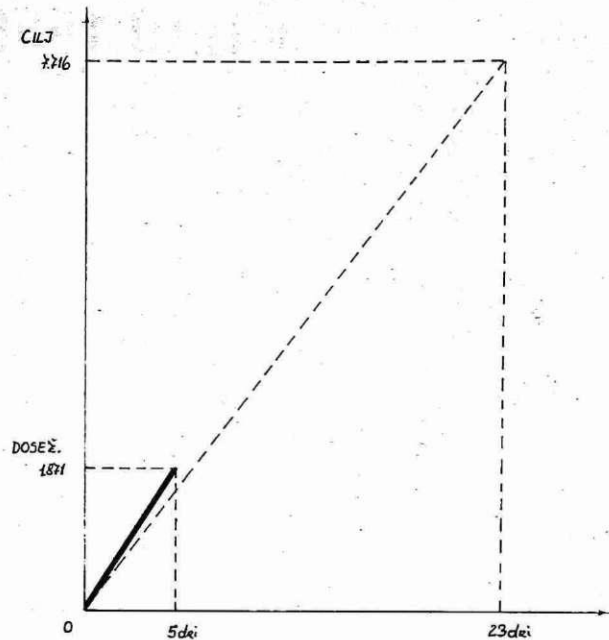
In za konec: kaj pričakujete od enajstega kongresa Zveze sindikatov Slovenije?

»Bil bi zelo vesel, če bi nam ta kongres prinesel malo več reda, s čimer mislim, da bi znali bolj spoštovati to, kar imamo, hkrati pa opuščati tisto, kar ne daje pravih rezultatov in kar ni več sprejemljivo. Malo preveč smo sramežljivi, zlasti kadar govorimo o odgovornosti.

Nekaj pa bomo gotovo morali reči tudi o stabilizaciji in padanju standarda. Videti je, da gre zdaj za to, ali bomo hitreje dvigali plače ali cene, iz česar ne more nastati drugega kot nepopisna zmešnjava. Tega problema seveda sindikat ne more rešiti sam, moral pa bi se do njega opredeliti.

Borut Grč

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA V MARCU

V petih dneh marca smo dosegli 1.871 milijonov dinarjev realizacije — cilj poslovanja presegamo za 11,5 odstotka. Začetek marca je bil torej mnogo uspešnejši kot februarja.

Oddelek za nagrajevanje

RAZPIS REFERENDUMA

Delavski svet delovne organizacije Železarna Jesenice je na svoji 5. seji 28. februarja skladno z določbo 463. člena Zakona o združenem delu ter 42. in 45. člena statuta DO Železarna Jesenice

SKLENIL:

1. Razpiše se referendum za sprejem SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O SKUPNIH OSNOVAH IN MERILIH ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE IN SKLADA SKUPNE PORABE V DELOVNI ORGANIZACIJI ŽELEZARNA JESENICE IN METODOLOGIJE VREDNOTENJA ZAHTEVNOSTI DEL IN NALOG.

2. Glasovanje naj se v vseh TOZD in delovnih skupnostih izvede v četrtek, 27. marca, in sicer na dveh ločenih glasovnicah.

3. Predhodna obravnava vprašanj o referendumu naj poteka po SDS, tako da bodo delavci seznanjeni s predlogom vsebine samoupravnih splošnih aktov, ki jih bodo sprejemali na referendumu.

4. Referendum vodijo volilne komisije v TOZD in delovnih skupnostih (in volilna komisija na ravni delovne organizacije), ki pripravijo vse potrebno za izvedbo referenduma.

5. Postopki v zvezi z referendumom tečejo tako kot pri volitvah.

6. Razpis je potrebno objaviti na način, ki ga opredeljuje poglavje III. Uresničevanja samoupravljanja v Železarni Jesenice — Statut DO Železarne Jesenice.

Predsednik delavskega sveta Železarne:
Edo Kavčič

TEŽAVE Z ZAKONI

Še pred sprejetjem, tedaj še novega deviznega zakona smo imeli priložnost slišati marsikaj laskavega o njem, nič manj pa tudi ugovorov proti njegovemu sprejetju. Kljub temu smo ves čas vedeli, da bo na koncu vendarle sprejet, po možnosti točno ob koncu leta. Iz prejšnjih let smo že nekako navajeni na take in drugačne prednovoletne zakone, za katere se potem še nekaj mesecev po novem letu ne ve čisto natančno, kako jih prav razumeti in uresničiti. Zdaj smo nekako sredi marca in nam je že približno jasno, kako je s to rečjo.

V zadnjem času lahko kar naprej poslušamo in beremo raznotere pritožbe z različnih koncev, ki pa vse zadevajo uresničevanje novega deviznega zakona. S to temo se ukvarjajo vsi od novinarjev, politikov in gospodarstvenikov pa do jezikovnega rabsodišča. Skoraj značilno je, da se nad novim zakonom pritožujejo tako tisti, ki so aktivni izvozniki, kot tudi tisti, ki so bolj uvozniško naravnani. Ne glede na to, so si pritožbe z različnih koncev podobne. O tem, kakšne prijetne novosti je prinesel novi devizni zakon naši Železarni, smo se pogovarjali s Alojzom Burjo z zunanje trgovine.

Kaj ste pravzaprav, glede na vse težave s sprejetjem novega deviznega zakona, pričakovali od njega?

»Kar veliko smo pričakovali, čeprav smo po drugi strani vedeli, da vseh problemov deviznega poslovanja ne more rešiti. Še sedaj upamo, da bo vendarle veljal vsaj nekaj časa, saj je že nevzdržno, da se iz leta v leto spreminjajo pogoji poslovanja. Čeprav smo se skoraj celo lansko leto pripravljali na sprejem novega deviznega zakona, pa vendarle ni vse steklo tako, kakor bi moralo. Zakon je bil sprejet praktično 31. decembra, zato smo v začetku leta le približno vedeli, kaj naj z njim počnemo. Celotni novih formularjev ni bilo pravčasno.

V tem času se je spremenila tudi vloga Narodne in Poslovne banke. Ker se je po novi devizni zakonodaji spremenila pot za podeljevanje uvoznih in izvoznih kontingentov, smo imeli težave celo pri pridobitvi izvoznih kontingentov za toplo in hladno valjane trake, katerih glavino izvozimo v prvi polovici leta, ker ima EGS za uvoz teh materialov preferenciala — le določeno količino je mogoče izvoziti brez uvoznih

carin. Zato smo kajpak močno zainteresirani, da čimveč izvozimo v prvem polletju, ko je izvozna cena višja. Če nam ne bi pravočasno odobrili izvoznih kontingentov, bi se nam to seveda krepko poznalo pri našem konvertibilnem izvozu. Še večje težave so seveda z uvoznimi kontingenti, saj smo dobili avanse, ki ne zadoščajo niti za material, ki ga imamo že na carini.

Največji problem vidimo v plačevanju naših obveznosti do tujine, saj je Železarna, glede na to, da več uvažja, kot izvažja (v žargonu bi temu rekli, da je pasivec), na koncu prioritete leščice. Zato se bojimo, da zaradi pomanjkanja deviz sploh ne bomo prišli na vrsto. Od sprejetja novega deviznega zakona pa do danes ni bila plačana še nobena obveznost naše delovne organizacije do tujine. Odprta so celo nekatera plačila, za katera smo dobili blago že v lanskem letu. Le relativno dobri založnosti z uvoznimi materiali ob koncu lanskega leta se imamo zahvaliti, da v tem trenutku še normalno delamo. Nujno bo potrebna korekcija omejenih prioritete, saj menim, da ni sprejemljivo, in tudi ni v narodnospodarskem interesu, da bi se Železarna Jesenice prelevila v aktivnega izvoznika, čeprav bi seveda edino na ta način lahko dosegli, da bi bile naše obveznosti do tujine redno poravnane.

Sredi marca naj bi vendarle izvedeli, kako bodo razdeljeni uvozni in

izvozni kontingenti, tedaj bodo stvari vsaj jasne, če že ne urejene.

Jasno je, da je uresničevanje novega deviznega zakona polno prijetnih in manj prijetnih presenečenj. Presenetljivo je navsezadnje tudi to, da je slišati tudi glas aktivnih izvoznikov, ki se prav nič ne hvalijo s prisojenim deležem pri delitvi devizne pogače. Očitno in brez pretiravanja je pri vseh stvari nekaj narobe. Ob vsem tem pa želja zunanjetrgovinskih delavcev, da bi nekakšen sistem deviznega poslovanja obveljal vsaj nekaj časa, zgovorno pravi, da tudi preveč dobrega (vedno novi zakoni in vsako leto novi pogoji gospodarjenja) ni vedno dobro. Nesrečna okoliščina, da naši zakoni nastajajo daleč od tistih, ki morajo potem z njimi živeti, bi bila nemara manj nesrečna, če bi se taki zakoni potem vsaj nekoliko prilagodili dejanskim razmeram.

Borut GRČE

Železarski globus

VENEZUELA

Venezuelska rudarska družba CUG je z romunskim podjetjem Mineralimport-export podpisala sporazum o izvozu železove rude v Romunijo. Po sporazumu naj bi v obdobju od 1986 do 1991 romunske železarne dobile 2,5 milijona ton venezuelske železove rude. Letna količina izvozne rude je torej 500 tisoč ton. Sporazum predvideva tudi povečanje te količine, če bo potrebno.

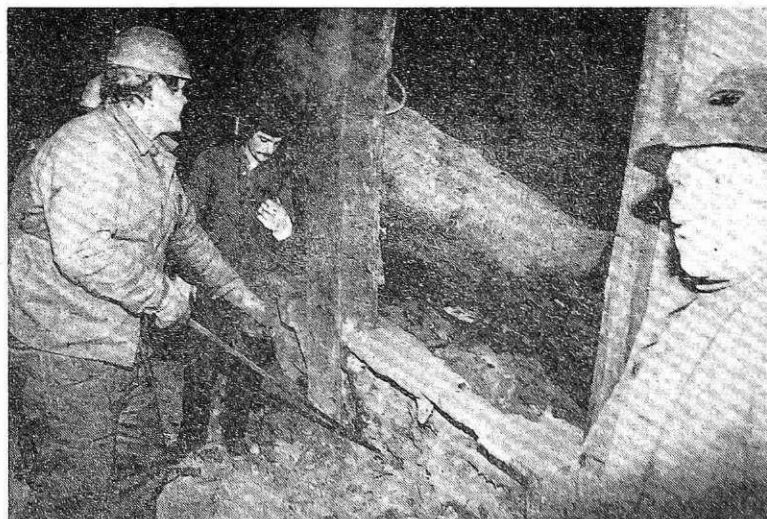
PREDAVANJE ZA ŽENSKE

Komisija za družbeno aktivnost žensk pri IO konference OO sindikata Železarne Jesenice organizira STROKOVNO PREDAVANJE za ženske o dveh temah:

1. METODE KONTRACPCIJE

2. PREVENTIVNI SAMOPREGLEDI DOJK

Predavanje bo v četrtek, 13. marca, ob 12. uri, v dvorani samoupravljalcev Železarne (stari IBM). Predavala bosta: dr. Branimir Vladikovič in višja med. sestra Vasja Kokalj.

Remont martinovke (foto B. Grce)

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V LETU 1985

Družbene obveznosti Železarne Jesenice so v letu 1985 znašale 4.674,9 milijona dinarjev, kar je za 103 % več kot v letu 1984. Prispevki iz osebnega dohodka so znašali 1.547,6 milijona dinarjev, obveznosti iz dohodka 2.004,9 milijona dinarjev, obveznosti, ki smo jih financirali iz akumulacije oziroma lastnih sredstev, pa so znašale 1.122,3 milijona dinarjev.

Analiza posameznih skupin prispevkov

I. Prispevki iz osebnega dohodka so se glede na leto 1984 povečali za 108 % oziroma za 803,6 milijona dinarjev.

Nespremenjene prispevne stopnje so ostale pri republiškem davku iz OD na dopolnilno delo, davku na pogodbeno delo in pri prispevku za kulturno skupnost SRS.

Zmanjšali sta se prispevni stopnji za skupnost zdravstvenega varstva in dodatni prispevek solidarnosti za Črno goro (po delovnem mestu). Ostale prispevne stopnje so se povečale. Najbolj so se povečale stopnje občinske skupnosti otroškega varstva (po delovnem mestu), zvezne skupnosti otroškega varstva, občinske kulturne in telesnokulturne skupnosti ter posebni občinski prispevek (davek) iz OD.

Manjše povečanje stopenj je bilo pri občinskih prispevkih za skupnost otroškega in socialnega varstva, temeljno izobraževalno skupnost, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS ter za posebni republiški prispevek (davek) iz OD.

II. Prispevki iz dohodka oziroma čistega dohodka so se povečali za 101 % oziroma za 1.571,4 milijona dinarjev.

1. Prispevki za splošne družbene potrebe so se povečali za 66 % oziroma za 211,1 milijona dinarjev. Davek iz dohodka republiki se je povečal za 249 % (absolutno za 74,1 milijon dinarjev). Stopnja za izračun tega prispevka se je od 1,8 % oziroma 0,6 % v letu 1984 povečala na 3,2 % v letu 1985, višja je tudi osnova za izračun davka zaradi višje doseženega dohodka. Pri osnovi za izračun davka (davčna osnova B) se upoštevajo davčne olajšave (delež izvoza na konvertibilno področje v celotnem prihodku, vlaganje v razvoj surovin-ske dejavnosti, stanovanjsko gradnjo, program ljudske obrambe). TOZD in delovne skupnosti ne obračunavajo in ne plačujejo davka za obdobje, v katerem so izkazale izgubo. V Železarni so leto 1985 z izgubo zaključile tri temeljne organizacije.

Prispevek za solidarnost iz dohodka je znašal 9,4 milijona dinarjev. Obračunavamo ga v velikosti 0,2 % od osnove za davek iz dohodka TOZD brez davčnih olajšav (davčna osnova A). Zavežanci za ta prispevek ne obračunavajo in ne plačujejo davka za obdobje, za katero je bila izkazana izguba, vendar le do velikosti izgube, ugotovljene v zaključnem računu. V predhodnem letu Železarna te obveznosti ni imela.

Prispevna stopnja prispevka samoupravnih interesnih skupnosti za ekonomske odnose s tujino se je od 0,01 % povečala na 0,03 %. Obveznost se je povečala za 153 %. Prispevek se obračunava od vrednosti uvoženega blaga, plačila za storitev oziroma drugih odlivov deviz v določenem obdobju.

Prispevek za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva izvoza blaga se je povečal za 76 % oziroma za 47,7 milijona dinarjev. Osnova za obračunavanje in plačevanje prispevka je osnova, od katere se obračunava in plačuje davek iz dohodka TOZD in DS, brez upoštevanja davčnih olajšav (davčna osnova A). Prispevna stopnja je 2,8 %. Železarna plačuje prispevek po Samoupravnem sporazumu o temeljnih planov ekonomskih odnosov s tujino za obdobje 1981—1985, tisti, ki tega sporazuma niso podpisali, pa po zakonu o prispevku za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva v letu 1985. Zavežanci ne obračunavajo in ne plačujejo prispevka za obdobje, v katerem so izkazali izgubo, ševeda le do višine izkazane izgube.

Posojilo skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin je višji za 24 %. Prispevne stopnje so se glede na leto 1984 nekoliko zmanjšale, višja pa je osnova za izračun obveznosti.

2. Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti so se povečali za 121 % oziroma za 365,5 milijona dinarjev.

V tej skupini se je najbolj povečal prispevek iz dohodka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (nesreče pri delu), in sicer za 277 % oziroma za 117,8 milijona dinarjev. Prispevna stopnja pa se je od 1,50 % povečala na 2,70 %, povečala pa se je tudi osnova za obračun prispevka (bruto OD).

3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnosti so se povečali za 119 % oziroma za 466,4 milijona dinarjev.

Prispevne stopnje za Izobraževalno skupnost Slovenije, Posebno izobraževalno skupnost in raziskovalno skupnost Slovenije so se povečale, medtem ko se je stopnja prispevka iz dohodka za zdravstvo zmanjšala od 10,16 % v letu 1984 na 9,46 % v letu 1985. Zaradi višjih osnov, dohodka in bruto dohodka pa se je tudi ta prispevek povečal, in sicer za 116 % oziroma za 297 milijonov dinarjev.

Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na področju infrastrukture

VRSTA PRISPEVKA	I.—III. 1984	I.—XII. 1985	Indeks
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA	744.070	1.547.640	208
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA (1 do 6)	1.555.806	3.127.230	201
1. Prispevki za splošne družbene potrebe	318.705	529.809	166
2. Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti	300.949	666.472	221
3. Prispevki za skupno potrošnjo SIS družbene dejavnosti	391.418	857.778	219
4. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na področju infrastrukture	347.853	600.807	173
5. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na ostalih področjih	158.516	394.715	249
6. Prispevki za ostala financiranja	38.365	77.649	153
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI (I. + II.)	2.299.876	4.674.870	203

v 000 din

PITNA VODA V ŽELEZARNI

V zadnjih mesecih je bilo precej skrbi, dela in pisanja v zvezi s preskrbo obratov Železarne za zdravo, higiensko neoporečno pitno vodo.

Od že znane okužbe v obratih na Beli lanko poletje je bilo opravljenih vrsto ukrepov. Pregledana so bila omrežja in odstranjene so bile napeljave, kjer bi lahko prišlo do mešanja hladilnih tehnoloških voda s pitno, prav tako so bili pregledani bojljerji za vročo vodo in paro in toplotno izmenjevalne postaje ter na osnovi ugotovitev delovne skupine izvedene prevezave bojljerjev na pitno vodo. Zadnje prevezave bojljerjev so bile zaključene konec februarja letos. V tem času pa je bila zaradi manjše izdatnosti izvirnih problema-tična tudi količinska oskrba Železarne s pitno vodo. V takih razmerah je večja verjetnost onesnaženja vode, še zlasti ob presihanju v omrežjih. S periodično kontrolo higienske neoporečnosti pitne vode, ki jo v dogovoru s TOZD Energetiko opravlja tehnološki laboratorij OTK v povezavi z odsekom za ekologijo, pa v teh dneh nismo zasledili pomembnejšega onesnaženja poleg običajnih usedlin in rje, ki se kratkotrajno pojavijo v prvih količinah vode po presih. Vzorci, ki so bili v tem obdobju kriti-

čne oskrbe odvzeti na več mestih 24., 25., 28. februarja, ne kažejo kakšne posebne bakteriološke okužbe. Nadalje bo potekala periodična kontrola pitne vode tako, kot je predvideno za normalne razmere po novem navodilu o ukrepih za varstvo zdravja delavcev v smislu preprečevanja črvesnih nalezljivih obolenj z dne 7. novembra 1985.

Ker je bilo v zvezi s pogostostjo in širino kontrole kvalitete pitne vode v Železarni v Gorenjskem glasu št. 14 21. februarja 1986 objavljenih nekaj pomanjkljivih informacij, naj dodamo kratko dopolnilo. V Železarni poteka interna periodična kontrola pitne vode že 20 let, v začetku predvsem na lastnih zajetjih, v zadnjih letih pa v vedno večjem obsegu na raznih mestih v omrežjih. Urgentno kontrolo pa je v določenih primerih opravilo Osnovno zdravstvo Gorenjske — TOZD Socialna medicina in higiena Gorenjske iz Kranja. S tem Zavodom pa sklepamo letos tudi redno letno pogodbo za periodične preiskave vzorcev vode in ne le urgentne ob posebnih primerih okužb. V tem

pogledu se obseg kontrole širi in dopolnjuje z izvidi iz Kranja. Te preiskave v Zavodu nam hkrati služijo tudi za preverjanje naših rezultatov analiz, ki jih dobimo v naših laboratorijih na istih vzorcih. Rezultati analiz se vrednotijo po pravilniku o higieni neoporečnosti vode, ki je namenjena za javno preskrbo prebivalstva kot vode za pitje ali izdelavo živil, namenjenih za prodajo. (Ur. l. SFRJ 9/1980, 14/1985). Zavod opravlja periodično kontrolo mesečno na petih mestih v omrežjih in v Kazinskem vodnjaku, če je le-ta vključen v omrežje.

V Železarni poleg tega opravljamo tudi kontrolo na dva do tri tedne na ostalih ključnih mestih v omrežjih, predvsem v kantinah, tako da je vseh stalnih mest trenutno trinajst. Urgentna kontrola pa po obsegu ni omejena in jo v primeru verjetnega ali ugotovljenega onesnaženja pitne vode, na primer v sušnih obdobjih, ob izrednih nalivih ali v drugih primerih lokalnih ali splošnih kontaminacij, opravlja Osnovno zdravstvo Gorenjske in laboratorij Železarne. Na osnovi prvih laboratorijskih izvidov o oporečnosti pitne vode, ki pa so pogosto v laboratorijih Železarne hitreje dosegljivi, se v skladu z že omenjenim navodilom organizira izvedbo potrebnih ukrepov.

Odsek za ekologijo

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURSTVA V ŽELEZARNI OD 17. DO 23. MARCA

17. marca, Miloš PIŠČANEC, vodja OPP, Jesenice, Prešernova 23, tel. št. 83-803.
18. marca, Franc BRELIH, koordinator za področje storitev in vzdrževanja, Jesenice, Kurirska 3, tel. št. 81-612.
19. marca, Stanko ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90/a, tel. št. 80-036.
20. marca, Zdravko ČRV, vodja invest. razvoja, Jesenice, C. 1. maja 32, tel. doma 2660.
21. marca, Drago FINŽGAR, vodja Žične valjarne, Begunje, št. 128/b.
22. marca, Franc GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste 22/b, tel. št. 80-333.
23. marca, Marin GABROVŠEK, član PO, Bled, Ribenska 8/c, tel. št. 78-157.
Dežurstvo je vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah, praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva je dežurni obvezen opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati, ob predaji dežurstva, podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 17. 3	BOŽIDAR ČERNE	MATJAŽ KELVIŠAR
TOREK — 18. 3	AVGUST NOVŠAK	BRANKO GERČAR
SREDA — 19. 3	JANEZ ARH	RADO LEGAT
ČETRTEK — 20. 3	MITJA BENEDIČIČ	PRIMOŽ ŽVAB
PETEK — 21. 3	FRANC CERKOVNIK	IVAN ŠENVETER
SOBOTA — 22. 3	BOŽIDAR INTIHAR	MARJAN TRONTELJ
NEDELJA — 23. 3	BOJAN FINC	JANEZ VEHAR

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 17. do 22. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj-Odar in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce: od 6.30 do 8. ure — dr. Ivica Vreš.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
V soboto, 22. marca, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.
ZA BORCE: od 7. do 8. ure.
ZA VATROSTALNO: od 9.30 do 10.30.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 22. marca, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

KADROVSKO GIBANJE V FEBRUARJU

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Niko ČEBULJ, 1932, Livarna — 32 let v ŽJ; Anton FRAUER, 1931, Jeklarna — 31 let v ŽJ; Mira GRAJ, 1936, Elektrode — 34 let v ŽJ; Dane KNEŽEVIČ, 1929, Valjarna žice — 33 let v ŽJ; Jože KOKALJ, 1932, Plavž — 33 let v ŽJ; Marija KOSTIČ, 1936, Elektrode — 32 let v ŽJ; Nazif LJUTA, 1929, Valjarna žice — 37 let v ŽJ; Smail MULALIČ, 1930, Žičarna — 30 let v ŽJ; Jože NOVAK, 1934, Livarna — 32 let v ŽJ; Ivanka PETERNELJ, 1922, Remontne delavnice — 15 let v ŽJ; Matevž RABIČ, 1927, Energetika — 38 let v ŽJ; Anton RITMANIČ, 1928, KSI — SVS — 28 let v ŽJ; Franc SABOTIN, 1930, Transport — 35 let v ŽJ; Valentin SKUMAVC, 1928, Transport — 39 let v ŽJ; Vladimir SMAGIN, 1927, Strojne delavnice — 39 let v ŽJ; Franc SMOLEJ, 1926, Hladna valjarna Jesenice — 21 let v ŽJ; Ivan SMOLEJ, 1935, Valjarna žice — 32 let v ŽJ; Alojz ŠEGA, 1927, Livarna — 31 let v ŽJ; in Evgen TALAR, 1928, Žebljarna — 36 let v ŽJ.

INVALIDSKO JE BIL UPOKOJEN: Anton ANDREUZZI, 1928, Valjarna bluming štekel — 34 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj.

UMRL: Franc GORIŠEK, 1930, Plavž — 31 let v ŽJ. Svojem naši iskreno sožalje.

	SKLENILI DELOVNO RAZMERJE				PREKINILI DELOVNO RAZMERJE						dejanako stanje 28.2.1986	planirano število zaposlenih
	iz JLA	štipendisti	ostali	SKUPAJ	v JLA	disciplinsko	po sklepu odb.za izj.	upokojeni	umrli	SKUPAJ		
PLAVŽ	1			1			1	1	1	3	202	205
JEKLAJNA			3	3		2		1		3	675	702
LIVARNA			1	1				3		3	83	82
VALJARNA HL.ŠT.			5	5		1		1		2	342	360
VALJARNA ŽICE			2	2		1		3		4	153	165
VALJ.DEB.PLOČ.			-							-	196	205
HL.VALJARNA BELA	2		1	3	2					2	274	279
HL.VALJARNA JES.			-					1		1	199	204
ŽIČARNA			-		1			1		2	221	240
PROFILARNA			1	1						-	63	63
VRATNI PODBOJTI			-							-	52	50
JEKLOVLEK			2	2						-	142	144
ELEKTRODE			-					2		2	249	251
ŽEBLJARNA			-					1		1	81	82
STROJ.DELAVNICE	1			1				1		1	311	330
REMONT.DELAVNICE	2		3	5			1	1		2	510	507
VZDRŽEVANJE	1		1	2	1	1				2	569	563
ENERGETIKA			2	2		1		1		2	240	247
TRANSPORT			2	2				2		2	357	374
DS KO-FI			1	1			1			1	301	281
DS K S I			1	1				1		1	322	346
PRIPIRAVNIKI S.V.VS ŠOLA			3	3			1			1	33	-
DS E T N			-							-	495	485
DRUŽBENA PREHRANA			4	4			1			1	182	190
SKUPAJ	7		32	39	4	6	5	20	1	36	6252	6355

ODBORI ZA GOSPODARSTVO

TOZD Žebljarna

Zadeve, ki jih je obravnaval odbor za gospodarstvo v TOZD Žebljarna, izredni seji 24. februarja, se glase reče nenavadno. Gre namreč za: 1. gražanje ljudi nad inovacijsko dejavnostjo, in 2. Odstop predsednika odbora za gospodarstvo.

Predsednik odbora je prisotne seznanil, da se širijo govorice, da inovacije, ki so prijavljene, niso upravitelne do denarnih nagrad. Kot priler se je omenjal predlog št. 2910. O em je govoril tudi predstavnik od elka za zaščito industrijske lastn e, ki je navzoče seznanil tudi s pr alnikom o inovacijah.

Na osnovi posredovanih inform aij, ugotovitev oddelka za zaščito in dstrijske lastnine in komisije za novacije v TOZD Žebljarna je odbor gotovil, da so bili »vsi predlogi in acij pravilno ocenjeni« in da se vsem inovatorjem izda nagrada po lanem predlogu strokovnih služb, a tudi, »da nastopa v TOZD Žebljarna velika nevoščljivost, za kar pa ni azlogov, saj vsak delavec lahko uve aji svoj predlog o kaki izboljšavi«. Predsednik odbora za gospodarstvo a se mora o svoji odločitvi (gre na reč za odstope) obrniti na delavski vet TOZD Žebljarna, ki bo odločil, li je njegov odstope upravičen ali ne.

TOZD Jeklovlek

TOZD Jeklovlek je gospodarski ačrt v letu 1985 izpolnil v celoti, lan odpreme pa 97,9 odstotka. Plan dpreme niso izpolnili, ker so zadnje ni v letu že delali naročila za leto 1986, pa tudi zaradi povečane iz ete. Tako ugotavlja odbor za go podarstvo v TOZD Jeklovlek na eji 27. februarja, ob obravnavaju poslovnega poročila.

V letu 1985 sta jih pestila pred sem dva problema: slaba kvaliteta vršine vložka in pomanjkanje na očil za BK linijo. Izmeček se jim je primerjavi s prejšnjimi leti pove al za 100 odstotkov. Problem kvali ete površine se odraža tudi v izple u, ki je poprečno nižji od planirane a za 2 odstotka (planirani = 95,5%, ošeženi = 93,5%). Tudi številni relamacij se je povečalo. Vzrok: slaba aliteta vložka in vse večje zahteve ga, temeljna organizacija pa je za regled površine preslabo opremlje a. Poslovno leto so kljub temu za jučili uspešno. Celotnega prihodka ustvarili 926 milijonov dinarjev. 0 % več, kot so planirali), čistega 5 milijonov, za osebne dohodke pa o namenili 132 milijonov dinarjev 0 % več, kot so planirali). Za sklade o namenili 22,9 milijona dinarjev. dbor je poslovno poročilo potrdil s

pripombo, da pri tabeli za produktiv nost ni upoštevano, da je poprečna dimenzija v letu 1985 v primerjavi s prejšnjim letom padla za 1 milime ter ali 10 odstotkov, prav tako pa tu di ne večji delež brušenega jekla (za okrog 50 %) ter večji izmet (za okrog 100 %).

TOZD namerava v marcu izdelati 1640 ton vlečenega jekla, 230 ton brušenega in 160 ton veljano poboljš anega jekla. Odboru se zdi vprašljiv plan brušenega jekla.

Odbor je soglašal s predlogi za na slednja pogodbeno dela: za menjavo

transmisije mostovnega pogona na 15-tonskem žerjavu za popravilo ravnalca pred rotorjem na KOCH in z izdelavo kontrolnih tuljav za förster.

Sklenil je tudi, naj se za potrebe TOZD nabavi 5-tonski terenski vilič ar ter da naj se s predstavniki Energetike, sektorja novogradenj in IMP čimprej skliče sestanek, na ka terem naj bi končno rešili problem ogrevanja.

Smučarskemu klubu Dovje-Moj strana je podaril 1 tono odpadnega materiala.

TOZD Remontne delavnice

Odbor za gospodarstvo v TOZD Remontne delavnice se je na 4. seji 27. februarja seznanil z zaključnim računom za leto 1985 in s potekom izvajanja ukrepov za izboljšanje pr oizvodnih in poslovnih rezultatov. Po leg tega je obravnaval tudi nadurno delo v januarju. Ugotovil je, da je bi lo opravljeno 3350 ur nadurnega de la oziroma 34 odstotka več, kot so planirali. (vprašanja je obravnaval tudi odbor samoupravne delavske kontrole, prav tako na 4. seji, istega dne, in enako kot odbor za gospodar stvo ni imel nobenih pripomb.)

Ugotovil je, da še vedno ni izveden sklep 7. prejšnje seje, namreč, da je »vodja obrata ERD zadolžen, da za de vo v skladišču št. 83 uredi in o tem poroča na naslednji seji odbora.«

Osnovni šoli karavanških kurirjev NOB je odbor, v soglasju z vodstvom

obrata ERD, podaril stroj za rezljan je (le-ta za tekoče delo v DES Jav orniki ni več uporabljen, primeren pa je kot učni pripomoček). Strinjal se je tudi, da se, v soglasju z vod stvom GRD, za DPD Svoboda Fran ce Mencinger Javornik-Koroška Be la (za potrebe predstave) v TOZD iz dela troje navideznih vrat, štiri okvi re ter sestavljive stopnice, za organi zacijski komite Smuka karavanš kih kurirjev NOB pa leseno klop (uporabljali naj bi jo v Domu kurir jev NOB). Glede prošnje Pevskega društva Vintgar z Blejske Dobrave, da bi zanje v TOZD izdelali šest š tirimetrovskih prenosnih klopi, pa je sklenil, naj vodstvo GRD najprej iz dela predračun, na osnovi katerega se bo potem o izdelavi lahko odločal na naslednji seji.

CPSI — Božidar Lakota

TOZD Plavž

Odbor za gospodarstvo v TOZD Plavž se je na 9. seji 1. marca med drugim seznanil z informacijo o izvr ševanju plana v februarju, s predlo gom plana za marec, sklepi 11. seje odbora za gospodarstvo pri delav skem svetu Železarne ter s poročil om asistenta za delovne naprave.

V februarju jim je težave povzro čala slaba kvaliteta aglomerata (za radi grobega koksa), slabo stanje pe či 1 in popravilo GHH. Zato so proiz vedli le 10.865,1 tone grodlja. V mar cu pa nameravajo izdelati 14.300 ton grodlja ali 463 tone na dan.

TOZD Jeklarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Je klarna na 6. redni seji 26. februarja, k poslovnemu poročilu TOZD in Že lezarne ni imel pripomb. Prav tako pa tudi ne k informaciji sektorja no vogradenj (operativna) o stanju inve sticij v gerderobe in zaklonsišča, »de lilnice hrane in čajne kuhinje v Je

klarni 1, glede investitorjev obnove LM peči in investicije v procesni računalnik Jeklarni 1. (O stanju posa meznih investicij in poslovanju v TOZD kaj več ne moremo informira ti, saj drugega, kar smo zgoraj na vedli, iz zapisnika ne vzemoj).

Dokončno so popravili tudi vzra čalno napravo. Obnovili so spodnji stroj in poravnali dvizni del, tako da je kiper sposoben za obratovanje.

Odbor je potrdil tudi predlog cen (stimulacija) za zbiranje odpadnih surovin (netopna olja, svinec, baker, baker — motorji, aluminij, cink, kro mova rena). Cene se gibljejo na pr mer od 1,86 dinarja za kilogram ne topnega olja, pa do 26,91 dinarja za baker. Prav tako je potrdil predlog cenika za obdelavo elektrod (s to raz liko, da cena v sklepih ni omenje na).

Štirim delavcem TOZD Remontne delavnice, ki so v težkih okoliščinah samoiniciativno in strokovno popra vili tlačni ventil škarij za staro žele zo (in s tem nadomestili uvoz in za stoj škarij), je odobril po 1500 dinar jev nagrade. Devetim delavcem TOZD Strojne delavnice, ki so z res nim pristopom in vestnim delom v najkrajšem možnem času izdelali nov nosilni obroč, čep in vijake ter na peči obdelali izvrtino s prenosnim horizontalnim vrtnalnim strojem, po opravljeno strojni obdelavi pa vstavi li nov čep, je podelil nagrade v višini od 1500 do 3000 dinarjev. Dvanaj stim delavcem TOZD Remontne de lavnice, ki so popravili nosilni jarem 125-tonskega livnega žerjava telman

(do okvare je prišlo 21. februarja) in z neprekinjenim delom, ki je trajalo do 20. ure, omogočili normalen potek proizvodnje v elektrojeklarni, pa je odobril od 2500 do 3000 dinarjev na grade. Delavskemu svetu Jeklarn e je predlagal, naj te nagrade potrdi.

Odbor je potrdil tudi cenik za ro čno in strojno razkladanje ferolegur.

V zvezi s sklepi odbora za go spodarstvo v TOZD Valjarna bluming štekel pa je sklenil, da morajo tehnolo gi iz TOZD Jeklarn e ugotoviti, lo čeno za SM in elektrooddelek, vzro ke za nedoseganje izplena v Valjarni bluming štekel (jeklarski vzroki). Predložiti morajo tudi rešitve in jih realizirati.

Iskri — srednja šola elektrotehni ške in kovinskopredelovalne usmeri te iz Kranja je podaril kamion dolo mita, Sankaskemu klubu Jesenice pet odpadnih sodov, SDS Rateče — Planica pa 15 kosov odpadnih elek trod. Prošnjo DU Jesenice (moški pevki zbor) je odstopil v reševanje odboru za splošne zadeve. Stano vanjski zadrugi Železar — Hrušica pa je dovolil uporabo stroja za izkop temeljev vrstnih hiš.

TOZD Žičarna

Člani odbora za gospodarstvo v TOZD Žičarna so bili na 10. redni se ji 28. februarja seznanjeni s poslo vnim poročilom za leto 1985, še pose bej pa tudi s poročilom o kvalitetni problematiki in uresničevanjem plana v januarju.

V januarju so v TOZD izdelali 3254 ton vlečene žice, kar pomeni, da so operativni plan izpolnili 97,45-odsto tno. V marcu pa nameravajo izdelati 3610 ton vlečene žice (2700 ton za

prodajo, za domačo predelavo pa 910 ton).

OOS v TOZD Hladna valjarna Je senice je kot pomoč za organiziranje športnega tekmovanja (bo tudi sre čelov) podaril 30 kilogramov odp adne pocinkane žice. Prošnjo Lovsko kinološkega društva Gorenjske (pro silili so za dobiček ali reklamni ogla s za 2. lovsko-kinološki ples) pa bodo posredovali Marketingu ali odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne.

TOZD Strojne delavnice

Odbor za gospodarstvo v TOZD Strojne delavnice je na 4. seji 28. fe bruarja obravnaval poslovno poroč ilo za leto 1985 ter se seznanil z infor macijo o gradnji druge faze strojnih delavnic. V zvezi s poslovnim poroč ilom ima povsem enake pripombe kot odbor samoupravne delavske kontrole (glej povzetek seje tega od bora).

Ugotovil je tudi, da še nista realizi rana sklepa o nabavi gravirnega stroja in povečanju cene ročne in strojne obdelave pri malih storitvah na 20 odstotkov prodajne cene. Ta

sklep bi moral začeti veljati s 1. mar cem. Ugotovil je tudi, da je bilo v ja nuarju opravljenih 1210 nadur ter 81 prostih ur.

Odbor je odobril tudi izdelavo »vseh malih storitev« (iz sklepov ni razvidno, za koliko in kakšne male storitve gre), hkrati pa je tudi, »glede na prezasedenost«, ukinil sprejem malih storitev za šest mesecev (od 1. marca do 31. avgusta 1986). Hkrati odbor ugotavlja, da »male storitve preraščajo v velike«. Zato je predla gal, »da se v tem obdobju postavijo meje«. CPSI — Božidar Lakota

RAZPORED DEŽURSTVA V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

15. in 16. marca, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4/a, tel. v službi 83-281, doma 83-596.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

PREGLED SESTANKOV SDS

Po samoupravnih delovnih skupinah so konec februarja oziroma v začetku marca potekale razprave o zaključnem računu za leto 1985, predlogu delitve sklada skupne porabe, spozazumu o združevanju sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb v krajevnih skupnostih občine Jesenice v obdobju 1986 do 1990 in sporazumu o usmerjanju in uporabi skupnega dohodka, doseženega v TB Gorenjske Kranj v letu 1985. SDS so ponekod tak dnevni red razširile še z nekaterimi drugimi točkami iz programa samoupravnih aktivnosti za februar oziroma z zadevami iz svojega delovnega okolja (proizvodni rezultati, kvaliteta ipd.). Mimogrede naj omenimo, da se več skupin oritožuje, da so gradivo prejele šele tik pred razpravo. Več skupin tudi predlaga, naj bi podobne sporazume, kot je ta s TB Gorenjske o usmerjanju in uporabi skupnega dohodka, sprejemali kar na delavskih svetih ali pa kar v strokovnih službah, ker se na take zadeve ne razumejo. Precej SDS pa se sprašuje tu di, kako so bili nabavljeni novi golfi za potrebe železarne, koli ko jih je, in če je to v sedanjih situaciji v skladu s sprejeto poslo no politiko železarne.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracija 2 in 3 ter plavž 1, 2 in 4. Obravnavale so zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za februar.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peč, kontiliv 1 in 2, priprava ferolegur, predelava talilniških odpadkov, kamnolom Brež in ponvično gospodarstvo. Od posameznih SDS smo prejeli tudi po dva ali tri zapisnike (posebej so obravnavale tu li vrednotenje delovnih nalog). SDS SM peči 1 in 2 ter livna ja ma 1 in 2 predlagajo, naj bi se regres izplačal v posebni kuver ti. SDS livna jama 4 meni, da bi morali dobiti kredit za gradnjo iš vsi delavci, ne glede na to, kje hišo gradijo. SDS priprava ložka 3 v zvezi z razpravo o zaključnem računu omenja, »da repozno pride material na SDS«. Na sestanku SDS elektrope či 1 so posamezniki opozarjali, da so jubilejne nagrade samo imbiolične, nekateri (tisti brez otrok ali z odraslimi otroki) pa so predlagali, naj bi regres dobili samo zaposleni delavci in ne tudi svojci. Člani SDS elektropeči 4 se pritožujejo, da še niso dobili odgovora na svoja vprašanja. SDS kontiliv 1 in 2 v zvezi s vsemi točkami dnevnega reda omenja, »da se ne more gradi zo predelati in razlagati v tako kratkem času«. Zato so poobla stili svoje delegate v delavskem svetu, da v njihovem imenu

samostojno glasujejo. Pod razno se SDS pritožujeta, da je raz pored za malico v jeklarni popolnoma neuskladen. Delovodje kontiliva pa želijo, da bi imel oddelek kontiliva svojo uro za ži gosanje kartic. Na ta način bi se po njihovem mnenju izboljšali kontrola in disciplina. Na zboru delavcev ponvičnega go spodarstva (Fajkovič) so žlebarji z elektropeči zastavili vprašanje, kdo je zadolžen za rezanje žleba v primeru, če je zalit. Delo vodji na pečen namreč zahtevajo, naj to naredijo žlebarji, le ti pa se izgovarjajo, da niso plamenski rezalci. Prosiijo, da bi se to vprašanje razčistilo na vodstvu. Žlebarji v SM oddelku pa pr osiijo, da bi se uredil prostor za KM — 1 maso. Moti jih, da de lavci, ki delajo pred pečjo, med čiščenjem mečejo smeti v za boj. Zato predlagajo, da bi se izdelal takšen zaboj, da bi se vi delo, kaj je v zaboji.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica ter jeklolivarna 1 in 2. Na sestankih SDS jeklolivarna 1 in 2 so se delavci pogovarjali tu di o uvedbi novega samoprispevka. SDS jeklolivarna 1 »zahteva, da se podajo vsi podatki o realizaciji 2. samoprispevka, koliko je bilo zbranih finančnih sredstev in kaj je bilo za ta denar na rejeeno«. Predlagali so tudi, naj bi se o novem samoprispevku odločali z referendumom samo delavci v delovnih organizaci jah v občini. SDS jeklolivarna 2 pa meni, »da še ne morejo raz pravljati o novem samoprispevku, ko pa jim še ni znano, kje so sredstva od prejšnjega in o novih načrtih še ni nič jasnejšega«. Pod razno ugotavljajo, da kakšnih večjih problemov pri njih ni, »razen mraza, ki otežkoča normalno delo v jeklolivarni 2«.

Iz TOZD VALAJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli za pisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža blum ing 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel Bela 1 in 2 ter adjustaža šte kel in lužilnica Javornik. SDS so med drugim razpravljale tu di o predlogu IO OOS v TOZD, da naj bi se piknik za 1. maj — ob 20-letnici obratovanja Valjarne bluming štekel — financiral s sredstvi, ki so sicer namenjena za piknike po SDS in izlete. SDS vodstvo TOZD ocenjuje predlog kot »pameten«. Razmiš ljali so tudi o uvedbi 3. samoprispevka. »Ker pa ne vemo še, za kaj bi bil namenjen, se nismo opredelili za izvedbo le-tega«, pravijo člani te SDS. Opažajo pa tudi, da se »priprava dela« ne udeležuje sestankov SDS. SDS bluming 2 se pritožuje, da še ni prejela odgovorov na svoja vprašanja. Večina članov SDS blum ing 3 meni, da ne bi bilo prav, če bi se »v korist proslave TOZD Bluming štekel na Pristavi 1. maja 1986« odpovedali de narju za izvedbo piknikov po dninah. Menijo namreč, »da je bolj koristno, da se sodelavci dnin vsaj enkrat dobijo skupaj v sproščenem razpoloženju, ne le v delovnem«. SDS bluming 4 se pod razno pritožuje nad malico, češ da »ni v redu, da je vse več hladnega obroka, katerega se človek tudi prenaje, saj je dan za dnem doručak, salame itd.«. Toplega obroka dostikrat zmanjka. SDS adjustaža bluming 1 v zvezi z zaključnim raču nom ugotavlja: »Vsako leto imamo največ izgube zaradi slabe

kvalitete vložka iz Jeklarn e. Delavci v Jeklarni naj bodo plača ni tudi od kvalitete, ne pa od količine. OD imajo pa dobre.« Gle de jubilejnih nagrad pripominjajo, da so preizkize. Pod razno opozarjajo, da je treba v obratu popraviti razsvetljavo. Na CM I in CM II je treba montirati zaščito za lovljenje isker, na 16-tonskem žerjavu nova stekla, na odpremi pa je treba popra viti vrata. SDS adjustaža bluming 3 ima glede poslovanja v lanskem letu podobno pripombo kot adjustaža bluming 1: »Iz poslovnega poročila je razvidno, da imamo največ izgube za radi izplena, krivde pa so v glavnem jeklarske napake. Hkrati pa slišimo, da v jeklarni vsi delavci dobivajo zelo visoke osebne dohodke, kvaliteta pa se ni nič izboljšala. Zakaj niso v jeklarni plačani tudi od kvalitete in ne samo od količine? Jeze se tu di na jubilejne nagrade, češ da so »tako nizke, da nikakor ne od govarjajo znesku, kot če bi se delile na vsakih 10 let dela v ŽJ«. »Če mislimo deliti tako nizke jubilejne nagrade«, pravijo, »po tem še te ukinimo in jih izplačamo na kakšen drug način (kot OD ali pa kaj drugega)«. Že v uvodu smo omenili, kakšna mne nja so imele posamezne SDS glede sprejemanja sporazuma o uporabi skupnega dohodka TB Gorenjske in podobnih spora zumov na SDS. SDS adjustaža bluming 3 na primer pravi tako le: »Samoupravni sporazum o usmerjanju in uporabi dohodka v TB Gorenjske Kranj in Jugobanke TB Ljubljana je bil spre jet s pripombo, da bi bilo dovolj, če bi o tem odločale strokovne službe, ki so za to postavljene, ne pa delavci, ki ne razumejo, za kaj se gre.« SDS adjustaža bluming 2 v zvezi s poslovnim poročilom omenja, da je treba izboljšati vzdrževanje strojev, »saj se zgodi, da so po štirje vzdrževalni zastoji naenkrat«. Čla ni SDS adjustaža štekel in lužilnica Javornik menijo, da bi se morali delavci, ki pridejo k njim delat iz drugih oddelkov, prilagoditi delu v adjustaži na Javorniku. Delavci iz drugih oddel kov namreč negodujejo, da je dela preveč in da niso vajeni ta ko delati.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS va ljarna žice 1, 2, 3 in 4. SDS valjarna žice 4 še vedno ni prejela odgovora na vprašanje, kdaj bo urejeno vzdrževanje hidravli ke jumping ogrodja. Vprašanje je bilo postavljeno na sestanku 20. decembra lani. Pod razno so obravnavali proizvodnvo in or ganizacijsko problematiko v februarju. Izpad proizvodnje, ki so ga zabeležili v tem mesecu zaradi pomanjkanja vložka, se jim zdi neopravičljiv. »Sprašujemo se, zakaj je v jeklarni toliko zgrešenih sarž pri tako visoki stimulaciji OD?« Pritožujejo se tu di nad pomanjkanjem delavcev. Na vodstvo naslavljajo za htevo, da poskrbi za ogrevanje garderob in za oskrbo s toplom vo do. »Mnenja so, da je v najnižjih temperaturah umivanje v mr zli vodi in še v neogrevani garderobi dobesedno malomarnost in neodgovoren odnos do delavcev.« Žerjavovodja 4,5-tonskega žerjava pa je opozoril na slabo stanje na instalacijah in pogonu žerjava.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

KAKO NAPREJ?

V pogovoru s Tonijem Čebuljem, sekretarjem Koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Jesenice, smo skušali izvedeti kaj več o načrtih za delo mladinske organizacije v letošnjem letu, informiranju v Železarni, sodelovanju z ostalimi DPO, vzrokih za neaktivnost mladih v nekaterih TOZD, usmerjenem izobraževanju ter mladinskem prostovoljnem delu.

Delo mladine v nekaterih TOZD ne more prav zaživeti. Kje vidite glavni vzrok temu in kaj bo mladinska organizacija storila, da bo mladina postala aktivnejša?

Na programsko-volilni konferenci Koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Jesenice v januarju smo ugotovili, da delo posameznih OO ZSMS Železarne ni najboljšje oziroma se slabo vključuje v samo dejavnost TOZD, kjer naj bi delovale. Za to je več vzrokov, med katerimi je najpomembnejši verjetno ta, da marsikateri delavec ne vidi pravega smisla delovanja v mladinski organizaciji. Tem mladim večkrat delamo krivico, češ da so neaktivni, vsi pa pozabljamo oziroma nočemo videti, da prav ti ljudje nemalo krat zelo aktivno delujejo na raznih drugih področjih (šport, kultura...), tako v TOZD kot tudi v okolju, kjer živijo. Res pa je, da še nismo znali zajeti kritičnega razmišljanja teh mladih tako, da bi se to njihovo gledanje na sedanje stanje in njihovo perspektivo odražalo v delu in aktivnosti v mladinski organizaciji.

Na programsko-volilni konferenci smo se dogovorili, da bomo skušali delo OO ZSMS poživiti z dejavnostmi, ki mlade zanimajo. To so poleg športa in kulturnih prireditev tudi okrogle mize. Teme, ki jih na teh srečanjih obravnavamo, so raznovrstne: od stanovanjske problematike, investicije Jeklarne 2, nove organiziranosti Železarne Jesenice do metodologije vrednotenja zahtevnosti del in nalog ter vpliva usmerjenega izobraževanja na uspešnost dela mladih v DO. Mislim, da je za aktivnejše delo mladih v okviru mladinske organizacije bistvena uspešnost pri uveljavljanju njihovih teženj v širši družbi.

Ali ste zadovoljni s sodelovanjem z ostalimi DPO?

Sodelovanje s poslovnim odborom, izvršnim odborom konference OO sindikata in predsedstvom SAK ZK je bil v glavnem dobro. Odražalo se je t.i. koordinacije DPO, kjer poleg predstavnikov DPO Železarne sodelujejo še predstavniki poslovnega odbora in predsednik DS Železarne. Na tej koordinaciji je bilo izraženih veliko vprašanj, ki so pomembna za vso Železarno. Pobude pa se žal velikokrat niso konkretno razreševale.

Vemo, da je dobra in objektivna obveščenost eden temeljnih pogojev za kvaliteto odločanje. Kljub temu pa predvsem za mlade delavce velja, da so slabo informirani. Kako boste izboljšali to vrsto dejavnosti?

V Železarni se res marsikdaj slišijo očitki, da so delavci slabo informirani. Mislim pa, da ima vsak delavec možnost, da v Železarni, informacijskih listih, na delovnih skupinah, pa tudi kje drugje, dobi informacije, potrebne za svoje delo, odločanje in spremljanje dogajanja v Železarni in občini. Dejstvo pa je, da marsikateri mladi delavec ne čuti potrebe ali želje, da bi »zapravljal čas« z branjem ali pozornostnim spremljanjem teh obvestil, kar pa še ne pomeni, da je to pravilo, saj so marsikdaj infor-

macije, ki jih delavec potrebuje za svoje delo, odločanje ali celo za sam odnos do dela, res posredovane prepozno ali v neustreznih oblikah in vsebini.

Mladi v Železarni se tem stvarjem skušamo izogniti tako, da organiziramo razgovore v obliki okroglih miz, na katere vabimo člane strokovnih služb, ki se ukvarjajo s posameznimi projekti (nagrajevanje, družbeni standard, investicije, izobraževanje...). Naš cilj je tudi, da bi bilo primerno število mladih vključeno v delovanje samoupravnih organov v TOZD, DS, DO, da bi bili zastopani v delegacijah, kjer naj bi predstavljali mnenja mladih in hkrati mlade iz skupine, ki jo zastopajo, in seznanjali s problematiko in aktivnostjo dela teh organov.

Mladi v Železarni trdijo, da je usmerjeno izobraževanje velika pomanjkljivost. Kaj bo mladinska organizacija storila, da bodo mladi delavci, ki pridejo iz šole, lahko brez dolgega pričevanja opravljali svoje delo?

Menim, da v Železarni veliko storimo za izobraževanje. Vsako leto razpišemo lepo število štipendij, ki so seveda v skladu s potrebami po kadru. Mladi, ki se na tak način vežejo na Železarno, so po mojem mnenju v ugodnem položaju. Mnogo slabše pa je urejen prehod iz šole na delo. Mladim delavcem se posveča premajhna pozornost, njihovega znanja pa ne znamo pravilno uporabiti oziroma usmeriti v neko ustvarjalnost, ki naj bi bila glavni, če že ne edini motivacijski faktor, ki naj bi delavce usmerjal k boljšemu delu. Tako pa se mlade največkrat sprejme s stališčem, češ: najbolje je, da se prilagodiš ustaljenemu delu, za kar boš sicer potreboval nekaj mesecev, samo nagrajevanje znanja, pridobljeno v neki obliki izobraževanja, pa se zapostavi. Mladi po pridobitvi stalne zaposlitve zato le redkokdaj razmišljajo o nadaljnjem študiju, saj se zavedajo, da svojega znanja v sedanjih razmerah (zastarela tehnologija, težke delovne razmere...) ne bodo uspeli uveljaviti. Odras vsega tega pa je tudi zmanjševanje vpisov v šole, ki izvajajo program izobraževanja ob delu.

Tudi v Železarni ne bomo mogli večno le tarnati nad zgrešenostjo usmerjenega izobraževanja, ampak bomo morali storiti nekaj konkretnega, da bomo mlade delavce po končanem šolanju ne bo več tako dolga, da bodo mladi že imeli vsaj potrebno osnovno znanje za opravljanje poklica, za katerega so se šolali.

Kakšen je odziv mladih na prostovoljno delo?

Mladi v Železarni Jesenice smo na tem področju prav gotovo veliko naredili. V okviru koordinacijskega sveta imamo komisijo za mladinsko prostovoljno delo, ki koordinira dela za stalno mladinsko delovno brigado Železar, ki jo sestavljajo delavci Železarne Jesenice. Ta brigada je lani prejela priznanje RK ZSMS za petletno delo. Brigadirji so sodelovali na MDA Jesenice 85, kjer so opravljali dela na gradbišču Jeklarne 2. Akcijo je organiziral KS ZSMS Železarne Jesenice, njena uspešnost pa je presegla tudi najoptimističnejša pričakovanja. Mislim, da je velik pomen k temu prispevala temeljna usmeritev te akcije — brigadirji so opravljali predvsem dela, ki se s stroji ne morejo, saj nima smisla, da mlade organiziramo v okviru MDB, če v delih, ki jih opravljajo, ne vidijo smisla in končnega cilja. Rezultati akcije, gledani z ekonomskega sta-

lišča, pripravljenost mladih, da pomagajo pri gradnji Jeklarne 2, širjenje bratstva in enotnosti, tovarštva ter solidarnosti, so nas motivirali za ponovno organizacijo mladinske delovne akcije, saj so potrebe na gradbišču take, da mladi lahko ponovno prispevamo svoj delež k hitrejši in cenejši gradnji nove jeklarne. Sklenili smo, da bo akcija letos nekoliko daljša, trajala bo štiri tedne, hkrati pa bomo skušali zagotoviti večje število brigad. Veliko podporo pri zbiranju brigadirjev pričakujemo od mladinskih organizacij, ki delajo v okviru delovnih organizacij ter OK ZSMS iz Beograda, Bosanske Gradiske in Valjeva, s katerimi dobro sodelujemo.

PRAZNIK VSEH ŽENA

Ker 8. marca mamice praznujejo svoj praznik, smo jih otroci hoteli razveseliti. V šoli smo se naučili mnogo lepih pesmic o mamicah, nekatere pa smo tudi sami zložili. Mamice smo jih deklamirali na proslavi v četrtek.

S pesmicami smo razveselili tudi delavke Železarne. Bile so nas zelo vesele, mi pa tudi, saj smo dobili zelo dobro sadno kupo s sladoledom.

Ruth Martinčič, 1. d.
OŠ Prežihov Voranc

LUTKOVNO SREČANJE GORENJSKE V KAMNIKU

»Punce naj zašijejo oder, pripravite vse potrebno, Gregor, ti pa nesi popravil lutke, če so kaj polomljene,« nam je rekel tovariš. V petek gremo v Kamnik na srečanje najboljših lutkarjev Gorenjske.

V petek smo se s šolskim kombijem že zgodaj odpeljali proti Kamniku. Imeli smo težave pri iskanju kinodvorane, v kateri je bilo srečanje. Najprej smo si ogledali dve predstavi. Zelo nam je bila všeč Medved Pu.

Kmalu bo treba pripraviti vse za našo predstavo. Imamo vse? Ne, saj smo pozabili v šoli. Dolgo smo iskali primerno posodo za med in jo nazadnje le našli. Že so zveneli prvi takti volkove pesmi. Joj, moram že na oder? Vse je bilo v redu. Nekajkrat nam je ponagajal posnetek, a ni bilo preveč hudo. Dobili smo lepo priznanje z volkom. »Smo dobro zagrli?« smo vprašali tovariša. Z nami je bil zelo zadovoljen. Pospravili smo rekvizite in odšli jest. Pošteno smo bili že lačni.

Po malici se je del skupine odpeljal domov, tovariš, moja mamica in jaz pa smo ostali in si ogledali vse predstave. Nekatere so bile zelo dobre. Vsaka skupina je dobila priznanje z živaljo, ki je imela glavno vlogo, na primer: »Papagaj in sinica« so dobili priznanje s sinico, »Bikec Ferdinand« z bikom.

Tovariš se je dogovoril s mentorico Medvedka Puja za predstavo na Naši vaši matineji.

Predstave smo si ogledali tudi zato, da bi spoznali nove načine izdelovanja lutk. Bili smo edini, ki smo imeli lutke za na roko in narejene iz papirmaseja. Nismo ostali na razgovoru, ker je moral tovariš na predstavo, mislim pa, da smo na pravi poti.

Gregor Timothy Čeh, 8. b.
OŠ Zirovnica

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA
KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Razvoj koptastih oblakov se prične že zgodaj (kmalu po osmi uri), je hiter in oblaki rastejo v večje višine. Če opazimo, da se kopasti oblaki danes razvijajo hitreje in višje kot včeraj, je verjetnost neviht precej večja. Zanesljivo znamenje za nevihte so tudi stolpčasto razviti srednje visoki oblaki v jutranjih urah.

Če nas je že presenetila nevihta na planem, se izogibajmo izpostavljenih mest po vrhovih in grebenih, izogibajmo se železnih predmetov — večje kose kovinskih delov odvrzimo daleč od sebe.

Vremena ne moremo napovedati le po enem lokalnem znamenju, ampak upoštevamo vse razpoložljive znake in se šele nato odločimo, ali bomo zapustili varno zavetje in se odpravili na krajšo ali daljšo akcijo.

Vir.: Priredba iz Življenja v naravi založbe Borec

SAMOPOMOČ — NENADOMESTLJIVA OBLIKA
POMOČI V VOJNI

Lastne moči — osnovno jamstvo za uspešno reševanje življenj, prihajajo v morebitni vojni vedno bolj do izraza. Enote civilne zaštite, organizirane v naseljih, delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih in občinah, ne bodo mogle vsakemu prizadetemu takoj pomagati, ker ne bodo prav tisti trenutke tam, kjer so najbolj potrebne. Porušene stavbe, zasute ulice in številni požari bodo resno oteževali delo reševalnih ekip. V podobnih razmerah bodo življenja poškodovanih odvisna od pomoči, spretnosti in znanja njih samih in tistih, ki se bodo nepoškodovani znašli v njihovi neposredni bližini. Podobne ali skoraj enake, če ne še hujše so razmere ob naravnih nesrečah, potresih ali hujši prometni nesreči. V takih primerih je nujno, da se reševanja kar najhitreje loti vsakdo, ki je za to sposoben. Vsako neposredno nevarnost naravne ali druge nesreče je treba takoj javiti najbližji postaji milice ali štabu civilne zaštite.

Še več kot z reševanjem pa boste v vojnih razmerah ali ob nekaterih naravnih nesrečah dosegli s primerno zaščito pred nevarnostmi, ki pretijo. Pametno ukrepanje rešuje številna življenja.

Pred učinki vseh vrst klasičnega orožja boste najuspešneje zaščiteni v zaklonišču ali zaklonilniku.

Verjetnost, da bo v vojni uporabljeno tudi jedrsko orožje, ni velika, vendar je možna. Pri jedrski eksploziji se v trenutku sprosti ogromna energija v obliki udarnega vala ter toplotnega in radioaktivnega sevanja.

OSMI MAREC V KRANJSKOGORSKI ŠOLI

Podobno kot po drugih krajevnih skupnostih so tudi v Kranjski gori počastili letošnji osmi marec — mednarodni dan žena s proslavo. Pripravili so jo učitelji in učenci osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda iz Kranjske gore, tovarišice vzgojiteljice iz vrtca s svojimi malčki ter gojenci jeseniške glasbene šole. Nekaj uvodnih misli pa je ob prazniku spregovoril predsednik krajevnega odbora SZDL Kranjska gora Anton Robnik.

Prijetno presenečene pa so bile ob svojem prazniku delavke šole, ko so v odmoru prišle v zbornico. Tam so jim sodelavci pripravili zakusko in jim prebrali Tagorejeve izreke o ženi. Predsednik krajevnega odbora SZDL Kranjska gora Anton Robnik pa je v imenu kranjskogorske krajevnega skupnosti in družbenopolitičnih organizacij čestital delavkam šole in jim podaril rdeče nageljne.

Tekst: A. Kerštan

Foto: Damijan Hrovat, foto krožek
OŠ »Jesenško-bohinjskega
odreda« Kranjska gora

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI
STOLETJA

3

Tako je končno zapisal: »Dajte drožem dovolj sladkorja, pa vam bodo služile več mesecev.« S tem je plastično dokazal, da milijonov hektolitrov francoskega vina in neizmerne množine nemškega piva ne izdelujejo ljudje, temveč mikrobi. Znanstvena akademija v Parizu ga je nagradila z nagrado za fiziologijo. Profesor akademije Dumas mu je prebral obrazložitev k nagradi: »Akademija vas je nagradila za tehtne raziskave, današnji poslušalci pa vas bodo z odobravanjem priznali za največjega profesorja, kar jih premoremo...«

Naslednje raziskave, ki jih je izpeljal, dajo slutiti že tudi vlogo mikrobov oziroma bacilov kot morilcev človeštva pri epidemijah nalezljivih bolezni. Pasteur je takole razložil akademikom svoje nadaljnje raziskave: »Moje raziskave vrenja so me pripeljale tudi do nevarnih in gnusnih odkritij. Javni blagor in korist človeštva plemenitijo tudi najgnusnejše delce in dovoljujejo raziskovalcu samo to, da misli

in obdrži trdno voljo, ki je potrebna, da premaga vse ovire.«

Pasteur je tako pripravil občinstvo na svoje zmagoslavje. Celotno hladno glavo akademikov so se zgrozile ob misli njegovih pogumnih raziskav. Raziskave so potekale tri leta, sledil je dokaz, da bi bilo življenje brez mikrobov nemogoče.

Kmalu nato je bil povabljen na cesarski dvor. Predstavili so ga Napoleonu III. V Parizu je predaval na univerzi Sorbonne, poleg znanih veličin tistega časa, Aleksandra Dumas, George Sand, princeze Matilde in ostalih visokih osebnosti. Prisotnim je zastajal dih ob pogledu na ducate nevarnih bacilov. Ob zaključku večera so se v dvorani ugasnile luči, temo pa je presekala žareča pramen svetlobe. Le poglejte, v tem svetlobnem pramenu pleše jezero prahu, zrak je poln teh prašnih delcev, vsak zase lahko povzroči kolero, tifus, rumeno mrzlico in druga nalezljiva obolenja, je zaključil pogumni Pasteur.

Znal je navdušiti vso Francijo, od cesarja do zadnjega pometaja. Vsi so govorili o Pasteurjevih novih odkritjih. Toda Pasteur ni odkrival zaradi senzacije, temveč je napravil naravoslovju ogromno uslugo. V univerzitetnem učnem načrtu so predavanja in praktične vaje razširili še za eno leto. Novi laboratoriji so rasli kot gobe po dežju. Študentje na Sorbonni so bili ob ognjevitim dokazovanju svojega profesorja izredno navdušeni. Znal je vzbujati zanimanje za mikrobe. Na vse francoske državljanke je naslovil naslednjo spomenico: »Prosim vas, skrbite za vsa ona svetišča, ki jih označujemo z besedo laboratorij. Zahtevajte, da jih zgradi čimveč in tudi sodobno opremito. To so svetišča bodočnosti, svetišča vašega bogastva in blagostanja.«

Vsaj za petdeset let je bil Pasteur pred svojimi sodobniki. Rojakom je predstavil visoke ideale znanosti. Kot spreten raziskovalec ni znanosti samo razširjal, znal ji je tudi poiskati izdatnih virov, kjer koli so bili.

Iz Pariza je Pasteur odpotoval v rodni Arbois. Tam si je v zapuščenih kavarni opremil laboratorij za preiskavo okuženega vina, iz katerega je ločil škodljive mikrobe. Vino je po končanem vrenju segreval do šestdeset stopinj, s tem pa zamoril škodljive mikrobe. Ta način danes poznamo pod imenom pasterizacija.

Komaj je rešil vinogradnike, že so ga klicali v Tours v srednji Franciji. Industrija kisa je bila v težavah. Sedaj ni nič več tipal v temi. Po nekaj tednih je sklical zborovanje izdelovalcev kisa in jim nazorno razodel, da obstojijo v njihovih sodovih na bilijone mikrobov, ki v nekaj tednih porabijo deset tisočkrat toliko alkohola, kot tehtajo sami in ga ob tem spreminjajo v kis. Mikrobi opravljajo veliko delo in zamislite si moža, težkega sto kilogramov, ki bi uspel v štirih dneh nasekati milijon kilogramov drv — tako jim je govoril Pasteur. S takimi preprostimi primeri je znal veliki raziskovalec navadnim ljudem razložiti pomembno vlogo mikrobov. Preden je zapustil Tours je še dal navodila, kako naj goje mikrobe, ki tako pridno oksidirajo vino v kis in prislužijo izdelovalcem kisa milijone frankov.

V svojem pariškem laboratoriju je mirno delal samo kratek čas. Leta 1865 ga je obiskal njegov profesor Dumas, s prošnjo, da bi reši vprašanje gojenja sviloprejk v južni Franciji na plantaži v Allaisu. Nastopila je neznana bolezen, ki je skoraj uničila sviloprejk. Veliki raziskovalec je neumorno delal, da bi čimprej pomagal svilogojcem v njihovih stiskah. Toda sprva ni našel pravega vzroka in opor za rešitev.

Nadaljevanje

ŽELEZAR

O STANJU IN PROBLEMATIKI GRADNJE JEKLARNE 2

(Nadaljevanje s 1. strani)

on konstrukcij čakalo na prevoz na rabišče.

UVOZNA OPREMA MDH

Dobava opreme poteka približno po popravljenem terminskem planu. Do sedaj je bilo dobavljeno 366 ton opreme v vrednosti 15 mio DM. Opravljene so bile tudi vse carinske formalnosti, razen za del opreme, dobavljene v januarju letos, zaradi novega deviznega zakona.

Oprema je skladiščena in čaka na odpremo domačim izdelovalcem opreme za kompletiranje oz. direktno montažo.

V tretjem četrtletju lani je bil dopavljen tudi procesni računalnik za vodenje procesa in energije. Trenutno je že nameščen in se bo pričel ležos uporabljati v Jeklarni 1. Tu bodo njegove funkcije preizkušene, tako da bo njegova uporaba tudi v Jeklarni 2 nemotena.

DOMAČA OPREMA IN MONTAŽA

Izdelavo domače opreme, ki obsega dopolnitev tuje tehnološke opreme, izdelavo transportnih sredstev, pomožne in energetske opreme ter montažo vse opreme, je prevzel Rudis Inženiring z izvajalci, kot so STT, Metalna, Hidromontaža, Gostol, Vozila, Minel, IMP in drugi. Vsi izvajalci opravljajo tudi noštrifikacijo tuje dokumentacije in izdelujejo dokumentacijo za domačo opremo.

Izdelava domače opreme ni bila uspešna. Nekatere manjše naprave so sicer že dobavljene, večji del, predvsem glavne tehnološke naprave el. peči, vakuumška naprava in kontiliv, pa se ne izdeluje v rokih. Morebitne končne zamude pri izde-

lavi teh naprav bodo zahtevale najprej skrajšanje časa montaže, kar pa bo mogoče le do določene stopnje, nato pa podaljševanje gradnje projekta.

Elektropeč, ki jo izdeluje Metalna, bi se po podrobnem terminskem planu morala pričeti izdelovati 1. 12. 1985 in zaključiti s poskusno montažo v tovarni 31. 7. 1986, vendar se izdelava še ni začela.

Vakuumska naprava, izdelala jo bo Metalna, tudi še niso začeli izdelovati, čeprav podrobni terminski plan predvideva pričetek 15. 1. 1986 in zaključek 1. 10. 1986.

Vzrok za tako stanje je zasedenost projektantskih in proizvodnih zmogljivosti zaradi izvoznih naročil.

Kontiliv, ki ga izdeluje STT, je še posebno kritičen. Po osnovnem terminskem planu bi morala celotna izdelava potekati že lani, saj je bila dokumentacija MDH dobavljena že lani poleti. Vendar so se glavni deli naprave pričeli izdelovati šele v februarju letos.

Tudi tu so vzroki delno v zasedenosti lastnih zmogljivosti, zato je STT iskala podizvajalce. Glavni vzrok pa je prepozno pripravljanje izdelave in naročanje materialov.

Kot je bilo že omenjeno, bo morebitne zamude pri izdelavi opreme moral nadoknaditi montažer EM Hidromontaža. Pri tem bo nastopala še dodatna težava, saj so za montažo potrebni mostni žerjavi, ki jih izdelujeta Mostovna in Metalna, tudi ti pa delno zamujajo.

ENERGETSKE NAPRAVE

Poseben del projekta Jeklarna 2 predstavlja zagotavljanje energetskih virov in njihovega prenosa. Energetski viri so zagotovljeni.

Elektroenergija je bila pridobljena z vlaganjem po samoupravnem sporazumu v letih 1976 do 1980 in z dodatno pogodbo med EGS in Železarno Jesenice ter s plačili v letih 1983 in 1984.

Hladilna voda bo zagotovljena z gradnjo lastne HE Javornik, para pa s postavitvijo novega kotla. Ostali mediji, katerih poraba se bo z uporabo nove tehnologije v Jeklarni 2 v okviru Železarne zmanjšala, bodo zagotovljeni iz obstoječih virov.

Poseben problem predstavlja dovod elektroenergije po 2x110-kilovatnem daljnovodu iz Kranja na Jesenice. Medtem ko je transformacija 400/110 kV — I. faza v Kranju letos zagotovljena, pa se dnevno odpirajo problemi pri gradnji daljnovoda.

Elektrogospodarstvo Slovenije in Savske elektrarne Ljubljana kot pooblaščenca investitorja zamujata 270 dni po osnovnem terminskem planu projekta Jeklarna 2. Investitor obljublja daljnovod do septembra letos, vendar je rok vprašljiv, ker EGS nima zagotovljenih lastnih sredstev (delitev financiranja med EGS in ŽJ je 50:50).

Zamujanje daljnovoda bo oteževalo

lo testiranje elektroenergetskih in proizvodnih naprav oz. onemogočilo pričetek poskusnega obratovanja Jeklarni 2.

UKREPI ZA PLANIRANO IZVAJANJE PROJEKTA

Navedeno stanje je zahtevalo ustrezno ukrepanje. Glavna izvajalca sta bila redno opozarjana, da ne izpolnjujeta svojih obveznosti.

Se posebno sta bila na roke, slabo koordinacijo in slabo strokovno delo opozarjana na rednih mesečnih sestankih projektne timov. Organizirani so bili tudi posebni sestanki vodstva železarne z vodstvi Gradisa in Rudisa ter njihovimi izvajalci. Dali so bili konkretni predlogi in zahteve, kje in kako naj se rešujejo problemi.

O stanju projekta in predlaganih ukrepih je bil seznanjen tudi Projektne svet Železarne na 4. seji 20. februarja.

Sprejel je naslednje sklepe:

Na podlagi poročila, ki je bilo v pisni obliki poslano vsem članom Projektne sveta, ogleda gradbišča Jeklarni 2, poročila vodja gradnje ter razprave, ki je sledila, Projektne

svet ugotavlja, da postaja projekt kritičen na več elementih gradnje, da ni imel v tidi še nima povsod dovolj visoke prioritete ter da ni trdnih dokazov, da bo domača oprema kljub nenehnim zagotovilom odgovornih izvajalcev v rokih dobavljena.

Projektne svet meni, da gradnja projekta Jeklarni 2 zaradi velikih vsot in izredno visoke stopnje inflacije v času gradnje zahteva prvo prioriteto in da se vsi, od investitorja do obeh glavnih izvajalcev in njihovih podizvajalcev, v največji meri zavamejo za reševanje vseh problemov ter za delo pri opremi za Jeklarno 2 ponudijo vse svoje najboljše kadre.

Nujno je na težave, s katerimi se srečujejo izvajalci del in investitor, opozoriti predvsem Gospodarsko zbornico in Ljubljansko banko, pozneje pa tudi Izvršni svet SR Slovenije.

Da bi Projektne svet bolj aktivno sodeloval pri odpravljanju problemov gradnje Jeklarni 2, bodo sestanki Projektne sveta v prihodnje bolj pogosti.

PROIZVODNJA V FEBRUARJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

rec) načrtovano skupno proizvodnjo doseči s 101,7 odstotka, slabša pa je bila odprema, ki je bila dosežena le s 94,8 odstotka.

TOZD ŽIČARNA

Z izrednimi napori je tej temeljni organizaciji uspelo preseči načrtovano proizvodnjo, tako skupno (103,1 %) kakor tudi prodajo (101,9 %). Težave so že znane — pomanjkanje delavcev, velika odsotnost, v tem mesecu pa še pomanjkanje vložka za patentirano žico in s tem slabša struktura izdelkov.

TOZD PROFILARNA

Profilarna je v tem mesecu dobro obratovala. Operativni program je bil precej nižji od gospodarskega načrta, zaradi pomanjkanja naročil, ki pa jih je bilo le nekoliko več od predvidenih.

Skupna proizvodnja je bila dosežena s 138,2 odstotka glede na operativni program oziroma 79,4 odstotka glede na gospodarski načrt, prodaja pa s 150,5 odstotka glede na operativni program in 80,5 odstotka glede na gospodarski načrt.

TOZD VRATNI PODBOJI

Podbojarji so tudi v februarju dobro delali in z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo dosegli s 112,3 odstotka, prodajo pa celo s 140,2 odstotka, vendar na račun odpreme v februarju, ki pa je bila narejena že v januarju (izvoz-ladja).

TOZD JEKLOVLEK

Delne težave z vložkom in občasni zastoji vlečnih agregatov niso mogli preprečiti, da ta TOZD z dobrim delom ne bi dosegla z gospodarskim načrtom predvidenih rezultatov v skupni proizvodnji (100,8 %) in pri prodaji (114 %).

TOZD ELEKTRODE

Tako kot v januarju je ta TOZD tudi v februarju delala izredno dobro. Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo je preseгла za 6,7 odstotka, prodajo pa za 10,2 odstotka.

Čestitka

Inž. Mihiu Tolarju čestitamo za opravljeno magistrsko delo iz železarstva!

Sodelavci

Edina večja težava TOZD je počasna izvedba investicije aglomeriranih praškov.

TOZD ŽEKLARNA

Pomanjkanje naročil je izključni krivec, da žebjarji niso dosegli z gospodarskim načrtom predvidene skupne proizvodnje (82,5 %). Prodaja je bila precej boljše (129,8 %), in sicer na račun zmanjšanja zaloge žičnikov.

Miloš Piščanec

V KS BLEJSKA DOBRAVA SO SVEČANO PROSLAVILI PRAZNIK DAN ŽENA. V KRATKEM, A PRISRČNEM, PROGRAMU SO NASTOPILI MALČKI IZ VRTCA IN PA UČENCI 1. IN 2. RAZREDA OSNOVNE ŠOLE. PROSLAVO SO SKLENILI PEVCI PD »VINTGAR« IZ BLEJSKE DOBRAVE.

Foto: Damjan Jensterle

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO V FEBRUARJU 1986

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	12.800	12.800	10.865,1	84,9	84,9	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	36.950	36.950	36.109,4	97,7	97,7	—	—	—	—	—	—	—
— SM	22.100	22.100	21.229,1	96,1	96,1	—	—	—	—	—	—	—
— EL	14.850	14.850	14.880,3	100,2	100,2	—	—	—	—	—	—	—
— ASEA	6.650	6.650	6.360,6	95,7	95,7	—	—	—	—	—	—	—
— LM	8.050	8.050	8.300,7	103,1	103,1	—	—	—	—	—	—	—
— BBC	150	150	219,0	146,0	146,0	—	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	160	160	181,8	113,6	113,6	40	40	33,5	83,8	83,8	33,5	33,5
— jeklo	158	158	180,0	113,9	113,9	40	40	33,5	83,8	83,8	33,5	33,5
— kovino	2	2	1,8	90,0	90,0	—	—	—	—	—	—	—
BLUMING-ŠTEKEL	30.600	30.600	26.989,5	88,2	88,2	5.410	5.410	4.171,6	77,1	77,1	4.430,6	4.430,6
— bluming	15.850	15.850	14.108,2	89,0	89,0	350	350	53,4	15,3	15,3	131,8	131,8
— štekel	12.550	12.550	10.442,5	83,2	83,2	2.860	2.860	1.679,4	58,7	58,7	1.811,5	1.811,5
— štekel storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	2.200	2.200	2.438,8	110,9	110,9	2.200	2.200	2.438,8	110,9	110,9	2.487,3	2.487,3
VALJARNA ŽICE	8.480	8.480	8.109,2	95,6	95,6	1.980	1.980	1.799,0	90,9	90,9	1.996,6	1.996,6
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.300	6.300	6.321,7	100,3	100,3	5.670	5.670	6.040,1	106,5	106,5	6.138,0	6.138,0
— valjarna debele pločevine	5.840	5.840	6.321,7	108,3	108,3	—	—	—	—	—	—	—
— valjarna debele pločevine storitve	460	460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	8.300	8.300	8.353,9	100,7	100,7	6.670	7.420	7.987,4	119,8	107,7	7.554,2	7.554,2
— hladna valjarna Bela	6.800	7.550	8.190,1	120,4	108,5	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Bela storitve	1.500	750	163,8	10,9	21,8	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	1.100	2.000	2.066,0	187,8	103,3	1.010	1.950	1.907,4	188,9	97,8	1.843,7	1.843,7
— hladna valjarna Jesenice	1.100	2.000	1.978,3	179,9	98,9	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Jesenice storitve	—	—	87,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	3.450	3.450	3.556,4	103,1	103,1	2.490	2.490	2.516,8	101,1	101,1	2.490,8	2.490,8
— žičarna	3.450	3.450	3.556,4	103,1	103,1	—	—	—	—	—	—	—
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.740	1.000	1.357,4	78,0	135,7	1.580	845	1.283,5	81,2	151,9	1.261,0	1.261,0
— HOP	1.595	900	1.285,9	80,6	142,9	1.475	780	1.212,1	82,2	155,4	1.218,9	1.218,9
— HOP storitve	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— ronlele	65	65	71,5	110,0	110,0	65	65	71,5	110,0	110,0	42,1	42,1
— diski storitve	35	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— deli za cestno ograjo	40	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—
SKLADIŠČE 38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VRATNI PODBOJI	110	110	123,3	112,1	112,1	110	110	123,3	112,1	112,1	154,0	154,0
JEKLOVLEK	1.970	1.970	1.985,3	100,8	100,8	1.950	1.950	1.985,3	101,8	101,8	2.215,6	2.215,6
ELEKTRODE	1.830	1.830	1.951,9	106,7	106,7	1.620	1.620	1.731,7	106,9	106,9	1.783,3	1.783,3
— elektrode + varilna žica	1.430	1.430	1.529,3	106,9	106,9	1.420	1.420	1.526,6	107,5	107,5	1.526,1	1.526,1
— varilna žica storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilni prašek	90	90	73,1	81,2	81,2	90	90	73,1	81,2	81,2	125,2	125,2
— suha el. masa	50	50	50,4	100,8	100,8	50	50	50,4	100,8	100,8	50,4	50,4
— ognjevarni material	260	260	299,1	115,0	115,0	60	60	81,6	136,0	136,0	81,6	81,6
ŽEKLARNA	660	660	544,7	82,5	82,5	660	660	544,7	82,5	82,5	856,8	856,8
SKUPAJ	114.450	114.610	108.515,6	94,8	94,7	29.190	30.145	30.124,3	103,2	99,9	30.758,1	30.758,1
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	29.190	30.145	30.124,3	103,2	99,9	30.758,1	30.758,1
Storitve	—	—	—	—	—	2.000	—	251,5	12,6	20,2	251,5	251,5
SKUPAJ	—	—	—	—	—	31.190	—	30.375,8	97,4	96,8	31.009,6	31.009,6

ODBORI SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Hladna valjarna Jesenice se je na 2. redni seji 28. februarja seznanil z rezultati dela inventurnih komisij, s poslovnim poročilom za leto 1985 ter varnostnopolitično oceno.

V TOZD so lani družbeni plan izpolnili 97,83 odstotka, operativnega pa 94,43 odstotka. Rezultat je eden najslabših v zadnjih letih. Vzrok je predvsem v starih strojih in napravah. Tudi remont siemaga, ki so ga načrtovali v lanskem letu, ni bil opravljen. Problematična je bila tudi kvaliteta vložka, predvsem dinamo, ob dejstvu, da so bile zahteve naročnikov glede kvalitete vedno večje. Manjka jim primernih kadrov. Problem vzdrževanja starih strojev je še večji zaradi težav z rezervnimi deli. Kolektiv HVJ tako v lanskem letu, kljub prizadevanju in v danih razmerah uspešnemu delu, ni uspel v celoti nadomestiti vedno slabših razmer za delo.

V zvezi z oceno varnostnopolitičnih razmer v TOZD so člani odbora menili, da »izrazitih problemov, ki bi izvirali iz subjektivnih vzrokov, ni bilo opaziti«, prav tako pa tudi ne šovinističnih izpadov, prerekanj in podobnega. Opažajo pa določeno nelagodje oziroma občutek zastopavljenosti glede obnove osnovnih sredstev. To je bil tudi vzrok za neuspeh referendum o srednjeročnem razvoju TOZD, DO in SZ. Referendum je potem, ko so člani poslovnega odbora zagotovili nadaljnje delo in razvoj TOZD HVJ in glede višje stopnje predelave v TOZD, uspel. Pripombo imajo tudi glede organiziranosti Železarn. Da organiziranost ni najboljša, se kaže v slabih in neretnih dobavi vložka. To pa seveda tudi negativno vpliva na sorazmerno nizek osebnih dohodek.

Pod razno odbor opozarja na izredno slabo stanje ur za zigosanje kartic. Okvare so zelo pogoste, poleg tega pa posamezne TOZD (TOZD Jeklarne) samovoljno spreminjajo utečen sistem dela. Člani odbora menijo, da je treba zadevo urediti enotno za vso Železarno.

Poraba sredstev, ki je urejena z družbenim dogovorom (sredstva za reprezentanco, potni stroški itd.), je nižja, kot so planirali.

TOZD VRATNI PODBOJI

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Vratni podboji je na 3. seji 6. marca ugotovil, da nekateri sklepi delavskega sveta še niso uresničeni. Izvedeno, na primer, ni bilo merjenje hrupa (sklep z dne 4. januarja lanskega leta). Tudi informacije glede prenosa nadomestil OD za bolezensko odsotnost do 30 dni (sklep z dne 20. decembra 1985) še niso dobili. 30. januarja 1986 so z dnevnega reda delavskega sveta umaknili razpravo o samoupravnem

sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe (skupaj z metodologijo), kar pa so kasneje, 4. februarja, obravnavali na zboru, na katerem so zadovoljili komisijo za izdelavo kataloga razvida del in nalog za dopolnitev pripomb k vrednotenju del in nalog. Komisija še ni opravila dopolnitev kataloga delovnih nalog in opravil. Odbor ji je dal nalogo, da delo zaključi v enem tednu.

Seznanil se je tudi z zaključnim računom in reklamacijami v lanskem letu.

TOZD ŽEBLJARNA

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Žebljarna se je na 4. redni seji 3. marca seznanil z izvrševanjem sklepov prejšnje seje, zaključnim računom za leto 1985, očno inventuro ter porabo sredstev za reprezentanco in službena potovanja. K nobeni od navedenih točk člani odbora niso imeli pripomb.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Strojne delavnice je na 5. redni seji 28. februarja obravnaval poslovno poročilo TOZD in Železarne ter se seznanil s poročilom o poteku gradnje druge faze strojnih delavnic.

Delavskemu svetu TOZD je predlagal, naj poslovno poročilo potrdi z naslednjimi pripombami:

1. Po poslovnem predmetu so Strojne delavnice proizvodna temeljna organizacija z nepriznanim statusom, zaradi česar je v zastopavljenem položaju. Posledice so vidne že dalj časa, saj se zaradi pomanjkanja kadra v TOZD nagibajo k izdelavi tistih rezervnih delov, ki jih druge DO zunaj Železarne niso sposobne opraviti, ali pa so roki za izdelavo zanje prekratki. Zato so pogosti primeri, ko je treba delati preko polnega delovnega časa.

2. Pri vzgoji in izobraževanju je ob prepustitvi ŽIC-a zanemarjeno dejstvo, da je poklicno znanje potrebno na vseh delovnih mestih v proizvodnji. Mentorstvo ni primerno stimulirano, vprašljiva pa sta tudi kvaliteta in čas usposabljanja. Ob ubadanju s prostorskimi problemi in ostalimi obveznostmi pa strokovni kader in prostori za praktično usposabljanje v CSUI ostajajo neizkoriščeni.

3. Odbor predlaga, da komercialni sektor ugotovi, kolikšna je vrednotna razlika med opravljeno uro kvalificiranega delavca v Železarni in uro, ki jo mora Železarna plačati za enako delo zunaj Železarne. (V zvezi s to pripombo člani odbora prosijo za pisni odgovor).

4. Glede kreditiranja manj razvitih pa odbor ugotavlja, da bi kakšna dotacija — zaradi tehnološke zaostalosti, ki jo opažajo tudi v TOZD Strojne delavnice in v Železarni nasploh — bila nujno potrebna.

UVELJAVLJANJE SINDIKATOV KOT KONSTITUTIVNEGA DEJAVNIKA POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

Zveza sindikatov v naši občini se je skupaj z drugimi subjektivnimi silami vključila v javno razpravo o kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja tudi z organi (sveti) občinskega sveta ZS Slovenije, med katere sodi tudi svet za vprašanja socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

Le-ta je za izhodišče delovanja sveta kot organa OS ZSS in javne razprave o kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja izbral spoznanje, ki se opira na sklepne ugotovitve 12. kongresa ZKJ, da je potrebno zaradi nasprotja med načeli in družbenopolitično prakso delovanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja stalno podrežati kritičnemu ocenjevanju in izpopolnjevanju. Zato so člani sveta za vprašanja socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov menili, da je izboljševanje delovanja, učinkovitost, racionalizacija in boljše funkcioniranje političnega sistema socialističnega samoupravljanja stalna ali permanentna naloga Zveze sindikatov Slovenije tudi v naši občini.

Ob tem je potrebno posebej poudariti, da so vloga in naloge Zveze sindikatov pri uresničevanju kritične analize in neposrednega delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja obsežne, težke in odgovorne. Zato je tudi povsem razumljivo, kar izhaja iz dokumentov in neposrednih zahtev delavcev, da se morajo sindikati kot najširša organizacija delavskega razreda bolj uveljaviti kot borben, učinkovit, odločen in uporen dejavnik pri uresničevanju celovitih interesov delavskega razreda v celotnem političnem sistemu socialističnega samoupravljanja.

V tem smislu so člani sveta za vprašanja socialističnih samoupravnih odnosov poudarili, da naloga članov Zveze sindikatov ni samo v tem, da sodelujejo v javni razpravi o kritični analizi, da soočajo nasprotje med načeli ter samoupravno in družbenopolitično prakso in vlogo sindikatov pri tem, ampak da predvsem prispevajo k uspešnemu delovanju sistema socialističnega samoupravljanja.

S tem prispevkom bomo poskušali navesti in opredeliti samo nekatere vidike uveljavljanja sindikatov kot konstitutivnega in integracijskega dejavnika v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja. To pomeni, da se vloga zveze sindikatov kot konstitutivnega elementa (subjekt) političnega sistema socialističnega samoupravljanja izraža v tem, da mora prispevati k uresničevanju samoupravnih proizvodnih odnosov, krepitvi materialne osnove družbenega dela in uresničevanju vodilne vloge delavskega razreda v naši socialistični samoupravni družbi. Socialistični samoupravni proizvodni odnosi, ki temeljijo na družbeni last-

nini sredstev za proizvodnjo, predstavljajo realno osnovo politične nadstavbe naše družbe. Zato je za nadaljnji razvoj in uveljavljanje Zveze sindikatov kot konstitutivnega elementa (dejavnika) političnega sistema socialističnega samoupravljanja odločilnega pomena razvijanje svobodnega združenega dela, dohodkovnih odnosov in razširjene družbene reprodukcije dela. Prav v tej smeri se zveza sindikatov doslej ni dovolj odlikovala kot konstitutivni ali integracijski del sistema socialističnega samoupravljanja, saj ji z ustavo določen položaj omogoča in določa, da se vztrajno prizadeva za uresničevanje vodilne vloge delavcev in združenega dela v celotni družbeni reprodukciji dela. Delavci morajo torej imeti zvezo sindikatov kot duhovno orožje za uresničevanje z ustavo določenega položaja delavskega razreda v svobodno združenem delu.

Najbolj očiten primer odsotnosti vloge Zveze sindikatov kot integracijskega dela socialističnega samoupravljanja je bil v tistih delovnih okoljih, kjer so povsem neupravičeno ukinjali TOZD in ustanavljali širše organizacijske oblike združenega dela. Nadaljnje razvijanje organizacijskih oblik združenega dela pa mora ustrezati stopnji razvoja tehnične in tehnološke osnove združenega dela, vendar tako, da se odpravljajo dosedanje pomanjkljivosti in slabosti ter sočasno zagotovi, kot je zapisano v kritični analizi: »Krepitev samoupravnega položaja delavcev v temeljni organizaciji združenega dela in v sistemu združenega dela v celoti ter graditev družbenoekonomskih odnosov, dosledno v skladu s temelji Ustave in Zakona o združenem delu.« (str. 82) V tej smeri naloge Zveze sindikatov niso spremenjene, ampak ostajajo še vedno aktualne z ustavo določene naloge, da se dosledno in odgovorno uresničuje vloga sindikatov pri razvijanju samoupravljanja in celotnega političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Zato je lahko temeljna smer v razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja samo ustvarjanje možnosti za hitrejši razvoj proizvodnih sil in odnosov socialističnega samoupravljanja in vodilne vloge delavskega razreda v družbeni reprodukciji dela. Slednje pa zahteva dosledno uresničevanje osnovnih opredelitev iz kritične analize delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, kar je bilo poudarjeno tudi v organih Zveze sindikatov, to pa je:

- dosledno in popolno izvajanje ustave, zakona o združenem delu in drugih zakonskih predpisov, ki zadevajo delovanje in obnašanje vseh družbenih subjektov;
- izpopolnjevanje pravnega sistema ali dopolnjevanja in spreminjanja zakonskih predpisov in samoupravnih splošnih aktov;
- izpopolnjevanje delovanja celotnega političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Samoupravljanje samo po sebi ni in ne more biti ovira za nadaljnji hitrejši razvoj materialne osnove združenega dela in družbe ali izvor krize družbene stvarnosti (ekonomski in družbeni odnosi, obnašanje ljudi itn.) in duhovnega življenja ljudi (kriza vrednot in norm), ampak se v samoupravljanju odražajo vprašanja in problemi ekonomske biti svobodno združenega dela in naše družbe. Zato je v osnutku resolucije za 10. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije posebej poudarjeno, »da je nadaljnji razvoj in napredek sistema socialističnega samoupravljanja in odločanja delavcev o pogojih in

rezultatih svojega dela v družbeni reprodukciji glavna smer nadaljnje dejavnosti Zveze sindikatov pri uresničevanju stabilnejšega in dinamičnejšega materialnega in družbenega razvoja Jugoslavije ter krepitve materialnega in socialnega položaja delavcev« (str. 45).

Da bi lahko Zveza sindikatov bolj kot doslej delovala kot konstitutivni dejavnik političnega sistema socialističnega samoupravljanja, mora odločno in z vso odgovornostjo utrjevati delavsko-razredni karakter političnega sistema in celotnih socialističnih samoupravnih procesov in odnosov v naši družbi. Pri uresničevanju tako pomembne in odgovorne naloge v razvoju naše socialistične samoupravne družbe mora Zveza sindikatov utrditi, kot je zapisano v kritični analizi, svojo usmerjevalno in integracijsko vlogo v sistemu samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, predvsem z dvigovanjem individualne in družbene zavesti, vsklajevanjem in uresničevanjem svojih nalog ter tudi zagotavljanjem akcijske enotnosti in mobilizacijske vloge med člani, v organih in organizacijah sindikata. Le tako je mogoče preseči klasične oblike v delovanju Zveze sindikatov (izleti so in morajo biti samo ena izmed oblik dela) ter zagotoviti reafirmacijo oblik samoupravnega delovanja in odločanja v tistih delovnih okoljih, kjer je to potrebno, in tudi reafirmacijo Zveze sindikatov kot integracijskega dejavnika delavskega razreda pri uresničevanju konstitutivne (ustavne) vloge v nadaljnjem razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Pri uresničevanju omenjene vloge in nalog pa mora Zveza sindikatov, kot je poudarjeno tudi v kritični analizi, razvijati spodbujevalno in motivacijsko vlogo med delavci ali člani sindikata, organizacijami in vodstvi Zveze sindikatov za veliko bolj odločno in vztrajno vključevanje in delovanje delavcev v samoupravno organizirano združenem delu materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti. V tej smeri morajo slediti odločni premiki v smeri idejnopolične usposobljenosti Zveze sindikatov, če hoče biti in ostati najširša družbenopolitična organizacija delavskega razreda. Ta potreba je izražena v odločni zahtevi v osnutku resolucije za 10. kongres ZSJ, in sicer tako, da mora Zveza sindikatov zagotoviti odločne prodore:

- pri graditvi enotne zasnove usposabljanja sindikalnega članstva in kadrov,
- pri zajemanju članstva in kadrov v različne oblike usposabljanja, ki so nujen pogoj za uresničevanje funkcij in nalog zveze sindikatov v razvoju samoupravnih odnosov,
- pri izboljševanju oblik in metod usposabljanja, izdajanja literature, zlasti pa pri prilagajanju vsebine usposabljanja konkretnim akcijam Zveze sindikatov.

Idejnopolično in akcijsko usposobljena Zveza sindikatov bo lahko uspešno uresničevala integracijsko vlogo v delavskem razredu in ostala kot tvorni konstitutivni element (dejavnik) političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Idejnopolično neosveščeni ter slabo splošno in strokovno usposobljeni delavski razred ne bo mogel uresničevati potreb in zahtev sodobnega časa po nadaljnji mnogo hitrejši rasti tehnične in tehnološke osnove združenega dela ter posodabljanja vodenja, upravljanja in samoupravljanja.

Ob zaključku tega prispevka lahko navedemo ugotovitve, da bodo delavsko razredno osveščeni ter splošno in strokovno usposobljeni delavci oziroma delavski razred mnogo lažje, hitreje in popolneje uresničili svobodno asociacijo združenega dela oziroma socialistično samoupravno republiko dela.

Srečko Krč

INFORMACIJE STROKOVNE KNJIŽNICE

JUS STANDARDI — NOVOSTI V LETU 1985

METALURGIJA

UL SFRJ, 1985, 26, s 864

- JUS C.A2.051 — 1985 Preizkušanje kovin. Preizkus prekaljivosti jekla s čelnim kaljenjem. (metoda po Jominyju).
- JUS C.A3.004 — 1985 Metalografske preiskave. Mikroskopsko določanje velikosti feritnega in austenitnega jekla.
- JUS C.A3.011 — 1985 Preizkušanje kovin. Določanje globine razogljčenega nelegiranega in malo legiranega jekla.
- JUS C.A3.012 — 1985 Preizkušanje kovin. Makroskopska preiskava jekla s pomočjo žveplovega odtisa. (Baumannova metoda).

Razen jugoslovanskega standarda JUS C.A3.012, ki ni obvezen, so jugoslovanski standardi C.A2.051, C.A3.004, C.A3.011 obvezni v celoti, uporabljali pa se bodo za kovine, ki bodo izdelane oziroma uvožene od dneva uveljavitve tega pravilnika.

Veljavnost: od 24. 8. 1985

Preneha veljavnost: JUS za preizkušanje kaljivosti jekla: JUS C.A2.051 — 1959

UL SFRJ 1985, 41, s 1246

Pravilnik o tehničnih normativih za jeklene žice, palice in vrvi za prednapenjanje konstrukcij.

Veljavnost: od 9. sept. 1985

Preneha veljavnost: Pravilnik o tehničnih predpisih za preizkušanje, dobavo in uporabo žice za prednapeti beton. (UL SFRJ 39/64)

UL SFRJ 1985/47, s 1362

JUS C.A7.091 — 1985 Preizkušanje brez porušitve. Metode za preizkušanje površin z metalografskimi replikami.

JUS C.A7.092 — 1985 Preizkušanje brez porušitve. Sredstva za vizualno preizkušanje. Izbira povečevalnih stekel z majhno povečavo.

JUS C.A7.092 ni obvezen, JUS C.A7.091 je obvezen v celoti.

Veljavnost: od 13. 12. 1985

UL SFRJ 1985/48, s 1391

JUS C.A4.061 — 1985 Mehanski preizkusi kovin. Označevanje od preizkušancev.

Veljavnost: od 20. 12. 1985

Standard ni obvezen.

UL SFRJ 1985/58, s 1538

JUS C.A4.002 — 1985 Mehanska preizkušanja kovin. Statični preizkusi. Natezni preizkusi.

JUS C.A4.003 — 1985 Mehanska preizkušanja kovin. Preizkušanje trdnosti po Brinellu.

JUS C.A4.004 — 1985 Mehanska preizkušanja kovin. Preizkušanje z udarcem. Metoda po Charpyju (preskušane z U-zarezo).

JUS C.A4.025 — 1985 Mehanska preizkušanja kovin. Preizkušanje z udarcem. Metoda po Charpyju (preskušane z V-zarezo).

JUS C.A4.034 — 1985 Mehanska preizkušanja kovin. Kontrolne ploščice za aparate za merjenje trdnosti po Brinellu.

JUS C.A4.064 — 1985 Mehanska preizkušanja kovin. Določanje K-vrednosti sistema za statični natezni preizkus.

Vsi standardi razen JUS C.A4.064 so obvezni.

Veljavnost: od 1. 2. 1986

Preneha veljavnost standardov: JUS C.A4.002, C.A4.003, C.A4.004, C.A4.015, C.A4.103, C.A4.153, C.A4.102, C.A4.202, C.A4.203, C.A4.212, C.A4.222, C.A4.223, C.A4.122, C.A4.013.

— VARJENJE

UL SFRJ 1985, 47, s 1364

JUS C.H3.019 — 1985 Dodatni materiali za varjenje. Oplaščene elektrode za ročno elektroobložno navarjanje jekla.

Označevanje in identifikacija.

Veljavnost: od 13. 11. 1985

Standard je v celoti obvezen.

Vsi navedeni JUS standardi so že na razpolago v Strokovni knjižnici.

Jana Jamar

DEŽURSTVO V PROSTORIH DIATI

V Železarni Jesenice in v drugih delovnih organizacijah v občini Jesenice poteka več akcij za pospeševanje in organiziranje množične inventivne dejavnosti. V ta prizadevanja se aktivno vključuje tudi Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice. Ena od oblik delovanja je tudi dežurstvo v prostorih DIATI (v delavskem domu Pri Jeleni — prvo nadstropje).

Namen dežurstva je poleg vpisovanja članov, pobiranja članarine, dajanja pojasnil o delovanju društva in pravilnikih, ki urejajo inovacijsko dejavnost, tudi sprejemanje pritožb članov in pobud za boljše delo društva in hitrejšo uveljavljanje množične inovacijske dejavnosti.

Člani upravnega odbora bodo dežurni vsakih 14 dni, in sicer: 20. marca, 3. aprila in 17. aprila, vedno od 14. do 16. ure.

Novatorji, pričakujemo vas!

Upravni odbor DIATI Jesenice

O SAMOUPRAVNI INTEGRIRANOSTI V EKONOMSKEM SISTEMU SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

V javni razpravi o Kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja je potrebna obravnavati ne samo političnega sistema, ampak tudi bistvenih delov ekonomskega sistema (gospodarska dejavnost) in ekonomske ureditve kot integralnega dela sistemov v naši socialistični samoupravni družbi.

Znano je, da se je po sprejemu Ustave SFRJ (1974. leta) in Zakona o združenem delu (1976. leta) pričelo postopno preoblikovanje posameznih delov (podsystemov) našega celotnega ekonomskega sistema, ki ga lahko označimo kot socialistični ekonomski sistem. Za ta sistem mora biti značilen socialistični samoupravni model gospodarstva, v katerem morajo biti delavci osnovni subjekt odločanja.

Za socialistični ekonomski sistem, kakršnega razvijamo v naši socialistični samoupravni družbi, mora biti značilen, da je razvojen in dinamičen ter da obstaja dialektična enotnost med deli ali sestavinami (podsystemi) in ekonomskim sistemom kot celoto.

Naš socialistični ekonomski sistem se mora bolj kot doslej izpopolnjevati, razvijati in gibati v smeri višje stopnje organiziranosti, funkcionalnosti in prilagodljivosti običnemu procesu ter medsebojnega povezovanja in delovanja delov in celote. Da bi posamezni deli (panoge dejavnosti) pripadali celoti (narodno gospodarstvo), morajo imeti deli lastnosti celote, ker bi v nasprotnem primeru izgubili stik z njo. V tem smislu lahko navedemo naslednji poudarek: »Praviloma torej celota ni zgolj vsota svojih delov; celote ni mogoče zreducirati na lastnosti njenih sestavnih delov, ampak celota predstavlja novo kvaliteto. Kakor celota ni le enostavna vsota delov, ampak nova kvaliteta, tako tudi deli niso sami zase tisto, kar so v celoti; lastnosti in funkcije istih delov so drugačni v celoti kot vsakega zase.« (dr. Jože Šter: Problemi filozofije in etike, leto 1975). V vsebinskem kontekstu tega prispevka bi to lahko pomenilo, da nobena OZD ne bi mogla uspevati, če ne bi bila povezana z običnim razvojem gospodarstva ter temeljnimi značilnostmi in načeli (principi) delovanja socialističnega ekonomskega sistema, čeprav morajo imeti v tej celoti (ekonomski sistem) relativno samostojnost.

V sedanjih razmerah delovanja ekonomskega sistema, kar bi lahko mnogo lažje potrdili ustrezni strokovnjaki (ekonomisti, komercialisti itn.), bi morale OZD s področja materialne proizvodnje pokazati večjo stopnjo adaptivnosti in učinkovitosti v prilagajanju obstoječim razmeram (npr. pogoji za gospodarjenje) in potrebnim trendom napredka (ekonomskega, družbenega itn.). To pomeni, da je potrebno zagotavljati optimalno razmerje med deli in celoto, kar lahko med drugim zagotavlja uspešno funkcioniranje našega socialističnega ekonomskega in političnega sistema ter celotni razvoj družbene stvarnosti.

Zato je potrebno bolj organizirano odpravljati procese in pojave deintegriranosti v delih (podsystemi), segmentih in v celotnem socialističnem ekonomskem sistemu. To je temeljni pogoj za normalno funkcioniranje ekonomskega sistema ter zvez in odnosov med deli in celoto, kot tudi za

vertikalne in horizontalne odnose v njem. Le na ta način je najbrž mogoče doseči več kot potrebno in zaželeno splošno ravnotežje in stabilnost, kar se mora izražati v nenehnem izpopolnjevanju ali v prehajanju iz nižje v višjo stopnjo organiziranosti in delovanja socialističnega ekonomskega sistema. Pri tem pa gotovo obstaja težnja, da bi dosegli najvišjo stopnjo organiziranosti in delovanja ekonomskega sistema, to je njegovo optimalnost. Slednje pa je glede na sedanje razmere delovanja in organiziranosti našega socialističnega ekonomskega sistema še precej oddaljen cilj.

Da pa bi hitreje dosegli postavljene cilje gospodarskega in družbenega razvoja naše socialistične samoupravne družbe ter večjo stopnjo organiziranosti in funkcioniranja ekonomskega sistema, je potrebno doseči izpopolnjeno delovanje institucij, mehanizmov in pravil obnašanja v ekonomski ureditvi. Ob tem lahko pustimo ob strani (ne)potrebno razlikovanje med ekonomskim sistemom in ekonomsko ureditvijo, o čemer lahko izrečejo tehtne sodbe ekonomisti in drugi.

Zato je potrebno v sedanjem času zaradi raznovrstnih razmer in stanj bolj smotno, organizirano, zavestno in akcijsko usmerjati in pospeševati samoupravno integrativnost v našem ekopolitičnem sistemu socialističnega samoupravljanja, v katerem morata biti ekonomska in socialistična demokracija v dialektični enotnosti. Ekonomska demokracija (ekonomska oblast delavskega razreda) kot podlaga socialistični demokraciji ima normativno in vsebinsko opredelitev tudi v temeljnih načelih Ustave SFRJ iz leta 1974. Tudi v tem primeru obstaja nasprotje med teorijo in prakso ali odstopanje od normativnega, kar se očitno izraža v procesih in odnosih v vertikalni in horizontalni strukturiranosti ekonomske in politične oblasti delavskega razreda in drugih delovnih ljudi. Deviacije in odstopanja (npr. etatizmi, odtujeni centri ekonomske in družbene moči) zmanjšujejo ekonomsko in politično moč delavskega razreda, kar neposredno zahteva, kot je poudarjeno v Kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, večjo usposobljenost in učinkovitost političnega sistema ter njegovo prilagajanje in usklajevanje s spremembami v samoupravni ekonomski strukturi družbe. Ekonomski in politični sistem predstavljata celotnost sistema družbe in socialističnega samoupravljanja. V družbenem procesu pospeševanja samoupravne integrativnosti v ekopolitičnem sistemu ima lahko svojo vlogo tudi samoupravni normativizem, pri čemer ne gre samo za dosledno spoštovanje normiranih pristojnosti, ampak predvsem zato, da bi le-ta postal bolj učinkovit, uporaben in kakovosten. V tej smeri bodo morali narediti sestavljenci predpisov in samoupravnih aktov pravi salto mortale, da bi bila pravna in samoupravna pravila čim krajša, razumljiva in uporabna. Na primer v TOZD Delavska univerza Viktor Stražisar imamo v samoupravnih aktih okoli 15 napisanih strani, ki določajo pristojnosti, izvolitev in razrešitev individualnega poslovodnega organa (direktorja) TOZD. Vendar pa to ni lapsus calami (pisna poma), ampak kar nekakšno splošno pravilo in praksa.

Seveda moramo pričeti bolj organizirano urejati stvari v ekonomski strukturi družbe kot osnovi celotne vrhne družbene nadstavbe ali kot običajno v vsakdanjem življenju pravimo »pri glavi in ne pri repu«. S tem med drugim mislimo na samoupravno integrativnost družbenega dela, kot je navedeno v dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije: »Za povečanje produktivnosti dela ob delitvi po rezultatih dela in aktiviranju drugih dejavnikov povečanja produktivnosti dela, ima poseben pomen integriranje oziroma združevanje dela in sredstev v različnih oblikah koncentracije in kombinacijah proizvodnje. To ne samo, da razvija dodatno proizvodno silo dela, marveč zagotavlja tudi večjo varnost in stabilnost pri pridobivanju dohodka, je pa tudi temelj vse populnejšega obvladovanja delavcev nad celoto odnosov v družbeni reprodukciji. Glede tega v praksi niso izkoriščene niti možnosti, ki jih zagotavljajo že obstoječe oblike integracije, kot so delovne integracije z več osnovnih organizacij v svoji sestavi ali razli-

čne oblike SOZD, kjer so najpogostejše dane objektivne možnosti za učinkovito izkoriščanje prednosti skupnega dela oziroma skupnega planiranja razvoja in njenega financiranja z združenimi sredstvi.« (Sepparat: prilaganje gospodarskega sistema zahtevam stabilizacije, str. 20.) V tej smeri bodo morali vsi politični dejavniki v družbenopolitičnih skupnostih, kot je poudarjeno v Kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, spodbujati samoupravno povezovalne, skupne akcije in integracije v gospodarstvu in vseh drugih sferah družbenega življenja.

V javni razpravi o vsebini Kritične analize torej ni mogoče razpravljati samo o institucijah, subjektih in drugih dejavniki političnega sistema, ampak tudi o gospodarski dejavnosti, institucijah in mehanizmih ekonomskega sistema in ekonomske ureditve naše socialistične samoupravne družbe. V tem smislu bi lahko o navedenem uporabili prispodobno, da si tudi ne moremo predstavljati farmaceuta v lekarni brez zdravila. To pomeni, da je potrebno v javni razpravi o Kritični analizi zagotoviti ne samo obravnavo ocene in iskanja zveze s konkretnim stanjem v določenem življenjskem in delovnem okolju, marveč tudi ocenjevanje pogojev za usmerjanje in razvijanje ekonomske in politične oblasti in moči delavskega razreda in drugih delovnih ljudi v ekopolitičnem sistemu socialističnega samoupravljanja.

Srečko Krč

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Na prvi seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna debele pločevine, bila je 7. januarja, so gospodarski načrt za letošnje leto sprejeli brez pripomb. V razgovoru o tekoči problematiki so dodali, da gradivo velikokrat dobijo prepozno, zato ne morejo sodelovati v razpravah. O delu so poročali referenti posameznih komisij:

— 68 delavcev se je odločilo, da bodo varčevali za izlet v septembru. Zanj bodo namenili 1.000 dinarjev mesečno.

— Člani IO so sklenili, da v prihodnje ne bodo več sodelovali pri kulturnih prireditvah, za katere bo čas za prijavo krajši od treh dni. In še, da bo sindikat sicer še nabavil vstopnice, plačal pa jo bo vsak sam.

— Kegljači redno trenirajo na kegljišču v Podmežaklju. Če bi imeli na voljo štiri kegljaške steze, bi lažje pripravili tekmovanje Železarne.

Ob volitvah in referendumih bodo po 500 dinarjev namenili za člane volilne komisije.

V TOZD je zaposlenih veliko žensk. Vsako bodo ob 8. marcu obdarili z darilom, vrednim od 1.000 do 1.500 dinarjev, so se odločili.

Na eni od dni imajo težave s pomankanjem delavcev, druge pa s čiščenjem med tračnicama. Na ekološkem oddelku so že naročili ekološke meritve na delovnem mestu varilca specialista, vendar imajo prednost delovna mesta z beneficirano delovno dobo.

Člani IO so se strinjali s predlogom, da bi delavcem podelili plakete

za 25-letno delo v njihovi temeljni organizaciji. Tudi v prihodnje bodo upokojene delavce vabili na ogled TO in jih pogostili.

TOZD Družbena Prehrana

Na 4. seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, bila je 27. februarja, so se seznanili s predlogom delitve sklada skupne porabe, višino regresa, jubilejnimi nagradami in nagrajevanjem ob upokojitvi. Več sredstev bi morali nameniti za boljše prehrano delavcev, je pripomnil predsednik.

Denarja za obdaritev žena ob 8. marcu imajo premalo, zato prosijo konferenco osnovne organizacije sindikata za pomoč. Čestitke namerna poslata tudi delavkam v Crikvenici in Biogradu, vse, ki so že več kot 30 dni odsotne zaradi bolezni, bodo obiskali na domu, delavke na porodniškem dopustu pa povabili na proslavo.

Ugotovili so, da za posojilo za hitrejšo zaposlovanje v BiH ni veliko zanimanja.

Sestavili so komisijo za volilne imenike, predlagali dobrotico srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije in članico skupne občinske disciplinske komisije.

Delegat na občinski kandidacijski konferenci jih je obvestil, da so bili vsi delegati potrjeni.

Do 7. marca je bil čas za prijavo za počitnice na morju, mogoče pa bo tudi obročno odplačevanje. Radi bi tudi zvedeli, kaj je s sedmimi prikolicami, ki naj bi jih bili kupili.

Predlagali so, naj se blagajniški maksimum zviša na 10.000 dinarjev, udeležencem športnih tekmovanj pa namenijo po 500 dinarjev. Piknik bo 22. marca, so se dogovorili.

V KRIZNI SITUACIJI

Televizijska oddaja Sindikat v krizni situaciji 24. februarja mi ni dala spati. Jeza nad sindikalno revščino mi je dala v roke svinčnik, čeprav dobro vem, da ne bom mogel napisati vsega tistega, kar se mi mota po glavi, tako da bi bilo razumljivo, pa da bi povedalo čimveč, toliko kritike, kolikor jo po mojih dolgoletnih izkušnjah preneso tisti, ki odločajo o objavi prispevka. Ljudje smo pač taki, da nam hvala prija, kritiki pa, če se le da, obrnemo hrbet.

Pravzaprav bi se kot desetletni upokojenec lahko samo kislo nasmehnil in pustil stvari, naj po položnih tračnicah mirno tečejo naprej, kot toliko drugih, bi tudi jaz preživel. Pa bom vseeno skušal udušiti malodušje ali neprizadetost. V tistih tridesetih letih dela v Železarni, malo pred, a v glavnem po vojni, mi je sindikat pomenil veliko, žrtvoval sem mu ves prosti čas, kar ga je od mene zahteval in nikoli se mu nisem izneveril. Oprostite, še zdaleč ne samo jaz! Še danes poznam dosti tistih ljudi, s katerimi smo se pogosto srečevali pri Jeleni pa na občini, predvsem pa v obratu.

Rad bi odgovoril na vprašanje, kakšna je naloga sindikata v krizni situaciji, ali bolj po domače, kako naj ukrepa sindikat, če pride do štrajka.

Na prvi pogled je ta zadeva malo čudna. Pred vojno, ko so bila proizvodna sredstva v rokah zasebnikov, je bil sindikat tisti, ki je vodil delovne ljudi v obrambi njihovih pravic, tudi v štrajk. Mnogi ljudje, ki so takrat delali v sindikatih (v tistih sindikatih, ki so te pravice terjali pod okriljem rdeče zastave, ne tistih, ki so bili obarvani z delavcem tujimi interesi), so v mnogih primerih morali drago plačati za to delovanje.

In danes, ko imamo vendar samoupravljanje, družbena proizvodna sredstva, svobodno organiziran sindikat, mladinsko organizacijo, povsem legalno ZK, pa vseeno pride do štrajka.

V tej televizijski oddaji je delavec iz neke ladjedelnice povedal, da je od 1700 zaposlenih sto delavcev delovalo pri organizaciji štrajka in da sindikat vse do začetka štrajka o tem ni ničesar vedel. Ko pa je štrajk tu, se mora sindikat opredeliti. To je lahko tudi zelo kočljiva zadeva, kot je bila na primer pri nas v martinarni. Takrat smo šli v martinarno vsi predsedniki sindikalnih odborov v obratih, da bi skušali vplivati na stavkajoče in da bi se od tega nekaj naučili. Moralno je bila to zelo težka naloga. Sindikata sploh niso priznavali! Kakšna naj bo potem opredelitev delavske organizacije? Revni smo že brez štrajka, ta pa je lahko zelo drag, še posebej, če ni strokovno voden. Ali pa je to sploh lahko? Doslej v vseh letih po vojni se nikjer nisem prebral, da bi štrajk vodil sindikat! Saj je navsezadnje to tudi nesprejemljivo, ali vsaj skoraj nesprejemljivo. Pravimo, da mora sindikat ščititi delavske interese. V primerih ladjedelnice in naše martinarne je bila večina pripravljena delati, manjšina pa jim tega ni dovolila. Vsekakor pa tudi večina čuti, da je

štrajk posledica nekega stanja, in se na videz pod diktatom, v srcu pa s pristanom vdaja neformalnemu vodstvu štrajka.

V takih razmerah so dogovori težki, dialogov je vse manj in čisto blizu so uradni čuvarji splošnega interesa. Ti pa seveda ne morejo, niti ne izbirajo sredstev.

V takih primerih je sindikat pred zelo težko izbiro, zato ker se je takrat, ko je bil še čas, odrekel svoji osnovni nalogi — zaščiti delavca.

Menim, da je lepo in prav, da sindikat za svoje člane organizira razne cenejše nakupe, da bedi nad dobrinami, ki so sad dela njegovega članstva, njegova glavna naloga pa so odnosi v proizvodnji, saj vse ugodnosti izvirajo iz tega. Če je sindikat zamenjaril to vprašanje, si je odrezal edino, ali vsaj glavno vejo, na kateri sedi. Praznino bodo zapolnili posamezniki ali celo neformalne skupine in urejevale stvari po svoje. Delavci pa bodo upravičeno pojmovali vlogo sindikata tako, kot je napovedal uvodničar v TV oddaji.

Nasprotno temu pa iz izkušenj vem, da so delavci dosti potrpežljivi, če vedo, da sindikat o njihovih problemih resno razmišlja.

Nič ni važno, kako, s kakšnim imenom imenujemo pravice, ki izvirajo iz dela: Vsak delavec dela zato, da s svojim delom preživi sebe in družino. Veliko dejavnikov pa je, ki lahko vplivajo na te možnosti. Tu so zunanji in notranji vplivi na gospodarjenje, pa poštini in nepošteni tehnokratski in birokratski, če že ne diktatorski odnosi, razne tehnološke spremembe in kajveš kaj seve.

Če sindikat vsaj ključnih dogodkov ne spremlja, če stvari ne rešuje sprotno, kar vselej niti ni lahko, saj že dolgo vemo, da je resnici pot posteljana s trnjem, se tako zavestno odreka svoji osnovni nalogi, kar ga bo prej ali slej pripeljalo v krizno situacijo z vsemi že opisanimi neprijetnostmi. Primer to potrjuje.

Sto ljudi je v ladjedelnici organiziralo štrajk, pa sindikat do zadnje minute ni vedel za to. Strinjam se z uvodničarjem, da delavci takega sindikata zagotovo ne potrebujejo.

Svoj delovni staž sem začel in zaključil v profilnih valjarnah. Veliko ljudi, ki so delali v tem obratu, je še živih in prepičanih sem, da se strinjajo z mnenjem, da je bilo delo izredno težko. Obilica obolenj pa invalidnosti je seveda terjala ukinitve, kar ni bilo, še predvsem s stališča sindikata, lahko.

Mimogrede: Ko danes berem v Železarni, ta in ta obrat vabi na letno skupščino ali konferenco tudi svoje upokojene člane, mi je tesno pri sr-

cu. Garačev iz profilnih valjarn ne bo povabil nihče, saj teh valjarn ni več! Nehvaležnost je pač plačilo sveta. Nasprotno pa smo doživeli prepoved vstopa v Železarno. Tudi to je nekaj.

Ko se je profilna valjarna postopoma ukinjala, so prihajala na dan zelo občutljiva vprašanja, ki so jih zavzeto reševali ZK, sindikat in mladinska organizacija, skupno z vodstvom obrata.

Takrat smo se sestajali po izmenah, skupaj ves obrat, na zborih delavcev, kakor smo temu takrat rekli. Tu so delavci v glavnem samo poslušali, redkeje kaj vprašali, in, da je slo hitreje, tudi dvigovali roke, čeprav večkrat niso vedeli, zakaj. Ko smo v adjustaži v jedilnici med malico govorili o tem, so tak način skritizirali in predlagali, naj se opravila po izmenah, vsak oddelek zase. Po naključju sem bil takrat predsednik sindikalnega odbora, to zahtevano sem preko odbora prenesel na izvršni odbor sindikata Železarne. Obratovodja Zdravko Črv pa je šel s tem pred komite ZK Železarne.

To je bilo rojstvo današnjih delovnih skupin.

V odboru sindikata smo za vsako delovno skupino določili enega člana odbora, ki naj določeno skupino neformalno vodi, problematiko pa prenese na sindikalni odbor.

Tako smo kljub velikim preizkušnjam preživeli. Ne vedno lahko. Nikoli pa nismo odstopali od naše osnovne naloge: zaščiti delavca, seveda, če je bilo to upravičeno, četudi smo zato morali širiti naše delovanje in prizadevanja tja do republike.

Glede obstoja delovnih skupin so bila v začetku mnenja večkrat deljena, a življenje nenehoma teče naprej, obdrži dobro, zavrača slabo. Iz svojih izkušenj bi lahko rekel, da tak način dela prav nič ne odvzema avtoritete delovodju ali obratovodju. Prepičan sem tudi, da je to zelo primerno mesto za kritiko nedela, hi navstava in podobnega. Ljudje, ki resno, zavestno delajo, običajno nimajo dlake na jeziku. Prepičan sem, da ima ta zadnji delavski samoupravni organ še premalo pooblastil. Običajno je, zagotovo v metalurgiji, delovni uspeh skupine več ali manj odvisen od dobrega skupnega dela. Kdo ima več pravice kakor delovna skupina ukrepati proti svojemu članu, ki namerno na tak ali drugačen način ruši njeno prizadevanje?

No, še to bi rad napisal: Ob štrajku v martinarni še nismo imeli delovnih skupin ali pa so bili morda to šele boječi začetki.

Če bi v ladjedelnici živeli in delali po sedaj že uveljavljenih oz. spoznanih načelih, bi morali štrajk preprečiti z lastnim delovanjem. Ker tega niso počeli, niso mogli niti zvedeti, kaj se pripravljalo. Kaj lahko pa bo končni račun moral plačati čisto drug.

Anton Zupan

POPRAVEK

Tiskarski škrat se je predramil in nam v prejšnji številki zagodel na več straneh. V prispevku »Problemi v vzgoji in izobraževanju terjajo hitrejšo razreševanje« nam je v zadnjem stavku prvega odstavka podtaknil še en »ne«. Stavek se pravilno glasi: Samoupravno dogovarjanje jemlje veliko preveč energije in volje, ki bi bila še kako potrebna pri vedno zahtevnejšem vzgojnoizobraževalnem programu. In še nekaj: v petem odstavku bi namesto 110-odstotnega zmanjšanja števila ur neposrednega dela z učenci moralo biti 11-odstotno.

Uredništvo

POJASNILO K ČLANKU »LETNA SKUPŠČINA KRAJEVNE ORGANIZACIJE ZB NOV SAVA«

V zadnjem letu je bilo na Jesenicah več razprav o zdravstvenem varstvu na sploh, še posebej pa o zobozdravstvu in zdravstvenem varstvu borcev NOV. O zobozdravstvu je bilo zastavljeno delegatsko vprašanje, ki bo dobilo epilog v skupščinski razpravi, o kritiki zdravstvenega varstva borcev pa je pisal »Železar« št. 8 z dne 27. 2. 1986.

Ne želimo polemizirati, še manj pa preprosto vrniti žogico vendar trditve v članku »Letna skupščina krajevnih organizacij ZB NOV Sava« kličejo po osvetlitvi problematike, ker samo enostransko in tudi subjektivno obarvano ocenjevanje razmer ne more in ne sme pomeniti, da svojih nalog pri zdravstvenem varstvu borcev ne opravljamo oziroma jih zanemarjamo. Do zdaj smo nespornost reševali neposredno s komisijo pri OZZB, in to v splošno zadovoljstvo, in tudi zdajšnje bomo reševali tako.

Ko smo se pred leti dogovorili za posebno obliko zdravstvenega varstva borcev NOV, smo za borce izven Železarne organizirali dispanzer in izbrali zobozdravnika, ki bo zadovoljeval potrebam po zobozdravstvenih storitvah.

Dispanzersko obravnavo bolnikov smo in še opravljamo skladno z doktrino. Vse kadrovske spremembe niso spremenile načina dela, vendar sprememb ni bilo več kot v drugih ambulantah. Imamo pač to smolo, da Jesenice niso posebno privlačne za dolgoročno načrtovanje življenja in nam je odšlo veliko zdravnikov.

Dosledno pa izpolnjujemo tudi dogovor, da bomo omogočili specializacijo vsem zdravnikom in jih na ta način zadržali v naši dejavnosti. To pa zahteva določeno odsotnost, naj-

pogosteje en teden na mesec. V vseh ambulantah rešujemo odsotnost z nadomeščanjem, kar lahko povzroča tudi težave, vendar dispanzerska obravnava bolnika pomeni tudi to, da je njegova zdravstvena slika poznana in spremljana in ob ustrezni dokumentaciji poznana tudi zdravniku, ki stalnega dispanzerskega zdravnika nadomešča, vsi borci pa imajo prednost pri sprejemu pred drugimi bolniki v splošnih ambulantah. Dispanzerska oblika dela je za borce NOV pravica in ne samo obveznost, zato se posamezni borci redno zdravijo tudi izven dispanzerja za borce, skladno s pravico proste izbire zdravnika. Isto velja tudi za zobozdravstvo, kjer enkrat tedensko omogočamo posebno obravnavo borcev, s tem pa jim ne zapiramo proste izbire, ki jo tudi uveljavljajo.

Toliko o organizaciji zdravstvene varstva, ki pa ga opravljajo ljudje, ki morajo zadostiti strogim strokovnim kriterijem in primernemu uveljavljanju etike zdravstvenega delavca. Trditve »sedanja zdravnika v dispanzerju še vedno ni uspela dojeti, da je poleg strokovnega znanja potreben tudi primeren pristop do starejšega pacienta« in »borci odločno protestirajo proti nedoslednemu in nehumanemu odnosu v dispanzerju za borce, kjer se poleg drugega večkrat dogaja, da ne dela v za to do-

ločenem času« ne nameravamo analizirati od besede do besede, ker bi to pripeljalo do takih popačenj odnosov, kot so vprašanja, kdo je komu všeč in kdo ni. Javno branjenje vsakega postopka pa bi pomenilo popolno razvrednotenje etično in moralno odgovornega delavca in bolnika. Pri vsem tem pa je tak način posploševanja hudo subjektiven. Kdor čuti in verjame, da so bile njegove pravice iz programa varstva ali v odnosu kršene, mora sprožiti za to predpisani postopek. Javno izrekanje obsodb za dejanja, ki niso predpisano ugotovljena, pa pomeni nepopravljivo škodo človeku, ki svoje delo opravlja po svojih najboljših močeh.

Očitno jo je zagodel tudi škrt: »Lani je bilo za klimatsko zdravljenje predlaganih kar 107 borcev, vendar pa je bilo zdravljenje odobreno samo petim. Ostale predloge bodo ponovno obravnavali letos«. Po naših podatkih je bilo od 107 predlaganih 105 odobreno.

Vemo, da delamo z bolnimi ljudmi in da so borci v vojni in povojni graditvi nesebično razdajali svoje zdravje in da so zato opravičeno še posebej občutljivi na medsebojne odnose in verjamemo, da jih bomo strpno v splošno zadovoljstvo tudi uredili.

Za strokovni kolegij:
dr. Alojz Novak

Pojasnilo uredništva: V članku Letna skupščina krajevnih organizacij ZB NOV Sava smo po ponovnem pregledu rokopa ugotovili, da nam je škrtat tokrat prizanesel. Naš dopisnik Franjo Ropret je zapisal tako, kot je bilo objavljeno v prispevku.

JANKO ŠILAR — SEDEMDESETLETNIK

Ljubim gore in se vedno znova vracam k njim!

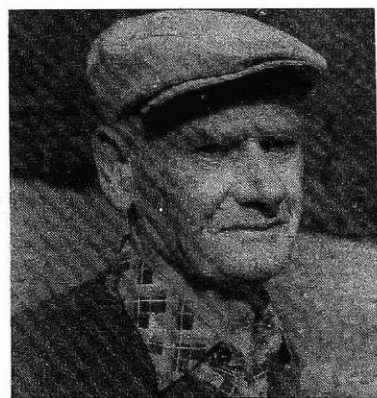
Letos 4. marca je praznoval Janko Šilar svoj sedemdeseti rojstni dan. Visok ljubilec! Toda trdni, mladostni mož, ki so ga kalile težave in gore vse življenje, bi lahko zatajil precej let.

Rodil se je leta 1916 v Bohinjski Bistrici v železničarski družini. Tudi šolo in poklic ključavničarja je opravljal v Bohinju. V letih krize od 1933 do 1936 je le občasno zaslužil nekaj denarja pri javnih delih. Leta 1936 se je zaposlil pri Slogradu in leto kasneje v Železarni Jesenice. Še isto leto pa je odšel na služenje dveletnega vojaškega roka k aviatčarjem v Belo Crkvo. Ponovno se je konec leta 1939 zaposlil v Železarni — konstrukcijski oddelki.

Aktivno je delal v OF od začetka okupacije, v NOB pa je odšel 7. aprila 1944 kot terencec v Karavankah. Po demobilizaciji julija 1945 se je spet zaposlil v konstrukcijskem oddelku Železarne Jesenice kot skupinovodja in pozneje kot delovodja. Aprila 1975 je odšel v zasluženi pokoj.

Od leta 1946 je bil član ZK, predsednik terenskega odbora Koroška Bela in član stanovanjske komisije.

Ves prosti čas pa je posvetil goram. Že od štirinajstega leta je veliko hodil in smučal po bohinjskih hribovih. Po osvoboditvi sta kot samorastnika s Slavkom Koblarjem preplezala nekaj težkih smeri, na primer v Martuljski Ponci, Široki peči, Špiku, Triglavu in drugih gorah.

Z Jankom smo se prvič srečali v triglavski severni steni. Od takrat so bila naša pota po gorah skupna, težka, nepozabna... V Julijskih Alpah smo preplezali skupaj skoraj vse težke in najtežje taktatne smeri, kot na primer Skalaško v Špiku, Sinkovo v Frdamanih, Raz Jalovca, Aschenbrennerjevo v Travniku, Čopov steber v Triglavu, Herletovo v Ojstrici in mnogo drugih. In veliko novih ple-

zalnih smeri smo začrtali skupaj v naših stenah (v Špiku, Rušici, Kukovi Špici, Srebrnjaku, Pelcu, itd.). Preveč bi bilo naštevati — saj smo opravili preko tisoč plezalnih vzponov poleti in pozimi, od tega okrog 70 prvenstvenih. Bogata bera!

Skoraj so nam bile naše Julijske, Karavanke in Kamniške Alpe pretesne, plezali in smučali smo v Čvrtnici, Durmitorju, Velebitu, Šar planini. Janko je mnogo plezal tudi v tujih gorah. Tako v Visokih Turah, Gesäuse, Lienških Dolomiti, Karnskih Alpah, Dolomiti, Waliških in Bernskih Alpah, skupini Mont Blanca, na Korziki in Pirinejih (prečenje Mont Blanca, Aiguille Verte, Chardonnet, Argentiére, Materhorn, Breithorn, Weishorn, Grossglockner, Zine, Tofana, Cima Brenta, Cima dela Madonna, Heindlkarturm itd.).

In koliko skupnih tur, izletov poleti in pozimi v Julijce, Karavanke in Kamniške! Začeli in nadaljevali smo zimski pohod na Stol, triglavski turni smuk, Titove štafete z vrha Triglava.

Bil je odlični vzgojitelj mladih alpinističnih kadrov kot instruktor in učitelj na plezalnih, reševalnih letnih in zimskih tečajih, vajah, taborih zveznega, republiškega in lokalnega pomena; na zborih, izletih, proslavah, paradah. Povsod!

Janko je bil nepogrešljiv sodelavec v Planinskem društvu in alpinističnem odseku. Velik je njegov delovni prispevek pri novogradnjah in popravilih bivakov in planinskih koč v oskrbi PD Jesenice (pet bivakov, Erjavčeva, Tičarica, pri Soči, Špička, Martuljek). Bil je gospodar bivaka 3 in dolgoletni markacist. Po njegovi zaslugi so bila vsa pota na območju društva varno in vzorno oskrbovana.

Za svojo dejavnost v NOB, službi in planinstvu je prejel naslednja odlikovanja: medaljo za hrabrost, medaljo dela, red dela, medaljo zaslug za narod, zlati znak Planinske zveze Jugoslavije ter srebrni in zlati znak Planinske zveze Slovenije.

Vsi sodelavci, znanci in prijatelji poznamo Janka kot izjemni vzor delavnosti, natančnosti, poštenosti, tovarštva in skromnosti. Odlike redkih ljudi.

Ob visokem jubileju želimo klenumu Janku še mnogo zdravih, srečnih in uspešnih let — njegovi prijatelji in znanci.

Janez Krušič

DEN ŽENA V DRUŠTVU UPOKOJENCEV

V soboto, 8. marca, ob 16. uri, se je zbralo v domu Društva upokojencev na Javorniku kar okrog 200 žensk, članic in žena članov upokojencev naše družbe. Ob lepi in dobro pripravljani proslavi so bile naše žene nadvse zadovoljne.

Letošnja proslava je imela poseben poudarek, saj praznujemo tudi 25-letnico obstoja doma Društva upokojencev na Javorniku. Čeprav je bil dom formalno odprt že 18. decembra 1960 oziroma za praznik JLA 22. decembra, je začel spomladi leta 1961, in to prav za 8. marec — dan žena. V letošnjem letu bomo ob 25-letnici naše delo še obogatili ter društvo približali članom. Naj vsak član najde svoje zadovoljstvo — za to imamo vse možnosti, tako prostorske kot tudi finančne.

Proslavo ob dnevu žena so otvorili pevci, moški pevski zbor društva, pod vodstvom pevovodkinje Jaka Vebra. Otvoritvene besede pa je povedal član odbora Avgust Jelen ter v nekaj stavkih predstavil namen in program proslave. Predsednik društva je pozdravil vse navzoče ženske in jim v imenu Društva upokojencev čestital k njihovem prazniku.

V svojem govoru se je dotaknil uveljavitve današnje žene, njenega dela in mesta v naši družbi. Proslavo je nadaljevala recitatorka Mojca Pirija, ki je govorila o naši materi. Za njo pa je nastopil ženski pevski zbor pod vodstvom pevovodkinje Brede Prašnikarjeve. Zapele so pet pesmi in pozele lepo priznanje. Glavni poudarek proslavi in praznovanju pa so dale članice naše družbe, pod vodstvom prizadevne organizatorke Cilke Peternel in njenih sodelavk. Pokazale so nam, kaj lahko spletejemo, sesijejo spretno in pridne roke naših žena. Pripravile so modno revijo, na kateri so bile prikazane ročno izdelane volnene obleke, puloverji, krila, kape, šali ter drugi šiviljski izdelki. Prikazana je bila tudi kulinarčna spretnost naših žena. Pecivo, s katerim so postregle vsem prisotnim, je bilo delo rok naših žena, za kar so jim vsi dali posebno priznanje.

Pozornost smo posvetili tudi tovarišici, ki je prav na 8. marec praznovala svoj rojstni dan in ji podarili šopek cvetja. Šopek smo poklonili tudi najstarejši članici, stari 83 let.

Naš nadvse pridni točaj Peter Obid pa je najstarejšim ženam postregel s šilcem brinjeveca.

Tako smo zaključili glavni del slavnostnega programa, zabavni del pa je trajal vse do 22. ure. Za zabavo in ples so poskrbeli naši muzikantje Gabrijel, Drago in Franci.

Vsem sodelujočim in udeležencem praznovanja dneva žena, 8. marca, najlepša hvala in na svidenje še večkrat.

V društvu upokojencev smo dobro prijeli za delo že na začetku leta. Vsako nedeljo popoldan imamo ples, pripravili smo tudi proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku 8. februarju. Naša folklorna skupina in ženski pevski zbor sta takrat obiska-

la Dom dr. Franceta Berglja. Poseben poudarek smo namenili tudi redni letni delovni konferenci društva 1. marca. Udeležilo se je več kot 180 članov, ki so z zanimanjem poslušali poročila predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornega odbora.

Iz poročil je bilo razvidno delo celotnega društva in prizadevnost posameznih članov. Ob tej priložnosti je bilo izrečenih tudi veliko pohval o celotnem gospodarjenju društva.

Leto 1985 je bilo delovno na vseh področjih, omenimo le najvažnejša. Opažamo, da vse več članov prihaja v dom in sodeluje v eni ali drugi delovni skupini. Lahko rečemo, da več kot 500 ljudi večkrat ali občasno sodeluje aktivno z društvom. Vse tiste, ki v dom zaradi bolezni ne morejo priti, obiščemo na domu. Lani smo na domu obiskali okrog 80 članov in članic ter jim podarili skupno okrog 18 starih milijonov. Tako bomo skušali nadaljevati in obdržati vezi z njimi, saj jim to veliko pomeni. Veliko pozornost smo posvetili tudi letovanju v Izoli, saj je lani tam letovalo okrog 70 naših članov. Ob tem smo jim dali društveni regres v višini 10 starih milijonov. Porabili smo 15 milijonov za izlete, za kulturno in prosvetno dejavnost, to je za delo in razvoj moškega in ženskega pevskega zbora, krožka ročnih del in folklorne, šport in rekreacije, pa smo porabili kar 40 starih milijonov. Povedati moramo tudi, da poleg vsega navedenega prirejamo tudi veliko proslav, praznovanj, srečanj, piknikov s srečelovom, srečanj z 80-letniki. Nanje smo še posebej ponosni, saj imamo kar 104 člane, ki so starejši od 80 let — trije so stari preko 90 let, 32 je starejših od 85 let, ostali pa so stari od 80 do 85 let. Želimo jim še veliko zdravja in na mnoga leta!

Naši pevci so imeli preko dvajset nastopov, ženski pevski zbor 16 nastopov doma in drugod, več kot 40 nastopov je imela folklorna skupina, saj so samo v hotelu Larix v Kranjski gori nastopili 27-krat.

Krožek ročnih del se je za 29. november izkazal z izredno bogato razstavo.

Ne smemo pozabiti na našo kreativno dejavnost. Lani smo imeli več kot 30 tekmovalcev v streljanju, kegljanju, balinanju in šahu. K tem dejavnostim moramo pritegniti še več članov, saj je tudi to del našega življenja. Pomagajo nam, da ostanemo vitalni in aktivni še po dolgih letih našega težkega dela.

Tudi v gospodarjenju nismo zaostajali. Poleg rednega vzdrževanja smo lani vgradili nov pod v salonu in montirali dvigalo, ki nam služi za dobovabo zabojev iz kleti v bife. Za vse smo plačali več kot 30 starih milijonov.

Največje težave imamo s kurjavo in električno energijo. Vse to je predrago, za redno delovanje društva pa oboje potrebujemo. Lani smo samo za kurjavo izdali 65 starih milijonov, za električno energijo pa 15. Imamo še veliko drugih izdatkov, ki pa jih ne bomo posebej naštevati. Hoteli smo vas le na kratko seznaniti z delom društva. Še naprej si želimo našega sodelovanja, pomoči in nasvetov, saj bomo le tako uspeli in svojo jesen življenja še obogatili, kar smo tudi mi upokojenci zaslužili.

J. Svetina

AKTIVNI ČLANI ZRVS NA HRUŠICI

Čeprav skromna po številu, pa je krajevna organizacija ZRVS na Hrušici v zadnjem obdobju med najbolj aktivnimi v jeniški občini. Na nedavni letni konferenci so člani ocenjevali delo v preteklem letu ter sprejemali smernice nadaljnje dejavnosti. Predsednik Maks Klinar je najprej orisal politično situacijo doma in v svetu, v nadaljevanju pa je predstavil opravljene naloge iz lani sprejetega programa.

ZA MEDICINSKE APARATURE SO DAROVALI

V februarju so za MEDICINSKE APARATURE v jeniški bolnici darovali:

Delavci Planike, TOZD Breznica — namesto venca za pokojno Heleno Jevšček s Koroške Bele — 7.000 din;

Tehnični biro Jesenice — namesto venca za pokojno Pavlo Župančič — 13.300 din;

Jože in Lojzka Stare, Jesenice, Tavčarjeva 8 — namesto cvetja na grob pokojnemu Marjanu Klinarju — 2.000 din;

OOZS GIP »Ingrad« Celje — DSSS, izpostava Ljubljana — namesto cvetja pokojni Ani Klinar — 5.000 din;

Milka Maver, Prešernova 11, Radovljica — namesto cvetja pokojnemu Silvestru Kapusu — 3.000 din;

KO RKS Mošnje, Radovljica — prispevek — 135.570 din;

Stana — Mita Živkovič, Bled, Gregorčičeva 31 — v spomin na umrlo Heleno Kavčič z Jesenic — 2.000 din;

Alojz Miklavčič, Jesenice, Tavčarjeva 3/b — prispevek — 30.000 din;

Ostanek od venca delavcev Bolnice Jesenice za pokojnega Jakoba Pogačarja z Blejske Dobrave — 6.100 din;

Stanovalci Svetinove ulice — namesto venca pokojni Heleni Jevšček — 10.590 din;

Rudolf Debevc, Radovljica, Dobro polje 12 — prispevek — 5.000 din;

Jerca — Jožef Jekler, Jesenice, Kejžarjeva 1 — namesto cvetja na grob Marije Jeklar — 5.000 din;

Katra in Janez Krušič iz Rodin — namesto venca na grob pokojnemu Adolfu Leinerju — 6.000 din;

Bogomir Rozman, dipl. inž., Jesenice, Kejžarjeva 1 — honorar za idejo štev. 2897 — 2.516 din;

Ostanek od venca delavcev Vzgojno varstvene organizacije Jesenice za pokojnega Jakoba Pogačarja z Blejske Dobrave — 6.800 din;

Andrej Malenšek, Jesenice, Finžgarjeva 7 — namesto venca za pokojno Ivano Štremfelj — 8.000 din;

Namesto cvetja pokojni tati Ani Klinar, Podhom 38, Zg. Gorje — Jože Klinar, Lojze Smrekar, Marija Lah, Toni Klinar, Malči Šturm, Helena Luznar in Anica Klinar — 18.000 din.

V letošnjem letu znaša vsota zbranih prispevkov 774.835 dinarjev. Pridružite se tudi vi in prispevek namesto venca in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno nakažite na račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, štev. 51530-603-31205, z navedbo »namesto venca za tega in tega...«, darila in podobno.

Člani ZRVS so med drugim opravili vsakoletne izpite, orientacijski pohod, streljanje, predavanje o polavtomatski puški, udeležili so se borčevskega pohoda na Hruščansko planino. Za vse krajeane so organizirali tekmovalce v streljanju z zračno puško pod nazivom »Vsak krajan dober strelec«, udeleževali so se proslav in prireditev v krajevni skupnosti, sodelovali so z graničarji na Karavli na Belci, vključili so se v priprave na skupščinske volitve, posebno pa velja omeniti, da so člani aktivni v vseh družbenopolitičnih in drugih organizacijah v krajevni skupnosti. V kasnejši razpravi so se dotaknili nekaterih problemov, predvsem pa so se zavzeli, da se takšno zavzeto delo nadaljuje. Takšne uspešne rezultate so sedaj dosegli predvsem zaradi izredne prizadevnosti posameznikov, v delo pa bodo v prihodnje skušali pritegniti še preostale rezervne vojaške starešine. Ugotavljali so, da je vsakoletno izobraževanje s preverjanjem znanja že zastarelo in bo treba najti nove in privlačnejše oblike. Med drugim so predlagali, da bi v okviru preverjanja znanja pripravili skupno razlago taktičnih nalog, zatem pa orientacijski pohod.

Več pozornosti bodo namenjali tudi individualnemu izobraževanju ob prebiranju gradiva iz Naše obrambe. V letošnjem letu bodo nadaljevali ustaljene akcije, še več pozornosti bodo namenili preverjanju telesne kondicije na raznih pohodih, tako v zimskih kot poletnih mesecih. Vključili se bodo v program praznovanja krajevnega praznika in ponovno organizirali tekmovalce »Vsak krajan dober strelec«, predlagali bodo posameznike za višje čine, spremljali aktualne domače in mednarodne dogodke ter poskrbeli tudi za večjo obveščenost o delu krajevnih organizacij ZRVS.

J. R.

JULIJAN O

Seveda pa je med božanjem in božanjem, med boleznijo in boleznijo velika razlika. Tudi mladeniče (in z njimi tiste, ki bodo umrli mladi po volji vanje zaljubljenih bogov), tudi rosna bitja, ki stopajo na pot tveganja, kdaj pa kdaj potipuje Logos: tak je dialektika Transcendence. Lucij Bego ni bil nikoli dogmatik. Seveda pa njihov delež niso navadne bolezni. Lahko da imajo isto ime, nimajo pa istega bistva. Njihova bit izhaja iz Tveganja. Ne rastejo iz človeških navad in razvad, pač pa jih priključuje od nebes zaznamovani nase sam: s tem, ko se je usodil drzno izzvati Logos, višjo stvarnost, katere božanja si sam po tihem želi. Kogar so bogovi enkrat pobožali, ostane večno mlad, ostane mlad do koledarske starosti, je imel v svojem času navadno reči g. Lucij. Rahločutnemu Julijanovemu umu se je razodelo (ko je to slišal), da bogovi nemara božajo Mojstra prav ta hip: v trenutku, ko je govoril o božanju. Ni se pa upal, ni si usodil, da bi zastavljal kakšno bolj konkretno vprašanje: namreč, po katerem delu telesa se g. Lucij čuti pobožanega. Slišalo bi se kajpak grozno vulgarno, bedasto in otročje, če bi Julijan izustil take stavek, kot recimo In kje vas ta hip božajo bogovi?

(Vendar, kdo lahko jamči, da ni taistega vprašanja zastavil Mojstru kdo drugi, pač katerikoli izmed pobožno naivnih fantov, ki so za Julijan prevzeli njegovo funkcijo?)

G. Lucij pa je prav po Julijanovem molku zaznal prepad radovednosti, ki se je odprl pred mladim prijateljem. Dobro je vedel, da študenta germanistike in potencialnega avtorja nesmrtnih *Zbranih del* muči radovednost, in tako mu je včasih le odprl mračno loputo in mu omogočil pogled v tesno kamrico, v kateri so se kotile njegove skrivne nadloge. Nekeč se je Julijanu zazdelo, da on sam (Julijan) čuti bolečine v želodcu. Bilo je sredi pogovora, v katerem je napeto skušal najti neko formulacijo (formulacijo, ki jo bo g. Lucij potem ocenil kot *lucidno*). V nekem trenutku ga je Mojster prijel za roko, stopil korak vstran in ga resno in malce postarani pogledal. Te bolečine so od premišljevanja, je rekel. Boš videl, fant, počasi boš spoznal, misliti pomeni isto kot trpeti. — Seveda pa ni bilo dvoma, da govori g. Lucij iz lastnih izkušenj.

Julijan si sploh ni mogel predstavljati, kakšne težave bo imel nekoč (dve in pol desetletji kasneje), ko bo poskušal zapisati ta stavek, stavek, ki postavlja enačaja med Mišljenjem in Trpljenjem. Kako to zapisati, da se bo bralo tako, kot je bilo izgovorjeno in kot je bilo poslušano, se pravi brez senčice ironije?

Jelovškove bolezni: o njih za zdaj le to, da so kronične, v vsakem oziru podobne cikličnim naravnim dogajanjem. Spremljajo ga od mladih dni pa do časa v romanovem zajetju. In ni videti, da bi se nameravale v do glednem času umakniti iz njegovega življenja, razen če bi katera med njimi odstopila svoj prostor svojim kolegici, kakšni izmed tistih pohlepno nenasičnih, ki ne jenjajo prej, da pade veja, na kateri se zibljejo. Včasih se namreč sliši, da se bolezni med seboj izključujejo, da torej tisti, ki imajo nadhu, ne morejo imeti tudi tuberkuloze, in da čir na želodcu odganja želodčni karcinom. Kdo bi to verjel razen tistih, ki jih s tem tolažijo! Prav tovariš Jelovšek je nekoč spričo Julijana pripovedoval gruč mladih ljudi (hčerkm in njihovim kolegom), kako je s to rečjo: dva izmed njegovih stricev sta se morala umakniti v večna lovišča pod pritiskom kombiniranih groženj: prvega je za težko nadhu prizadela še hitra tuberkuloza, drugi je imel na mrlškem listu zapisano nekaj o koronarkah in o pljučni tuberkulozi plus o pljučnem raku, medtem ko so o drugih nadlogah (o sklepnem revmatizmu in o psoriziji) vedeli povedati preživeli sorodniki.

Ko smo že omenili psorizijo: Alfonzu Jelovšku se je ta bolezen, ki jo sicer goji že nekaj desetletij, zadnje čase zelo poslabšala. Če govorimo s stališča bolezni, se ni poslabšala, pač pa razširila: doživela je nenaden razcvet. Ni se več zadovoljila z guljenjem Jelovškovih komolcev, razpasla se mu je po vsem telesu od glave do pete. Sprva se je kazala v obliki drobnih rdečih pikic, ki pa so kazale tendenco po širjenju, debelenju, obdajanju z roževinastimi belkastimi luskami. Tovariš Jelovšek se v glavnem ni mnil za rod in prednike, zdaj pa se je skoraj v vsakem daljšem pogovoru dotaknil strica (tistega s tumorjem in TBC-jem), pa tudi

drugih podobnih primerov iz rodovne zgodovine. Julijanu jih je omenjal ko da gre za zgodbe, ki bi jih kot njegov stari prijatelj pač moral poznati. Ob tem pa ni kazal kakšne prtrtosti, prej bi se lahko reklo, da se ga je lotevala nekakšna živčna vznesečnost. Kdor ga ne bi dobro poznal, bi posumil, da ga je kakšen izmed njegovih mladih prijateljev (imel jih je več kot kakšen g. Lucij, vendar iz drugačnih razlogov), da ga je torej kak Markiz ali kak Markizov brat (tj. tisti, ki prenaša okrog lončke z indijsko konopljo) oskrbel s šitom ali s travo, da bi laže prenašal srbenje. Julijan pa je vedel, kdo in kaj je Jelovšek in ni zašel na krivo sled. Jelovškova zanesenost ni izvirala iz opojenosti s hašišem. Jelovšek je tudi v tej preskušnji ostal zvest samemu sebi: opajal se je predvsem in samo s prihodnostjo. Pa ne morda s tisto prihodnostjo, ki je že prišla, pač pa s tisto, ki je, vsaj za tovariša Jelovška, nikoli ne bo.

Zdi se, da je tovariš Jelovšek tisto jutro, ko je opazil, kako so mu vzcvetele roke, stopala, stegna in trebuh, ko je zaslutil, da tudi s kožo na hrbtu ni vse v redu, takoj pomislil na svojo (in Julijanovo) znanost Svetlano. Nekam nenavaden asociacija, ki pa priča o lastnosti, ki je globoko zasidrana v njegovem značaju: o njegovem prepričanju, da ima vsaka nadloga svoj končni zveličavni vzrok.

Krivo je bilo morda to, kako so mu opisali Svetlaninega arabskega ženina: opisali so mu ga kot pravo pošast. Sam si ga — ko ju je opazil pri vstopu v zlatarno — gotovo ni utegnil dobro ogledati. Vemo pa, da je Svetlana razširila med svojimi prijatelji — med te pa je sodila tudi Jelovškova Jasna — da se bo omožila z najgršim in najbolj zakrnelim Arabcem, kar jih prihaja na ples v Študentsko naselje. Ta vest sama po sebi ne bi smela biti zadosten razlog, da se v kakšnem umu (v tem primeru v Jelovškovem) porodi sum (ali pa upanje) v nekakšna sprevržena nagnjenja, v nekakšna nagnjenja do zakrnelih, bolnih in grdihih moških, ki naj bi jim bila podvržena Svetlana. Jelovšek je slab psiholog, vendar ne vedno in povsod.

Včasih je bil zmogčen dojeti tudi kaj konkretnega. Seveda, bil je preobremenjen s knjižnim znanjem, pol življenja je prebiral Freuda in njegove apostole. Neki je njem pa je ostalo zdravo jedro, prirojeni čut človeka, ki se rad in z užitkom ukvarja s pripadniki svoje vrste. In tako mu je ob neki priložnosti — ko so se nemara Svetlani čudno zasvetile oči, ko se je govorilo o gobavosti ali o sifli — nekaj reklo, da je na pravi sledi: svoji (in Julijanovi) prijateljici lahko mirne duše pripiše tudi taka nagnjenja! S tem pa ni treba iti predaleč: poleg *takih* ima Svetlana gotovo tudi še druga, druga in drugačna, povsem normalna nagnjenja. Kako bi sicer mogla dojeti njegovo (Alfonzovo) *bistvo*?

Zdaj se mu je torej zazdelo, da mu osip, ki se je tako dramatično pojavil povsod po koži, daje nove in neslutene šanse v ljubezni: pri Svetlani.

(Vse to pa so zgolj Julijanovi uganjanja. Glede na to, da si Julijan ne sme privoščiti uganjanj, ki ne bi bila tako ali drugače utemeljena, je treba povedati še to:

Izkustvena podlaga za ta psihološki diskurz (o tem, da je Jelovšek dejansko začel pri Svetlani igrati na skrito karto, na skrito in kakor po pomoti pokazano karto!) pa je pogovor med Julijanom in tovarišem Jelovškom, ki ga bomo spodaj skicirali. Skrita karta (z latinskim imenom *psoriasis simplex*) v tem pogovoru ni omenjena s svojim pravim imenom, vendar so stvari jasne.

MARKIZ IN MARKIZOV BRAT: dva študenta (pravzaprav stari bajti), svetovna popotnika. Tovariš Jelovšek zlasti dobro pozna prvega: Markiz je nekoč — žal brez pravega uspeha — posredoval pri nekem vplivnem možu, da bi se omogočila uprizoritev njegove (Jelovškove) satirične drame *Sopanje*. Več o tem drugje. Pravzaprav pa je Jelovšku očitno bolj simpatičen Markizov brat, čeprav ga menda pozna samo po pripovedovanju. *Zgodbe Markizovega brata* (nenapisani Julijanov roman) ne sodijo v okvir tega teksta.

JELOVŠKOVI stiki z mladino: to je nekaj drugega kot pri g. Luciju. G. Lucij se je družil (in se menda še družil) s samimi svetimi Alojziji, s plahimi mladeniči, ki pa so v odnosu do svojega Mojstra včasih prav satansko sadistični. Bistvena razlika pa je v tem: G. Lucij nastopa v stikih

z mladino vedno kot Učitelj, tovariš Jelovšek pa kot učenec! Učenec, ki bi se rad naučil pouličnega žargona, filozofskega žargona, strukturalističnega žargona. Pa načina, kako se pretvarjaš, kako se ti nič ne gnusi, kako se ne bojiš hoditi po tabujih, pljuvati po svetinjah, scati proti vetru in po najsvetejšem. Tov. Jelovšek išče med mladimi primerno osebo, tipa, ki bi mu nadomestil starejšega brata. Alfonz se je narodil kot najmlajši, to se mu bo poznalo tja v pozna leta.

POGOVOR med Julijanom in tov. Jelovškom v navzočnosti Svetlaninega brata: kratak osnutek

1. Pogovarjata se v avli kulturnega doma, nekakšna čustvena razpuščenost (kakor da sta navsezgodaj preveč popila) ju sili, da govorita preveč na glas; hrup od prometa je mehko ozadje.
2. Ves čas se tam okrog potika Svetlanin brat Ivan Mrak, ki je trenutno brez zaposlitve. Ogleduje predmete v vitrinah — v avli razstavljajo abstraktno umetnost vrtničarjev. Čeprav se poznajo, se ne pozdravijo: Mrak očitno »noče motiti«.
3. Jelovšek ves čas govori o svojem rdečem izpuščaju. Padejo besede kakor drugi štadiji sifilisa, zdi se, da pove to namenoma bolj glasno. Kakor da mu ni prav nič mar, ali ga bo kdo slišal? Ivan Mrak stoji nekaj metrov preč, ves zatopljen v podobe: če sliši, ne pokaže, da sliši.
4. Julijan se naslaja na teh specialitetah. Končno, ko hoče Mrak oditi, ga pokliče. Ivan Mrak takoj pristopi, da nekaj informacij o svojih novjših literarnih poskusih. Polovica slovenske populacije se ukvarja s pisanjem, pravi tov. Jelovšek, ko ju Mrak zapusti.
5. Nisva ga vprašala, kaj je s Svetlano, ugotovi kasneje tovariš Jelovšek.

VPRAŠANJE, ki vznikne v določeni fazi pisanja: kaj je resnično in kaj ni?

Julijan si je to vprašanje zastavljal že na začetku, kasneje je nanj kar nekako pozabil. Zdaj pa spet... — Kaj je povzročilo renesanso teh dvomov?

MNENJE, da rime marsikdaj narekujejo vsebino teksta: ne samo v verzifikaciji, tudi v prozi; ne samo v prozi, tudi v življenju?

JULIJAN nikakor ne more v celoti in zadovoljivo obnoviti nekega dogodka iz otroških let. Prikazujejo se mu samo nekatere podrobnosti. Še teh je malo, vse je veže na rimo:

JUDA — MUDA. (V srbohrvaščini: v srbski inačici srbohrvatskega jezika.) Kako to razširiti v (minulo) stvarnost? Mogoče se je v celoti slišalo: Juda, vire ti muda? Ali mogoče: Juda, vide ti se muda? Skoraj vse to je kasnejša rekonstrukcija. (Znano pa je, da je smisel rime v tem, da podpira spomin). Julijan se je tega dogodka — Judinega prihoda pred stanovanjski blok v Paliluli, beograjskem predmestju jeseni 1943. leta — spominja kot nekakšne nejasne halucinacije. Juda: zelo strgan, zelo umazan, zelo nizek in širok stavec, morda pohabljenec, morda duševni bolnik; berač ali pa smetar. Za njim kakor rep za kometom roj paglavcev, ki ga spremljajo s huronskim vpitjem: *Juda, vide ti se muda*. Julijan jim v svoji naivnosti verjame, počepne in se sklanja k tlom, možakar je zares zelo kratkonog, opazuje ga od spredaj in od zadaj.

(Se nadaljuje)

Filip je s tihim glasom nadaljeval: — Aleš je bil res velik junak, a nekateri pravijo, da je bil lahko tak zaradi zveze z Nemci. Da so ga zdaj ujeli zaradi lepšega.

Štefucija se je prestrašila: — Potem je z mojim konec. Enkrat vem, da je govoril z njim! — Štefucija, to je le hudobno govorjenje. Ponavljam samo, kar pravijo drugi. Jaz pa prav nič ne verjamem, da je tako. Aleš nikoli ni maral Nemcev. Je že kdo, ki bi rad nanj zvalil vse blato, ko je toliko ljudi po zaporih. Gotovo ga hudo mučijo, in če je vendarle kaj povedal, je le med pretepanjem.

— Misliš, da ga bodo ustrelili? — To se mora kmalu pokazati. Včasih ustrelje tudi take, ki so dali eno samo marko. Kdo bi to razumel!

— Ne govori vendar tako, je bila Štefucija že vsa zmešana, vendar je še spraševala: Si o mojem morda kaj slišal? In o sosedu? Ja, kaj pa Goloba? Kar oba hkrati?

— Za tvojega ni bilo še slišati. Golob, ta pa tudi meni ne gre prav v račun. Kdo bi si bil mislil, da je delal za partizane? Če je?

Zenska tudi ni hotela samo vpraševati, zato je zdaj, ko se ji je ponudila priložnost, takoj poprijela:

— Golob? Molči o tem, da je on med glavnimi! Kje sem to slišala, ne vem, slišala pa sem.

— Kako je potem to? Saj so bili tam Nemci kuhani in pečeni? se je narejal Filip.

— Beži, beži. Pri enih vratih noter Nemci, pri drugih ven partizani! To gre včasih tako. Kaj moreš, če so vsi oboroženi! Ampak naši so le naši!

— Zdaj sem pa res čisto zmešan. Zaradi Goloba jih je veliko v strahu!

Štefucija ni rada molčala, vendar je zdaj nekoliko zastala in rekla: — No, potem je pa prava godlja. Bog nam pomagaj, če tudi Golobu ne moremo zaupati!

— Tu nisem bil in ničesar ne veš! Zdaj pa zbogom! je narečil, preden je odšel.

Filip je spet izginil prepričan, da je igro z Alešem in Golobom dobro razgibal.

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

57

povest

Ko so Aleša drugič zasliševali, so policisti prihiteli po obvezanega Filipa, obenem pa tja vtaknili Bernarda. Wernerju se je mudilo. Zdaj je stal v ozadju kakor režiser, ki vodi igralce na oder. Oder pa v tem primeru ni bil le v Wernerjevi pisarni, temveč tudi Aleševa in Filipova dolina pa tudi zapor. Zato zdelani Aleš v celici ni več našel Filipa, temveč neznanega Bernarda...

Filipa so obvezanega odvedli pred obersturmführerja, toda po drugi strani, da se ne bi srečal z Alešem. V eni izmed pisarn je moral s stražo čakati. Komaj pa je vstopil v Wernerjevo pisarno, je že nerodno stegnil povito desnico in odsekano vzkliznil:

— Heil Hitler!

Werner mu je le površno odzdravil, kajti Aleš, ki se ni uklonil njegovi režiji in ga ni mogel zlomiti ne z bolečinami ne s prigovarjanjem, ga je spravljal v slabo voljo.

Filip pa je še vedno stal tam brez potrebe ves trd in v vojaški drži, kolikor so mu dovoljevale obveze. Werner ga je ošinil z očmi, in če ne bi bil tako nataknen, bi se njegovi prikazni moral smejati. Tako pa se mu je zdel ta prizor le zopr. Wernerju ni bilo do smeha in Filip je to tudi opazil. Tudi z njim ni bil zadovoljen, zato je zagodrnjal:

— Pustite zdaj to. Raje se že znebite teh gnusnih obvez!

Bolničarski podoficir je Filipa osvobodil dolgih, krvavih obvez. Stražar jih je potem odnesel, Filip pa je spet vstal in se pred obersturmführerjem vzravnal, čil in brez podplutb. Uslužno se je smehljaj in ugibal, kako bi tudi Wernerja spravljal v boljšo voljo.

Že ga je mislil vprašati, kako sta se pomenkovala z Alešem, pa se mu je vendar poblisnilo, da mora najprej spregovoriti gestapovec. Ta je medtem stopil k omari, vzel steklenico s konjakom in dva kozarčka, ju vajeno nalil, enega prijel in spraznil, vmes pa tudi Filipu pokazal, naj stori enako. Moral se je pomiriti, in tudi za agenta je vedel, da je potreben okrepčila. Te dni je imel dosti dela in še ga čakala. Filip je bil vendar gonjač, to pa je trdo delo. Werner je le v zasedi ali za odrom! Nalil je še enkrat. To ga je malo pomirilo, kajti potem je vprašal Filipa:

— Kako sta se imela? Je verjel?

Tudi Filip je spil drugi kozarček in Werner mu je spet, a ne preveč prijazno pokazal, naj sede.

Vse po vrsti mu je razložil, kako je zaigral zbitega zapornika in kako je bil Aleš ob srečanju z njim pretresen, presenečen.

Vidite, herr obersturmführer, je nadaljeval priliznjeno, njegovo začudenje je potrdilo, da mi je bil že tik za petami. Zato ste si to imenitno izmislili! Kakšna poteza! In to pravi čas, ko mi je šlo že skoraj za nohte. Ta človek ni neumen. Dokopal se je že blizu resnici, a le toliko, kolikor ste mu dovolili.

Filip je utihnil. Gestapovec je odklenil mizico, izvlekel iz nje šop bankovcev ter jih neprijazno vrgel pred neučakanega Filipa.

— Tako. Dva tisoč ste že dobili, tu pa je ostanek. Tri tisoč! Preštejte.

Filip je najprej pogledal denar in ga začel šteti, potem je prenehal in se vprašujoče ozrl v negibni Wernerjev obraz. Čakal je, da mu bo rekel še kaj, ker denarja ni bilo dovolj, a čakal je tudi gestapovec.

Filip je zdaj nekoliko boječe pretrgal mučen molk:

— Dovolite, herr obersturmführer, dva tisoč sem res že dobil. Obljubljenih jih je bilo deset. Zakaj vendar le toliko? Delo je bilo pošteno opravljeno!

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Delegati vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica so se 12. marca sešli na 6. skupno zasedanje. Najprej so se seznanili s poročilom o sprejetju družbenega dogovora o temeljnih planih občine Radovljica v obdobju 1986 — 1990. Po krajši razpravi so sprejeli predlog družbenega plana občine za omenjeno obdobje z amandmaji, ki jih je skupščini posredoval njen izvršni svet. Poleg tega so delegati na skupni seji presojali stanje obrambnih priprav v občini Radovljica ob sklepu njihovega mandata.

● Na 38. ločenih sejah vseh treh zborov, ki so bile v nadaljevanju skupnega zasedanja občinske skupščine Radovljica, so delegati obravnavali poročilo o delu občinske skupščine, vseh treh zborov, njenih teles in izvršnega sveta v mandatnem obdobju 1982 — 1986, ki se izteka v marcu. Seznanjeni so bili s programom obnove stavbe Čebelica za potrebe upravnih organov. V nadaljevanju so na ločenih sejah zborov potrdili spremembe družbenega dogovora o štipendijski politiki v SR Sloveniji. Sprejeli so tudi periodične načrte dela zborov občinske skupščine za drugo tromesečje 1986. Opravili pa so še nekatere kadrovske razrešitve in imenovanja v njihovi pristojnosti.

● Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine Radovljica sta na ločenih sejah sprejela osnutek odloka o zaključnem računu proračuna občine za leto 1985, iz katerega je razvidno, da so znašali skupni prihodki proračuna v letu 1985 z vrnjenimi sredstvi in prenosu iz leta 1984 skupaj 548.276.808 dinarjev, odhodki pa so bili za 11.725.581 dinarjev nižji od prihodkov. Z nekaterimi pripombami delegatov so prav tako sprejeli odlok o proračunu občine za leto 1986, v katerem je načrtovanih 808.286.581 dinarjev prihodkov. Sprejeli so tudi osnutek odloka o davkih občanov in odloka o komunalnih taksah ter osnutek odloka o poprečni gradbeni ceni in poprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč. Poleg tega so sprejeli še odlok o poslovnem skladiščni coni Lesce ter potrdili lovsko-gospodarske načrte lovskih druženj in ribiško gojitvene načrte ribiških druženj v občini Radovljica za obdobje od 1986 do 1990. Izrekli pa so tudi soglasje k pristopu občinske skupščine k družbenemu dogovoru o namenski porabi turistične takse, za podpisnika pa določili Janeza Smoleta.

● Po podatkih komisije za kadrovske zadeve in ponovni sprejem v ZKS pri OK ZK Radovljica je bilo 31. decembra 1985 v občini 1.739 članov ZKS, kar je za 27 manj kot leto prej. Lani so sprejeli v članstvo 16 in evidentirali za sprejem 10 kandidatov, izključili so jih pet, črtali devet, samovoljno je iz ZKS izstopilo 35 članov. V minulem letu je umrlo 17 članov. Zaskrbnjujejoče je zlasti podatek o nizkem številu članov ZKS iz vrst delavcev v neposredni proizvodnji.

● Na občinskem svetu Zveze sindikatov Radovljica so do 15. marca zbirali predloge osnovnih organizacij sindikata za

podelitev Srebrnega znaka ZSS zaslužnim delavcem in organizacijam. Srebrni znak bodo svečano podelili na vsakoletnem delavskem taboru ob prazniku dela 1. maja na Šobcu.

● Predsedstvo in sekretariat OK ZSMS Radovljica sta na 4. seji 28. februarja poleg stališč o gradivu za 38. sejo družbenopolitičnega zbora sprejela sklepe v zvezi s posvetovalnim predsednikom in sekretarjem osnovnih organizacij ZSMS, ki bo v drugi polovici marca. Člani obeh teles so ocenili vzroke za nesklepčnost v februarju sklicane seje OK ZSMS in se dogovorili za ponoven sklic. Predsednik in sekretar sta seznanila udeležence seje s stališči nedavnega posveta vodstev OK ZSMS v Ljubljani.

● Tričlanska delegacija komisije za mednarodno sodelovanje pri OK ZSMS Radovljica je 4. marca obiskala Celje. Mladim članom Planinskega društva Železnikar je oddala zvezno planinsko štafeto, s katero so bili radovljiški mladinci na zadnjem pohodu na Stol. Celjani bodo štafeto izročili mladim planincem iz Varaždina.

● Na seji skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti Radovljica so 27. februarja z več dopolnili in pripombami sprejeli Samoupravni sporazum o temeljnih planih za srednjoročno obdobje 1986 — 1990. Veliko je bilo govora o minimalnih standardih in o slabi komunalni infrastrukturi in oskrbi stavbnih zemljišč in ugotovili, da je stanje nezadovoljivo zaradi nizkih vlaganj v te namene v preteklem obdobju.

● Na 8. seji zbora delegatov Zveze kulturnih organizacij Radovljica 27. februarja so sprejeli poročilo o delu ZKO in njenih teles in finančno poročilo za 1985, dopolnila k statutu ZKO, program in finančni načrt za leto 1986 ter srednjeročni načrt ZKO za obdobje 1986 — 1990. Razpravljali so izrekli več kritičnih pripomb na račun razporeditve sredstev za delo ljubiteljskih kulturnih skupin in zaradi razmeroma visoke režije. Za novega predsednika zbora delegatov ZKO Radovljica so izvolili Martina Merlaka z Bleda, za predsednika izvršnega odbora Jožeta Hozjana iz Lesce, za podpredsednico pa Stanko Zupan iz Bohinjske Bistrice.

● Sočasno z volitvami delegatov v zbor združenega dela občinske skupščine in delegacije za SIS 13. marca so delavci vseh temeljnih organizacij DO LIP Bled volili tudi svoje delegate v samoupravne organe v SOZD GLG Bled in samoupravne organe temeljnih organizacij. V delovni organizaciji LIP Bled so izvedli tudi referendum za sprejem in dopolnitev nekaterih samoupravnih aktov.

● V nedeljo, 16. marca, bodo občani radovljiške krajevne skupnosti volili delegate v skupščino občine, skupščine SIS in skupščino krajevne skupnosti Radovljica. Od skupaj 64 delegatov za skupščino krajevne skupnosti bodo v nedeljo po voliških neposredno volili 28 delegatov, 32 delegatov volijo delavci OZD in 4 delegate družbenopolitične organizacije in društva na območju krajevne skupnosti.

● V skladu z določili samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev in financiranju potreb delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih je izvršni svet občinske skupščine Radovljica pred dnevi objavil podatek, da je enodnevni neto osebni dohodek na zaposlenega znašal v prvih devetih mesecih lani 1.750 dinarjev. Ta podatek se uporablja za financiranje potreb krajevnih skupnosti v letu 1986.

● Tudi to (dolgo) zimo, ki nas je obdarovala z obiljem snega, so na Bledu poskrbeli za redno vzdrževanje tekaških prog na območju Dindola. Turistična agencija Generalturist pa za blejske goste prireja smučarsko tekaško šolo za začetnike.

● Po ocenah blejskih turističnih delavcev je bila letošnja zimska turistična sezona, četudi še ni zaključena, v tem turističnem središču še kar zadovoljiva. Trdijo, da so našli za dobre 3 odstotke več nočitev kot v lanskim zimski sezoni. Če bi imeli na voljo več zmogljivosti, bi jih bilo še več. Manj, kot so pričakovali, je bilo domačih gostov; zaradi ugodnega tečaja tujih valut pa so bile cene za tuje veliko bolj sprejemljive.

● V delovni organizaciji Sukno Zapuže so poslovno leto 1985 sklenili z izgubo, kljub temu da so v obeh TOZD — v Zapužah in v Jurjevici — povečali proizvodnjo. Po podatkih iz zaključnega računa je razvidno da so lani proizvodnjo povečali za 5,5 odstotka, izvoz pa kar za 282 odstotka. Vendar pa so plan proizvodnje zaradi znanih težav pri nabavi surovin in izvoznih predpisov izpolnili le 92,9 odstotkov, plan izvoza pa kljub visokemu porastu le 30 odstotkov. S tem pokrivajo uvoz z lastnim izvozom le eno tretjino.

● Da delavci Elana Begunje niso le dobri proizvajalci kakovostnih športnih orodij, smuč, plovil in jadralnih letal, pač pa tudi zagnani družbeni delavci, potrjujejo s svojim delom v humanitarnih akcijah, gasilskih društvih in organizaciji Rdečega križa. V letu 1985 so se še posebno izkazali Elanovi krvodajalci. Na vsakoletni krvodajalski proslavi je za petkratno darovanje krvi prejelo značko 24, za deseterkratno 14, za petnajstkratno sedem, za dvajsetkratno pet darovalcev. Za 25, 30 in 35-krat darovano kri pa je bila podeljena po ena značka.

● Na seji sveta Delavske univerze Radovljica so sprejeli poslovno poročilo in zaključni račun za leto 1985. Lani je Delavska univerza ustvarila 17.445.845 dinarjev dohodka, od tega s svobodno menjavo dela v občinski izobraževalni skupnosti Radovljica 6.318.743 dinarjev, v Kulturni skupnosti Radovljica 30.000 dinarjev, ostali del pa z neposredno svobodno menjavo v OZD, DPO in s prispevki udeležencev izobraževanja (šolnina). Na seji so se člani delovne skupnosti in zunanji člani sveta zavzeli za večjo svobodno menjavo dela z občinsko izobraževalno skupnostjo, da bi pokrila vsaj osebne dohodke za tri strokovne delavce, ali še enkrat več kot doslej, ko zagotavlja osebni dohodek le za enega in pol strokovnega delavca.

● Zveza delavskih univerz Slovenije je zaupala delavcem delavskih univerz iz Radovljice in v Jesenic organizacijo smučarskega tekmovanja delavcev vseh slovenskih delavskih univerz, ki bo 14. marca v Mojstrani. Tekmovali bodo v veleslalomu in smučarskih tehnikah. Poleg smučarjev vabijo tudi gledalce, ki bodo spodbujali svoje tekmovalce.

STARI REVOLUCIONARJI IN PRVOBORCI ZAVZETO RAZČLENJEVALI GOSPODARSKE IN DRUŽBENOPOLITIČNE RAZMERE V OBČINI IN ŠIRŠI DRUŽBENI SKUPNOSTI

Čeprav je že dober mesec od vsakoletnega srečanja nosilcev spomenice 1941, narodnih herojev in predvojnih komunistov s predstavniki skupščine, družbenopolitičnih organizacij in nekaterih OZD iz radovljiške občine, kaže zabeležiti nekatera stališča in spoznanja, ki so bila ob tej priložnosti izražena.

Po uvodnih besedah gostitelja predsednika občinske skupščine Bernarda Toneja, o gospodarskem in družbenem položaju in razmerah v občini, so udeleženci z vso prizadejlostjo, značilno za stare revolucionarje, razčlenjevali te razmere in pojave v občini in v širši družbeni skupnosti.

Narodni heroj Rudolf Hribnik-Svarun je opozoril na premike, ki so se v naši družbi dogodili kljub vsem pomanjkljivostim in težavam v zadnjih dveh letih, zlasti po 13. seji CK ZKJ. Po njegovem ni dovolj, da smo zgolj kritični, pač pa nam manjka upornosti pri izvajanju ustavnih in zakonskih določil. Pri tem je nujen odločen obračun z birokratskimi, tehnokratskimi in drugimi negativnimi pojavi, ki se nemoteno bohotijo v našem prostoru. Obsodil je izmikavanje odgovornosti posameznih vodilnih funkcionarjev, predvsem za zgrešene naložbe in prekomerno zadolževanje v tujini. Udeležence NOB — komuniste je opozoril, da ni čas za vračanje članskih knjižic ZK, za odrekavanje dolžnostim v družbenopolitičnih organizacijah in drugih telesih, in jih pozval k tvornejšemu vključevanju v organizacijo ZZZ NOV, SZDL in krajevno samoupravo. Predvojni komunist Valentin Marinko je kot izkušeni poznavalec gospodarskih gibanj menil, da bi vodstvo OZD morala že med letom poskrbeti za sprotne odpravljanje ovir in težav, ne pa šele takrat, ko so v izgubah. Predlagal je finančne komisije, ki naj bi redno pregledovale poslovanje med letom. Spregovoril je tudi o vzrokih prekinitev dela in o nalogah DPO pri planiranju, ki da je usmerjeno k prežetevnim ciljem, zato jih tudi ne bo moč doseči. Zelo kritičen zaradi neodgovornosti vodil-

nih v OZD pa tudi v organih republike in zveze je bil prvoborec Stevo Davidovič. Dejal je, da mladina ne vidi v njih svojih vzorov, njene pobude pa se ne upoštevajo. Izrekel je tudi skrb zaradi razmer na Kosovu, kjer ni videti pravih in končnih rešitev.

Janez Strgovšek, eden od preživelih predvojnih komunistov, je izrazil dvome v uspešnost sklepov, ker nikoli ne vztrajamo pri uresničevanju starih sklepov, medtem pa že sklepamo za naprej. Povedal je tudi, da skrivanje za kolektivno odgovornostjo, ki smo ji pogosto priča tudi v ožjih telesih, ne vodi do napredka.

Prvoborec in znani slovenski pesnik in pisatelj Matej Bor, je posvaril pred samozadovoljstvom, da je stanje v Sloveniji ugodnejše kot v drugih delih Jugoslavije. Kritiziral je prizadevanja posameznikov, ki želijo odpraviti Titova in Kardeljeva znanstvena dela. Takšni tudi nenehno obtožujejo naš sistem. Zanje ni bistveno, da se razmere izboljšajo, pač pa velja načelo: čim slabše, tem boljše. Nacionalizem je po njegovem mnenju agitacija in izgovor za trdo roko in centralizem.

Predsednik občinske organizacije ZZZ NOV in prvoborec Slavko Staroverski je govoril o potrebi reorganizacije občinske uprave, ki naj bi se čimbolj približala potrebam občanov. Navzoče je seznanil s skrb zbujajočimi podatki o socialnem položaju borcev in ugotovitvami, da v občini nad 10 odstotkov borcev živi na robu življenjskega minimuma. Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da se pri usklajevanju zveznega proračuna največ omejujejo sredstva za borce. Dolgoletni družbenopolitični delavec in udeleženec NOB Albin Jensterle je načel kadrovske problematiko.

Dejal je, da je učinkovitost delegatskega sistema pogosto žal odvisna od administracije, ki je tudi glavna ovira, da voljeni in imenovani funkcionarji niso uspešnejši.

Predstavniki družbenopolitičnih in nekaterih večjih delovnih organizacij v občini so razlagali stanje v svojih temeljnih okoliščinah in posredovali mnenja in svoje poglede na sedanje gospodarske in družbenopolitične razmere v občini in širšem prostoru. Seznanili so udeležence srečanja z napori, ki jih vlagajo za uresničevanje planskih nalog in stabilizacijo.

Predsednik občinske skupščine Bernard Tonej se je ob sklepu srečanja zavzel za krepitve sistema socialističnega samoupravljanja in menil, naj tisti, katerim je ta sistem v napoto, svoje mesto odstopijo sposobnejšim in odgovornejšim kadrom. Podčrtal je pomen podpore, ki jo dajejo stari revolucionarji in borci prizadevanjem občinske skupščine, in izrazil željo, da bo tako tudi v prihodnje.

JR

JUBILEJNA SAMOSTOJNA RAZSTAVA RUDOLFA ARHA

Od 3. do 15. marca je v prostorih uprave LIP-Bled v počastitev dneva žena odprta 50. samostojna likovna razstava Rudolfa Arha Domčiča. Od 21. do 28. marca pa bo ista razstava v novo odprti razstavnici dvorani Viktorja Gregorčiča v Delavskem domu Julke in Albina Pibernika na Javorniku.

OCENA NOVOLETNIH PRAZNOVANJ ZA OTROKE

Vsakoletno izhodišče novoletnih praznovanj so nam smernice Zveze prijateljev mladine Slovenije ter sprejeti dogovori in program v OZPM Jesenice, koordinacijskem odboru OK SZDL Jesenice ter v DPM v krajevni skupnosti. Tako smo se na novoletno praznovanje začeli pripravljati v oktobru 1985. Opravili smo razgovor s TO Zarja o novoletnem sejmu, s kulturnimi delavci iz gledališča, osnovnimi šolami in vzgojno-varstvenimi organizacijami pa smo se dogovorili za izvedbo. Opozorili smo tudi na primerno okrasitev mesta, izložb ter za možnost cenenejšega nakupa daril in potrebščin za otroke.

Na podlagi izkušenj iz prejšnjih let smo se odločili za čimbolj primerne kulturne prireditve za vse otroke v občini, za pravi lik dedka Mraza, pravočasno zbiranje finančnih sredstev, skromno obdaritev predšolskih otrok in kolektivne obdaritve šolskih otrok ter sprejeli terminski program. Po zaključku praznovanja pa smo izvedbo programa tudi analizirali. Žal se je seje udeležil le en predstavnik koordinacijskega odbora OK SZDL. Ugotovili smo, da je novoletno praznovanje potekalo po začetnem programu.

Vsak otrok v občini je bil deležen najmanj dveh kulturnih prireditev. Učenci višjih razredov osnovnih šol so si ogledali gledališko predstavo, predšolski otroci in učenci nižjih razredov OŠ pa so si ogledali lutkovne predstave, igrice in filme. Ob veseljem srečanju z dedkom Mrazom ter ob primernem nagovoru na prireditvah je bil vsak otrok od 3. do 7. leta starosti tudi obdarjen s knjižico Kurirčkova torbica, v nekaterih krajevnih skupnostih pa so temu darilu dodali še pomaranče ali slaščice.

Kolektivna darila so prejeli učenci nižjih razredov osnovnih šol. Uspelo nam je, da se je veselih prireditev udeležilo veliko predšolskih otrok, ki niso vključeni v VVO. Dedek Mraz se je izredno potrudil, da je osrečil srca najmlajših. Obiskal je vse VVE in osnovne šole v občini, bolne otroke v bolnici Jesenice, ostarele v Domu dr. Franceta Berglja, varovance v Delavnici pod posebnimi pogoji in razvojnem oddelku ter duševno prizadete otroke.

Dedek Mraz je imel 44 nastopov, kulturnih prireditev je bilo 100, individualno je bilo obdarjenih 2.380 predšolskih otrok, s kolektivnimi darili pa 1.995 šolarjev. Neprimerna je bila letošnja oblika plakata, kar bomo v sodelovanju z ZPM Slovenije do naslednjega leta uredili. Pritožba na izvedbo programa ni bilo, pogrešali pa smo več sodelovanja in pomoči s strani OK SZDL, sindikalnih in delovnih organizacij, saj se za te namene zbere še vedno premalo finančnih sredstev, premalo pa je tudi

prostovoljcev za delo. Veselo praznovanje so delavci VVE, VVO in šol popestrili še v svojem okolju. Naša želja je, da bi nadaljevali zbiranje sredstev v ta namen (letos so v naši občini delovne organizacije namenile 145 dinarjev na zaposlenega, nujno pa je potrebno znesek povečati vsaj na 500 do 700 dinarjev, za primerjavo: v občini Žalec so namenili letos 750, v občini Lendava pa 800 dinarjev na zaposlenega). Pripomniti tudi velja, da nekatere delovne organizacije v občini niso izpolnile svoje obveznosti in niso nakazale niti tega minimalnega zneska. Uspeli smo zbrati 1.998.000 dinarjev. Za darila je bilo porabljeno 750.000, za prireditve in dedka Mraza 1.100.000 dinarjev. O prireditvah so bili občani sproti seznanjeni preko radia Triglav, dvakrat je bil program prireditev objavljen v Železjarju. Prvič je bil na Jesenicah organiziran tudi novoletni sejem pri Jelenu, v organizaciji TO Zarja. Pobude smo bili veseli, vendar smo ugotovili, da prostor za sejem ni bil primeren, pa tudi prodaja ni bila najbolj primerna za tisti čas. Pogrešali smo več cenenejših daril za otroke. Na sejmu so se imeli otroci vsak dan možnost poveseliti, saj so predvajali risane filme, bili so tudi deležni folklornih nastopov in igrice, eno popoldne pa jih je razveseljeval tudi znani kantavtor Andrej Šifrer.

Ob analiziranju dela smo se dogovorili, da bomo novoletno praznovanje za otroke pripravljali tudi v prihodnje, če bodo DO, TOZD in drugi prisluhnili našim in otroškim željam. Želimo tudi, da bi odgovorni v občini nadaljevali začetno akcijo — okrasitev mesta in ulic, izložb in ustanov (nabava svetlobnih teles, postavitve novoletnih jelk na prostem), in tako prispevali k veselemu novoletnemu razpoloženju naših otrok in odraslih. Veseli pa bomo tudi novih pobud.

Občinska ZPM Jesenice

NE SAMO LITERARNA SEKCIJA, TUDI CELOTNA KULTURA V OBČINI RAZPETA MED ŽELJAMI IN MOŽNOSTMI

Tendencioznost in ponavljanje že žaljivih fraz o »nezainteresiranih uradnikih in dosmrtnih funkcionarjih«, v katerih rokah naj bi bila občinska kulturna politika, so specialiteta pisca mnogih člankov E. Torkarja. Temu se ni mogel izogniti niti v svojem zadnjem pisanju v deveti številki Železjarja »Literarna sekcija — med željami in možnostmi«. Nič ne bi bilo narobe, če bi se za uveljavljanje jeseniške literarne sekcije prizadeval korektno in objektivno, tako pa ...

Že njegova uvodna trditev, zakaj se je slovenski narod ohranil na tem lepem koščku zemlje, da bi z njo podkrepil pomen literarnega ustvarjanja oziroma književnosti, je popolnoma napačna oziroma neznanstvena. Če bi le nekoliko pobrskal po znanstveni literaturi, bi sam ugotovil, da je književnost oziroma knjižni jezik bistveno pospešil in pospešuje oblikovanje nacionalne kulture in narodne zavesti. Toda ta element naroda kot zgodovinskega družbenega pojma je drugotnega pomena, prvotnega pomena pa je družbeno-gospodarski proces oziroma družbeno-gospodarska dogajanja. Torej, da smo se na tem koščku zemlje ohranili, je posledica znanih družbeno-ekonomskih dogajanj, vključno z našo socialistično revolucijo, k čemur pa je pomembno prispeval knjižni jezik, ki je omogočil, da so postale pridobitve kulturnega snovanja človeštva dostopne množicam in da tudi te množice lahko v knjižnem jeziku izražajo svoje duhovne in kulturne težnje.

Prav gotovo je osnivanje literarne sekcije v okviru kulturno-umetniškega kluba napredek pri povezovanju literatov v občini in njihovom bolj organiziranem in programskem nastopanju. To pa je tudi osnova za njihov večji prispevek k kulturni podobi mesta in občine in njihov vpliv na občinsko kulturno politiko. Vendar pri tem ne bi smeli ustvarjati vtisa o ne vem kako velikem številčnem pojavu besednih ustvarjalcev. V občini namreč lahko govorimo o štirih ali petih literarnih ustvarjalcih, ki so se bolj ali manj uspešno že uveljavili v slovenskem prostoru, pri ostalih pa bi morali govoriti o bolj ali manj uspešnih začetnikih. Le-ti pa bi dejansko morali biti deležni največje pozornosti v literarni sekciji, ki bi morala z mentorstvom in drugimi oblikami dela skrbeti za njihovo nadaljnjo rast. Kajti zelo tvegano, pa tudi neodgovorno je nekoga, ki je svoje pesmi izdal v samozaložbi, ali jih na javni prireditvi bral, brez kritičnega izbora, proglašati za literata. Za kritično presojo pa je potrebnega veliko znanja in ob človeški občutljivosti tudi veliko poguma.

Še zlasti je tendencioznost pisca članka »Literarna sekcija — med željami in možnostmi« E. Torkarja razvidna v odstavku, ki »predstavlja«

predlog finančnega načrta DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ki je sestavni del programa, ki se ga pisec ne dotika, čeprav programsko utemeljuje predlog finančnega načrta, ki pa je seveda odvisen od tega, kolikšna sredstva bo Zveza kulturnih organizacij Jesenice za letošnje leto dobila od Kulturne skupnosti Jesenice. To pomeni, da bo to gradivo najmanj še dvakrat obravnavano v organih ZKO in jeseniške Svobode, kjer delujejo kulturni aktivisti, organizatorji in ustvarjalci in v njih ni prostora »za nezainteresirane uradnike in dosmrtni funkcionarje«, ki ne delajo. Ti organi namreč morajo sprejeti politiko in programe tudi uresničevati, če ne zanje ne dobijo denarja. Pisec je tako hotel s svojim pisanjem, da niti ni utegnil počakati na izid seje izvršnega odbora DPD Svoboda Tone Čufar, katerega član je postal tudi predsednik literarne sekcije, ki je sklenil, da se bo prek ZKO zavzemal za dodatna sredstva za literarno sekcijo oziroma MČK.

Pisec bi bil lahko vsaj toliko informiran ali se informiral, da se programi dela in finančni načrti začno oblikovati že novembra in decembra. Tako je Svoboda predložila predlog svojega programa dela in finančnega načrta za leto 1986 Zvezi kulturnih organizacij 26. decembra 1985, le-ta pa Kulturni skupnosti 20. januarja 1986. Program in finančni načrt pa je literarna sekcija v višini 930.000 dinarjev predložila 22. februarja. Vsi ti programi pa so oblikovani na osnovi srednjeročnih programov, ki so bili sprejeti v decembru lanskega leta.

Tudi pri prikazovanju podatkov o finančnem načrtu DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je bil zelo površen in tendenciozen in celotnega predloga finančnega načrta niti ni prebral. Ko navaja 2.865.600 dinarjev, ki jih načrtuje Svoboda za redno dejavnost v letu 1986, je ob tem prezrl, da od tega načrtuje 954.100 dinarjev lastnih dohodkov in da dejansko predlog znaša le 1.911.500 dinarjev. Drugo so seveda materialni stroški, najemnine, ogrevanje, elektrika, čiščenje in drobno vzdrževanje, brez česar nobena dejavnost ne more obstajati, jeseniška Svoboda pa deluje kar na treh lokacijah, kjer je treba to plačevati. Niti z besedo pisec ne omenja, za katere dejavnosti je ta denar namenjen, in »upa le, da ta fi-

nančni načrt ne bo sprejet«. Kaj naj torej, E. Torkar, ukinemo: štiridesetletno razstavno dejavnost, ki se odvija v razstavnem salonu DOLIK, ženski pevski zbor Milko Škoberne, mešani pevski zbor Blaž Arnič, ki trenutno ne dela zaradi odhoda zborovodja, vendar bomo storili vse, da ga ponovno oživimo, likovni klub DOLIK, odsek ročnih del ali kulturno-umetniški klub, v okviru katerega deluje tudi literarna sekcija.

Če bi E. Torkar v celoti prebral program in finančni načrt društva, bi lahko ugotovil, da je za dejavnost kulturno-umetniškega kluba planiranih 234.500 dinarjev, in sicer 36.000 dinarjev za stroške v zvezi z izdajanjem LISTOV (verjetno to tudi prizadeva literarno sekcijo), 50.000 dinarjev za dva literarna večera, 60.000 dinarjev za delo kluba, kamor sodi tudi literarna sekcija, posebej pa je pri ZKO načrtovanih še 22.500 dinarjev za občinsko srečanje literatov začetnikov in 75.000 dinarjev za gostovanje jeseniških literatov v po-bratenih Trbovljah (ti podatki so tudi navedeni v gradivu, iz katerega je E. Torkar »črpal« le številke, ki so njemu ustrezale). Torej skupaj za literarno dejavnost 213.000 dinarjev, ne samo 50.000, kot navaja Torkar.

Tudi podatek, ki ga E. Torkar navaja, da je od celotne vsote finančnega načrta društva kar 1.884.600 dinarjev predvidenih za likovni klub DOLIK (o njem je lansko leto pisal, da so to nedeljski »malarji« kozolcev) ni resničen in je napisan z določenim namenom. V resnici je namenjenih DOLIKU le 164.000 dinarjev, torej znatno manj kot klubu in literarni sekciji, 1.720.600 dinarjev pa razstavnemu salonu DOLIK za izvedbo 25 razstav v letu 1986, ki jih programsko in organizacijsko izvaja programski svet salona, operativno-tehnično pa člani likovnega kluba DOLIK.

S tem pisanjem sem želel le objektivno informirati bralce o resničnem stanju, nikakor pa ne prizadevanj literarne sekcije, katere delovanju takšno pisanje E. Torkarja veliko bolj škodi kot koristi. Razresničiti dejstva ali omalovaževalno obravnavati dejavnosti, ki so že desetletja ali več družbeno verifirane in zato tudi materialno podpirane, da bi uveljavil nekaj drugega, prav gotovo ne koristi celovitemu reševanju kulture v širokem smislu besede v občini. Sem pa sodi tudi delovanje literarne sekcije, katere statusa pa ni mogoče reševati tako, kot to počne E. Torkar, ki očitno ne vidi drugega kot samo literarno dejavnost, ne pa kulture v celoti.

Joža Varl

RAZSTAVA SLIK AKADEMSKEGA SLIKARJA FRANCA VOZLA

Jutri, v petek, 14. marca, bodo ob 18. uri s krajšim glasbenim recitalom, ki ga bodo izvajali učenci Glasbene šole Jesenice, v razstavnem salonu DOLIK odprli razstavo slik akademskega slikarja FRANCA VOZLA iz Kranja. Ljubiteljem likovne umetnosti se predstavlja s svojimi deli slikar mlajše generacije, ki je v kratkem času dosegel velik umetniški vzpon. O slikarjevi ustvarjalni poti slovenski likovni kritik Janez Mesesnel razmišlja takole:

»Odločitev, da na začetku svoje umetniške, slikarske poti izbereš čisto klasičen program, katerega še bolj zresniš s tem, da luščiš, raziskuješ, se učiš in uporabljaš konstrukcijske predmete, v tem primeru figure — taka odločitev je gotovo izraz velikega poguma in globokega zaupanja v lastno predanost poklicu. Akademski slikar Franc Vozel je časovno komajda čez te začetke, bi pomislili, toda dobrih šest let po akademski diplomi in dobra štiri leta po končani specialki je njegov opus že tolikšen, da omogoča kar fazno analizo in razvojno urejanje. Odkril je množico resnic in nekaj skrivnosti in otenkov velike modrosti sl...
večje umetnosti, a že zato je bilo potrebno nešteto ur pred papirjem ali platnom, premišljevanja ob preizkušanju vsake izmed sproti se pojavljajočih možnosti in boljših rešitev.

Celotna figura ali tričetrtinska, jasno obrisana, definirana s ploskvami in prehodi lokalne barve, pred diplo; kmalu potem že kompozicija dveh figur, zahteva v pozah in prostorski postavitvi, poenotena v hladni barvi in s hlastnejšo potezo čopiča, z znaki analitičnega premišljevanja in raziskovanja na račun tradicionalistične enotnosti forme, barve,

prostora ... Pa spet preskok: velika nagnjena kompozicija spet razločene »predmetov«, oblik in barv. Tu gre že za novo snov, v kateri izstopajo prvine in prvi izsledki slikarjeve težnje k bistvu stvari: deli okostja, sprva izenačeni v kompoziciji z drugimi predmeti, podrejeni ploskovnemu razporejanju, a deloma plastično, deloma že pikturalno definirani.

Akad. slikar Franc Vozel: brez naslova XVIII, olje, 1985

Zametki prihodnjih konstrukcij Vozlovih slik, zdaj figur in figuralnih kompozicij, potem samostojnih sestavov in spet samo enakovrednih slikarskih prvin, podrejenih celoti in strukturi slikarske ploskve. Velik, široko razpet lok, v katerem se občasni stranski eksperimenti nujno vraščajo v celoto — slednja je v svojem programu obsežna in nabita sestavin.

Formalno gre za ostre in oble prvine, tematsko za okostja ali polne anatomije ali stanja vmes, vsebinsko pa zagotovo za nekaj več: za sugestijo lastnih razpoloženj, čutenj

PRVE PRIJAVE IZ TUJINE ZA SODELOVANJE NA XIII. MFAF ŽE NA JESENICAH

Po nekaterih finančnih zapletih s strani Foto-kino zveze Slovenije je ZKO Jesenice le uspelo, da je XIII. mednarodni festival amaterskega filma uvrščen neposredno v program Kulturne skupnosti Slovenije in tako delno tudi sofinanciran. S tem je bila tudi prizgana zelena luč organizacijskemu odboru festivala, da je že v februarju razposlal razpise na čez 300 naslovov v 32 držav.

Organizacijski odbor festivala, ki deluje pri Zvezi kulturnih organizacij Jesenice, je letošnji program festivala nekoliko razširil. Žirija bo delovala tri dni prej, kot je bil to običaj doslej, in sicer od 10. do 13. aprila. Festivalne projekcije pa bodo potekale ves teden, od 14. do 18. aprila od 19. do 21. ure, 19. aprila od 15. do 17. ure in od 18. do 20. ure in 20. aprila od 10. do 12. ure. Vse filmske projekcije bodo v dvorani gledališča Tone Čufar Jesenice.

Po razpisnih pogojih na festivalu lahko sodelujejo amaterji s filmi formatov 8 in 16 mm v vseh tehnikah, opremljenimi s svetlobnim oziroma magnetnim tonom. Tako kot vsa leta doslej bodo tudi letos najboljši dokumentarni, igrani, žanrski, animirani in planinski filmi nagradjeni z zlatimi, srebrnimi in bronastimi plaketai Železar. Poleg tega bodo podeljene zlate plakete Železar za najboljšo idejo, režijo, kamero, montažo in zvok. Najboljši avtor festivala bo dobil prehodno nagrado Grand prix, sliko z najboljšo selekcijo umetniško sliko, najboljši mladi avtor spominjsko nagrado Silvo Valentar in avtor najboljšega športnega filma pokal.

Jeseniški festival, ki je član mednarodnega združenja amaterskih filmskih festivalov — IAAFF, sodeluje z mednarodnimi festivali: Skopje — Jugoslavija, Velden — Vrba — Avstrija, Montecatini in San Vito di Cadore — Italija. Izbor jugoslovanskih filmov za Avstrijo in Italijo

je narejen prav na jeseniškem festivalu.

Naj omenimo, da je na lanskeoletnem XII. mednarodnem festivalu amaterskega filma na Jesenicah sodelovalo 163 filmov iz 17 držav iz štirih kontinentov. Mednarodno združenje amaterskih filmskih festivalov IAAFF, v okviru katerega sodeluje 40 festivalov iz vsega sveta in v katerem je edini član iz Jugoslavije MFAF Jesenice, je festivalu za uspešnost in kvaliteto lanskega leta podelilo kategorijo »A«. Te je najvišja od skupaj šestih kategorij, v katere so uvrščeni festivali po svetu. Festival pa stalno dobiva tudi pisma avtorjev iz tujine, ki želijo sodelovati na jeseniškem festivalu. To pa je prav gotovo pomembna afirmacija festivala in Jesenic v mednarodnem prostoru.

Poleg festivalskih projekcij v jeseniški občini in projekcij za šolsko mladino, lanskega leta jih je bilo dvajset, sta bili v lanskem letu dve projekciji tudi v Cankarjevem domu v Ljubljani, na kar seveda organizatorji računajo tudi letos. Poleg zelo dobrega sodelovanja z Akademskim kino klubom Skopje festival zelo uspešno sodeluje še zlasti s filmskimi amaterji v Avstriji in Italiji, pa tudi v Zvezni republiki Nemčiji.

Pokrovitelj lanskega, XIII. mednarodnega festivala amaterskega filma sta občinska konferenca SZDL Jesenice in konferenca osnovnih organizacij Zveze sindikatov Železarne Jesenice.

PRVO OBČINSKO SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN V MOJSTRANI

V petek, 14. marca, bo ob 17. uri v telovadnici osnovne šole »16. december« v Mojstrani v počastitev XI. kongresa Zveze sindikatov Slovenije

PRVO OBČINSKO SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN

na katerem bodo sodelovale:

— MLAJŠA IN STAREJŠA FOLKLORNA SKUPINA ŠKD »PREŠERNOV ROD« OSNOVNE ŠOLE GORENJSKEGA ODREDA ŽIROVNICA s plesi:

- Abraham 'ma sedem sinov
- Povžek
- Splet gorenjskih plesov

Vodja: Ivanka Rožanec in Rado Mužan.

— PIONIRSKA FOLKLORNA SKUPINA ŠKD OSNOVNE ŠOLE »TONE ČUFAR« JESENICE s

- Spletom gorenjskih plesov

Vodja: Rado Mužan.

— PIONIRSKA FOLKLORNA SKUPINA DPD SVOBODA »FRANCE MENCINGER« JAVORNIK-KOROŠKA BELA s Spletom ljudskih plesov

Vodja: Cilka Peternejl.

— FOLKLORNA SKUPINA DRUŠTVA UPOKOJENCEV JAVORNIK-KOROŠKA BELA s

- Spletom ljudskih plesov

Vodja: Cilka Peternejl.

— PIONIRSKA — MLADINSKA IN ODRASLA FOLKLORNA SKUPINA KUD »JAKA RABIČ« DOVJE-MOJSTRANA s

- Spletom ljudskih plesov in
- Spletom plesov iz Gornjesavske doline

Vodja: Hedvika Jalen.

Vabita Zveza kulturnih organizacij Jesenice in KUD »Jaka Rabič« Dovje-Mojstrana. Vstop prost.

prostora, časa, človeka v njem in sebe med ljudmi, za projekcijo teh čutenj, razpoloženj in včasih že oblikovanih spoznanj v gledalčev percpcijski svet.

Ta razpoloženja pa so v zanimivem sozvočju s stopnjo in intenziteto sočasnih slikarskih raziskovanj in dognanj — vendar odmevajo tudi globlje in intimnejše tone. Menjavajo se izrazi, uporabljena sredstva, tehnike: zdaj krepi risarsko strukturo, zlasti ko študira okostno konstrukcijo anatomije, giba, »lika« in ob tem se organsko zmanjšujeta delež barve in pikturalnost, kot grafičnemu neimmanentna izrazna lastnost. Ko meso spet zaraste kosti, ko sledi konstrukcijski studiji motorike anatomskih modelacij in slikar v taki kompoziciji zasleduje želeno sporočilo, se črta umika v svoje funkcijske meje in prepušča vse več ploskve modelirajoči barvi, bogato tonosko členjeni in neredko fino sijoči nad razkošjem ustreznih plasti podlag ali zmesnih komponent.

Tako gradi Franc Vozel svoj svet malone po načelu, po kakršnem je nastajala sleherni izmed predlog — ab ovo (od vsega početka, znova) in zato seveda, tudi po potrpljski poti per aspera od astra (po trnovi poti k zvezdam, z bojem do zmage). Njegove slike so vse polnejše, vse bolj ugašeno grafično-konstrukcijske in barvno-pikturalne prvine in sestavi-

ne sugerirajo prav iz teh naglasov in skladij izvirajoča in nastajajoča sporočila. Toda sugerirajo še nekaj, kar morda (še) ni v slikarjevem programu: ne le formalna skladja in v njih zajete napetosti prehajanj in stapljanj, temveč tudi delček tiste ekspresionistične podstat, ki raste iz metode premikanja v bistvo — posredno torej v duha, duševnost — stvari oziroma človeka. Zelo domače in zelo tradicionalno, a preverjeno izpovedno, polno vsebine.

Franc Vozel je bil rojen 28. marca 1954 v Kranju, kjer tudi živi in ustvarja. Leta 1973 je končal šolo za oblikovanje v Ljubljani, leta 1979 je diplomiral na oddelku za slikarstvo, leta 1981 pa na slikarski specialki na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Od leta 1981 dalje ima status samostojnega likovnega umetnika.

Doslej je samostojno razstavljal šestkrat v Kranju, enkrat v Murski Soboti, dvakrat v Škofji Loki, trikrat v Ljubljani, po enkrat pa na Biedu in v Radovljici. Predstavil pa se je tudi na 22 skupinskih razstavah, med drugim tudi na Madžarskem, Poljskem in v Avstriji.

Razstava slik akademskega slikarja Franca Vozla bo na Jesenicah na ogled do vključno 26. marca, in sicer vsak dan, razen ob nedeljah in sobotah popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Milan KUNDERA: *Neznosna lahkost bivanja*. Roman. Mladinska knjiga 1985.

Tisti bralci, ki ne berejo samo prevodov iz angleščine in nemščine — tudi takih je na srečo še nekaj — že poznajo tega v Parizu živečega češkega pisatelja. Že vrsta njegovih knjig je prevedenih v slovenščino. — Ondaj sem v časniku zasledil notico, da ima *Neznosna lahkost* v Italiji velikanski uspeh. Kaj bi bilo lahko za Italijane privlačno v tem miselnem in z ironijo pretkanem romanu? V Italiji je levica zelo močna, med množico socialistov in komunistov je mnogo takih, ki so doživeli pravo travmo, ko so se razočarali nad Sovjetsko zvezo — zlasti po nekaterih vojaških posegih prve dežele socializma. Morda se najbolj po tistem, ki je zavrnil »praško pomlad«. Kundera bi se utegnil zdeti zanesljiv informator o dogajanjih na drugi strani železne zaves, zlasti kar zadeva človeško plat dogajanja. Kako se počuti nekdo, ki pozna življenje tostran in onstran železne zaves? Naj takoj povem, da Kundera ni nikakršen protisovjetski propagandist, pa čeprav pove marsikaj.

Mogoče bo bodoči bralec te knjige dobil nekakšno predstavlo o njej, če povem epizodo, ki je opisana nekje na začetku zadnje tretjine teksta. Tomaž — glavni junak romana — je v obdobju praške pomladi objavil članek, zaradi katerega je imel kasneje težave. Prigovarjali so mu, naj članek prekliče, vendar svoje *zmote* ni hotel priznati. V članku je bil napisal, da se voditelji, kadar govorijo o preteklih napakah, ne bi smeli sklicevati na nevednost: morali bi se čutiti odgovorne, kot se je čutil odgovornega Ojdpid, ki je, kot vemo, nevedno ubil očeta. Posledica tega je bila, da se je moral Tomaž — sicer ugleden kirurg — zadovoljiti s službo pomivalca oken.

Do tistega pomenljivega dogodka pa je prišlo takole: kot pomivalca oken so ga poklicali v neko privatno stanovanje, tam pa sta ga čakala dva disidentka: neki novinar in neki študent. Študent je bil Tomažev sin iz sicer razdrtega zakona. Vse skupaj je bilo podobno nekakšni zasedi: zahtevala sta od Tomaža, naj podpiše petico, v prid političnim zapornikom.

Tomaž se je nekaj časa obotavljal. Ni prijetno, če naj izpadeš kot bojažljivec, zlasti pred lastnim sinom (ki si ga srečal po dolgih letih ločitve). Vedel pa je, da petica ne bo prinesla sadov, oblast bo samo še bolj razkačena, vsi, ki bodo podpisali, pa si bodo prislужili vsaj črno piko — če ne kaj hujšega.

Tomaž — ki si je pred tem že čisto skazil življenje z nasprotovanjem — pa ni podpisal. Razlog, ki ga je odvrnil od tega, pa je bil naslednji: vedel je, da bi s tem lahko posredno škodoval tudi Terezi, ženski, s katero je živel in na katero je bil usodno navezan.

Prav tu se nam najbolj razločno kažejo vse posebnosti Kunderovega razmišljanja in ironičnega romanopisja. Če bi epizodo brali na sentimentalni ravni, bi se morali nemara kar raztajati ob spoznanju, ko vidimo, da je Tomaževa srčna dobrota zmaga nad bolj heroičnimi motivi. Gotovo bo precej bralcev, ki se bodo odločili za tako razumevanje. Avtor sam pa jih tako rekoč na slednji strani demantira.

Kunderov junak ni močan, predvsem pa ni pretirano »moralen«. Domnevam, da mnogim Kunderovim bralcem — se pravi tistim, ki berejo njegove knjige na zgoraj prikazani ravni — krkavi srce, ko vidijo, da pisatelj svoje pozitivne junake, heroične junake-žrtve kar naprej prikazuje v smešnih in nemoralnih položajih. (Hkrati pa nam v tem romanu naravnost pove, kakaj tako: po njegovem je prikazovanje sveta »brez dreka« kličasto prikazovanje; »v kraljestvu kiča vlada diktatura srca«.) Torej, Tomaž je med drugim strašanski babjek; babji gregor, pravi rekorder v tem športu. S to svojo značajsko potezo je prav tako usodno določen kot s svojo dobrotno privrženostjo Terezi, ženski, ki se je nekoč zatekla k njemu in ki ima tako rekoč edina ključ do njegovega srca.

Kundera je tokrat napisal roman, ki se dogaja večinoma na Češkem, v Pragi. Le manjši del poglavij je posvečen emigrantom. (Namreč, za krajši čas sta tudi Tomaž in Tereza pobegnili čez, pa sta se vrnila.) Razen tega je njuna usoda po svoje osvetljena s krajšimi prikazi Sabine, ene izmed Tomaževih ljubic, slikarke, ki je ostala v emigraciji.

Kakšen roman je torej to? Poglavja so kratka, dogodki bežno skicira-

ni; junake pogosto vidimo le od daleč, kot v pravljici. Izrazito moderno je ravnanje s časom: večkrat zapored pove zgodbo do konca ali skoraj do konca, potem se vrne in jo obnovi iz drugačne perspektive. Junaki pri njem postajajo, kot rečeno, »majhni«, neheroični, predvsem pa povsem nemočni, niso kos ne zunanjim dogodkom ne vzorcem, ki jih sledijo v svojih lastnih odločitvah. Hkrati pa postajajo podobni pravljicnim junakom. V ironično prikazovanje komedije sveta se na presenetljivi način

vtihotaplja mitske prvine.

Življenja teh oseb so nepomembna, tragikomična in absurda. Tudi življenje na Zahodu je nesmiselno, čeprav na drugačen način. Zavest o svetu, kakršen je, ne dopušča tragike: vse »dobro« in človeško se sprevača v kič spričo tega, kar je zgodovina napravila s človekom. Neko drugačno, resnobno in »etično« gledanje na človeka obstaja samo v nezavednem in se razkriva v sanjah.

M. H.

ODLOMEK IZ KNJIGE

Okrog njega se je vrtelo nekaj polgolič žensk, počutil se je utrujenega. Hotel se jim je izmuzniti, zato je odprl vrata v sosednji prostor. Na kavču pred seboj je zagledal mlado dekle. Bila je prav tako napol gola, v samih hlačkah je ležala na boku in se naslanjala na komolec. Sprejela ga je z nasmehom, kot bi že vnaprej vedela, da pride k njej.

Stopil je bliže k dekletu. Prevevalo ga je občutek neizmernega zadovoljstva, da jo je končno našel in da se ji lahko pridruži. Sedel je poleg nje, ji nekaj dejal in ona je nekaj rekla njemu. Iz dekleta je vela spokojnost. Gibi njene roke so bili blagi in mehki. Vse življenje je hrepenel po takšnih spokojnih kretnjah. Prav to žensko spokojnost je vse življenje po- grešal.

A v tistem hipu je iz sna zdrnil v polbudnost. Znašel se je v tistem no man's land, ko človek ne spi več, ni pa še do kraja prebujen. Bal se je, da mu mladenka ne zbledi pred očmi, in si govoril: za boga milega, nikakor je ne smem izgubiti! Obupno si je prizadeval izluščiti iz spomina, kdo neki je bila mladenka, kje jo je bil pravzaprav srečal in kaj vse je bil doživel z njo. Kako, da se ne more spomniti, ko pa jo vendar tako dobro pozna? Obljubil si je, da jo bo takoj zjutraj poklical po telefonu. A brž, ko si je to rekel, se je zdrnil ob misli, da ji sploh ne more telefonirati, ko pa je pozabil njeno ime. Le kako je mogel pozabiti ime človeka, ki mu je tako dobro znan? Potem se je skoraj docela prebudil, odprl je oči in si dejal: kje sem? seveda, v Pragi sem, ampak kar je dekle tudi iz Prage? kaj je nisem nemara spoznal kje drugje? morebiti je Švicarka? Sele čez hipec ali dva se mu je zjasnilo, da mladenke sploh ne pozna, da ni ne iz Švice ne iz Prage, da je le mladenka iz sanj in od nikoder drugod.

Sanje so ga tako presunile, da je moral prav sesti. Tereza je globoko dihala na ležišču poleg njega. Prešnilo ga je, da mladenka iz sanj ni bila podobna nobeni od žensk, ki jih je srečal v življenju. Dekle, ki se mu je zdelo tako zaupljivo domače, mu je bilo v resnici popolnoma tuje. A prav po njej je bil od nekdanj hrepenel. Če sploh obstaja kak njegov zasebni Raj, potem bi v tem Raju moral živeti z njo. Dekle iz sanj je »es muss sein!« njegove ljubezni.

Spomnil se je znamenitega mita iz Platonovega Simpozija: ljudje so bili spočetka hermafroditi, potem pa jih je Bog razpolovil na dve polovici, ki odsihdov blodita po svetu in se iščeta. Ljubezen je hrepenenje po izgubljeni drugi polovici.

Denimo, da je res tako; da ima vsakdo izmed nas na svetu partnerja, s katerim je nekoč tvoril eno samo telo. Tomaževa druga polovica je bila mladenka, o kateri se mu je sanjalo. A človek nikoli ne najde druge polovice samega sebe. Namesto nje mu po reki pošljejo v košari nekakšno Terezo. A kaj se zgodi, če pozneje vendar naleti na žensko, ki mu je bila usojena, na svojo drugo polovico? Kateri naj da prednost? Ženski iz košare ali ženski iz Platonovega mita?

Razstava

Janko Korošec, član jeseniškega DOLIKA, razstavlja svoje akvarele od 3. do 28. marca v avli Iskre Kranj na Laborah.

Vabimo v Kosovo graščino

V galerijskih prostorih Kosove graščine si lahko ogledate razstavo Okamenelo življenje v jeseniškem prostoru. Odprti pa sta tudi stalni razstavi NOB in delavsko gibanje na Jesenicah ter Okupatorjev teror na Jesenicah.

TUDI V GORJAH SO PRAZNOVALE ŽENE IN DEKLETA

V soboto, 8. marca, je bila v Gorjah v dvorani TVD Pažina osrednja proslava za dan žensk.

V programu so sodelovali: otroška pevska zbor iz Gorij, recitatorji osnovne šole »Bratov Zvan« iz Gorij, moški pevski zbor KUD Svoboda Gorje in ženski pevski zbor Vezeni- ne z Bleda. Uvodni govor o pomenu in zgodovini tega praznika je imel Janez Varl iz Gorij.

Po kulturnem programu je bila organizirana zabava za vse prisotne. Za veselo razpoloženje je poskrbel Blejski trio, to so še mladi fantje z Bleda. Za prijetno počutje, dobro kapljico in topel prigrizek pa so skrbeli člani moškega pevskega zbora iz Gorij.

Jože Ambrožič

RAZSTAVA V ŠIVČEVI HIŠI

V petek, 14. marca, ob 18. uri bodo v Šivčevi hiši v Radovljici odprli razstavo slik Miha Dallya Valleja.

Glasbeni program ob otvoritvi bosta prispevala Andrej Arnol, saksofon, in Milan Ferlež, kitara.

Razstava, ki jo spremlja katalog, za katerega so sredstva prispevali Muzeji radovljiške občine in Gorenjski muzej v Kranju, bo v Radovljici odprta do 30. marca, nakar bo prenesena v Galerijo Mestne hiše v Kranju.

Razstavljene slike so nastajale v letu 1985 v Mehiki, kjer je slikar preživel nekaj let, in v letošnjem letu doma v Sloveniji.

Za razliko od prejšnjih del imajo razstavljene slike močan figuralni značaj, vendar nasičen z močnimi simbolnimi pomeni. Občutek moreče utesenosti spominja na vzdušje pri Kafki ali Orwellu. Na vsebinsko naravnost Miha Dallya Valleja je vplivalo tudi bivanje v revolucionarni, po večji humanizaciji strmeči Latinski Ameriki.

VEDRA IGRA NA JESENIŠKEM ODRU

V soboto, 8. marca, je bila v amaterskem gledališču Tone Čufar na Jesenicah druga letošnja premiera. Jeseniški gledališčniki so uprizorili komedijo Toneta Partljiča Tolmun in kamen v režiji Vere Smukavec.

Tone Partljič je rojen ljudski komediograf. Prizadeva si nas vedno nasmejati, vedno mu uspeva zamotiti nas s komedijantskimi norčavostmi, svoja sporočila sporoča v burki. Partljič nas s svojo komedijo na ta način zabava in morda na tihem celo upa, da nas bo s smehom zdrnil. Vse postavi na glavo, vse osmeši, s staro nerazrešeno burko brez posebnih dodatnih naporov in razglabljanj utemelji in dokaže novo burko s stari žalostnimi smešnicami. Njegov poglavitni učinek je v vizualni odski prekucjenosti tragičnega v komično, vzvišenega v zbanalizirano, resnobe v neresno... Besed pa čim manj. Besede terjajo poglobljenost, speljujejo v neprijetna zapletanja, nalagajo odgovornost. Besede naj bodo žargonske, omizniške, kvečjemu še kabaretske, izrečene v pravem času in na pravem mestu — za smeh in skupno dobro voljo.

Partljičeva komedija Tolmun in kamen je ena izmed zgodnjih del tega našega najbolj plodnega komediografa. Napisana je bila v času, ko nam je bila potrebna komedija prav takega žanra. Igra ni zgrešila učinka, čeprav ne predstavlja umetniško delo, kar Partljič tudi noče — želi le zabavati ljudi. Tokrat nas je popehjal v novo »dolino Šentflorjansko«. Doživeli smo eno znanih lahkotnih komedij, s tem da se »prikazano pohujšanje« lahko dogaja tudi pri nas, v našem času.

V Tolmumu in kamnu Partljič prikazuje ljudi raznih značajev. Prebija jo se skozi komična in resna dogajanja, skozi groteskno in satirično sfero in tako ustvarja vrsto nihajočih žanrskih sekvenc, ki posegajo v značajeposameznih avtorjevih junakov. Eden od junakov je slikar. V tem primeru ni šlo za tistega umetnika, ki je nekoč s svojo umetnostjo pohujševal spokorne malomeščane in grešnike. Gre za umetnika, ki mu je uspelo, da tolmunsko komedija ves čas plava v prijetnih burkaških valovih, s prijetnim mnogostranskim happy endom.

V predstavi so nastopili: Elizabeta Stefanciosa — kot Marija Petek, Rado Mužan kot njen mož Pavle Petek, Urška Hlebec — kot Mira Krivec, Janez Kristan — kot njen mož Ivan Krivec, Sandi Jakopič — kot dijak Vladimir in Borut Verovšek — kot slikar Emil. Na javni generalki je v vlogi dijaka Vladimira nastopil Klemen Košir.

Učiteljico Marijo in kmetijskega tehnika Pavleta tarejo domači in skupni osebni nesporazumi. Marija je zaradi sodobnih pogledov na življenje v večnem sporu z možem. Že tretjič bo rodila. Pavel se iz religioznih pobud (zelo je privržen veri in župniku) ne strinja, da bi Marija odpravila nosečnost, kar povzroča nenehne prepire, Marija pa naskrivaj sanja o možnostih, da bi se rešila tega prekletega Tolmuna ter neznošnega in revnega življenja. Nič boljše ni pri sosedovih. Krivčeva Mira in Ivan imata vse, pralni stroj, spalnico, kopalnico, televizijo, avto... nimata pa otrok. Razkošna Mira je že preverila, da je ona »sposobna«, Ivan pa tega zaradi sramežljivosti še ni opravil. V bistvu vsi igrajo nekakšno dvojnost; vsi imajo nekakšne skrite želje.

Prihod slikarja Emila je popolnoma spremenil življenje v Tolmumu. Zve se, da se Marija in Emil že poznata in imata rada. Emil je prišel v Tolmun zaradi Marije. Marija pričakuje, da jo bo Emil rešil vseh težav — moža in Tolmuna. Vse drugo je bila farsa. V zmešnjavi okoli »umetnika« se je najboljše znašla privlačna

Mira. Slikarja ni prosila za neumne usluge, kot na primer Pavel in Ivan. Pavel je umetnika prosil, naj mu naslika božjo podobo, da bi jo podaril župniku za vse usluge, ki jih je storil Petkovim, Ivan bi rad spoznal ginekologa, ki bo potrdil njegovo »sposobnost«. Prebrisana lepa Mira pa je »umetniku« odkrila, da se v Tolmumu prav nič ne dogaja, da bi rada nekaj doživela, najboljše bi bilo, če bi mu pozirala, on pa bi jo slikal. Marija spozna, da se Mira vlača (in slači) s slikarjem...

Edini, ki še ni prišel v igro, je mladi fanatični mladinski aktivist Vladimir. Vsi ga odvajajo in mu grozijo, »da ga bodo v rit brenili, če ne izigine«. Ko se le prebije do umetnika in mu razloži stanje v Tolmumu, mu predlaga, naj bi naslikal nekaj, kar bi resnično razburilo ljudi. Slikar zavrne Vladimirjeve ideje in želje. Nič ne bo s slikami o neobdelanih kmetijskih površinah, s karikaturami, kako ljudje nosijo otroke h krstu in podobno...

Ivan Krivec pa izve, da se njegova žena pajdaši s slikarjem. Priori k Petkovim in razkrije »umazana dejanja slikarja«. Po kratki nevihti se vse razjasni. Slikar Emil sploh ni umetnik, navaden risar je, ki ni nikjer razstavljal. Prizna, da je v Tolmumu prišel z nečastnimi nameni, da pa prav nič ni imel z Marijo, ker ni imela korajžje. Tako Pavel spozna, da ima pošteno ženo in dobro mater njegovih otrok. Ivan izve, da je slikar njegovi ženi Miri zaplodil otroka. Na odru nastane vihar, jeza, prepir in — veselje! Žaluje le mladinski aktivist Vladimir, ki mu ni uspelo, da bi s pomočjo umetnika zagodel tistim, ki so proti mladini. Po odhodu slikarja Vladimir v zapuščenih slikah odkrije veliko sliko Jezusovega rojstva, ki jo je naročil Pavel, in portret nage Mire... za celo tolmunsko družino pa je ostala »slika« z napisom b e d a k i !

Vrženi kamen je za trenutek močno skalil vodo v Tolmumu, toda osnovna značilnost Tolmuna in kamna je dovolj ljubeč odnos do ljudi ter blaga in človeška komika, ki ni mogla skaziti zaključnega vtisa cele igre. To, kar je predvidel avtor, so morali zagotoviti režija in igralci. Režija je vseskozi skrbela za lahkotno, hitro izvajanje burkaštva, temperament je moral biti stalen, tempo ni smel popustiti, razen v redkih trenutkih, ko je ta ali oni igralec lahko solistično zablestel. Režija je vse vključila v kolesje, v katerem so igralci v pravem času izpolnili odrsko nalogo: Vsi pa so imeli lepo priložnost uveljaviti kolektivno igro, ki je postala z vztrajnim delom posebnost vrednost jeseniškega gledališča. Vsi nastopajoči so naredili vse, kar je bilo potrebno. Deleži dobrega igranja so enaki. Vsi so bili disciplinirani odrski akterji, ki so izkoristili vse nabrane odrske izkušnje. Prikazali so prvine prebrisanosti, prisrčnosti, ljubkosti... Nič več jih ne moremo ločevati na stare in mlade igralce. Potrebno pa je resno razmisliti, ali so jeseniškemu gledališču še potrebne komedije takega žanra? S takim odrskim potencialom si gledališče lahko privoščijo bolj ambiciozne programe, tudi komedijo.

V predstavi so sodelovali še: scena — Jože Bedič, lektorica — Štefi Muhar, glasbena oprema — Drago Ari-jani, kostumi — Ivanka Leskova, luč — Pavli Torkar in Marjan Jazbec, inspicient — Darko Kmet, šepetalka — Draga Skvarc, odrski mojster — Marjan Gogala in tehnični vodja predstave — Franci Znidaršič. Franjo Ropret

DPD Svoboda Tone Čufar, literarna sekcija Kulturno-umetniškega kluba Tone Čufar, odbor za Malo Čufarjevo knjižnico razpisuje

NATEČAJ za književno delo

Natečaj vključuje pesniško zbirko, prozo, dramatiko, esej. Predložiti je potrebno dva tipkana izvoda, opremljena z imenom, priimkom in naslovom. Besedila je potrebno poslati do 25. aprila na naslov: Delavska univerza Jesenice, s pripisom za MČK.

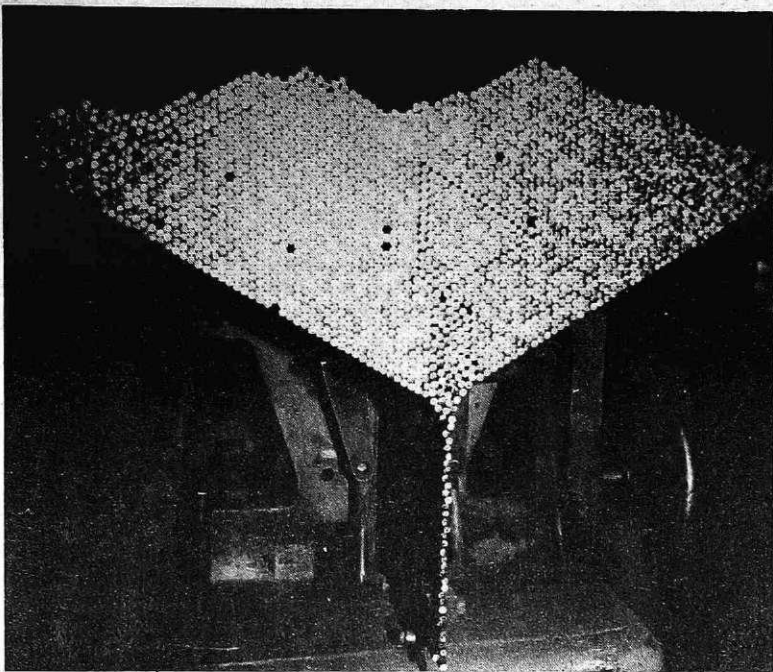
En izvod ostane v arhivu literarne sekcije. O možnosti objave bodo obvestili do 15. junija.

Za knjižni natis izbrana dela bodo izhajala postopno v okviru denarnih možnosti.

V primeru, da bo šlo za avtorje iz drugih občin, bo potrebno poslati dodatno možnost financiranja.

Podrobne informacije na Delavski univerzi Jesenice.

Odbor sekcije

Elektrode (foto: B. Grce)

TEKMOVANJE TOZD VALJARNE BLUMING-ŠTEKEL V SMUČANJU IN SANKANJU

V Vršah nad Poljanami je bilo 4. marca tekmovanje v veleslalomu, na stari cesti s Poljan proti Kočni pa v sankanju. Tekmovanje je organizirala osnovna organizacija sindikata TOZD Valjarna bluming-štekel.

Kljub slabemu vremenu so progo za tekmovanje odlično pripravili člani SK Blejska Dobrava pod vodstvom Vladimirja Podlipnika, merjenje pa je odlično opravil Jože Marteljak iz merilne ekipe Mojstrana.

REZULTATI:

Veleslalom (upošteval se je najboljši tek) moški do 40 let: 1. Toni Urbas, 2. Drago Filipaj, 3. Miloš Žvab, 4. Miha Smolej.

Moški nad 40 let: 1. Peter Zupančič, 2. Alojz Bohinc, 3. Vladimir Podlipnik. Sankanje: 1. Peter Zupančič, 2. Miloš Žvab, 3. Toni Urbas, 4. Rasim Hodžič, 5. Drago Bošnjakovič.

Husein Kljunič

NA OBČINSKEM SINDIKALNEM PRVENSTVU V SANKANJU NAJBOLJŠI ŽELEZARJI

Kljub številnim družbenopolitičnim aktivnostim in drugim nalogam sindikati v jeseniški občini najdejo še nekaj časa tudi za rekreacijo in šport. Po zimskih športnih igrah v veleslalomu in smučarskih tekih so člani sveta za šport in rekreacijo pri Občinskem svetu zveze sindikatov na Jesenicah organizirali še občinsko prvenstvo v sankanju na naravni progi v Savskih jamah. Tokrat jim vreme ni bilo najbolj naklonjeno in je bila zato tudi udeležba skromnejša. Nastopilo je okoli 50 tekmovalcev in tekmovalk iz 10 osnovnih organizacij. Kljub neugodnemu vremenu in novozapadlemu snegu so prizadevni člani Sankaškega kluba Jesenice usposobili in pripravili progo, tako da so tekmovanje lahko v redu izpeljali.

REZULTATI

Ženske nad 35 let: 1. Darinka Cesar (Kovin Jesenice), 2. Andreja Mahnič (Železarna), 3. Marjeta Girandon (Kovin Jesenice).

Ženske do 35 let: 1. Sonja Noč (Iskra Blejska Dobrava), 2. Bojana Lavtizar (Jeklarna-Železarna), 3. Irena Smolej (Železarna).

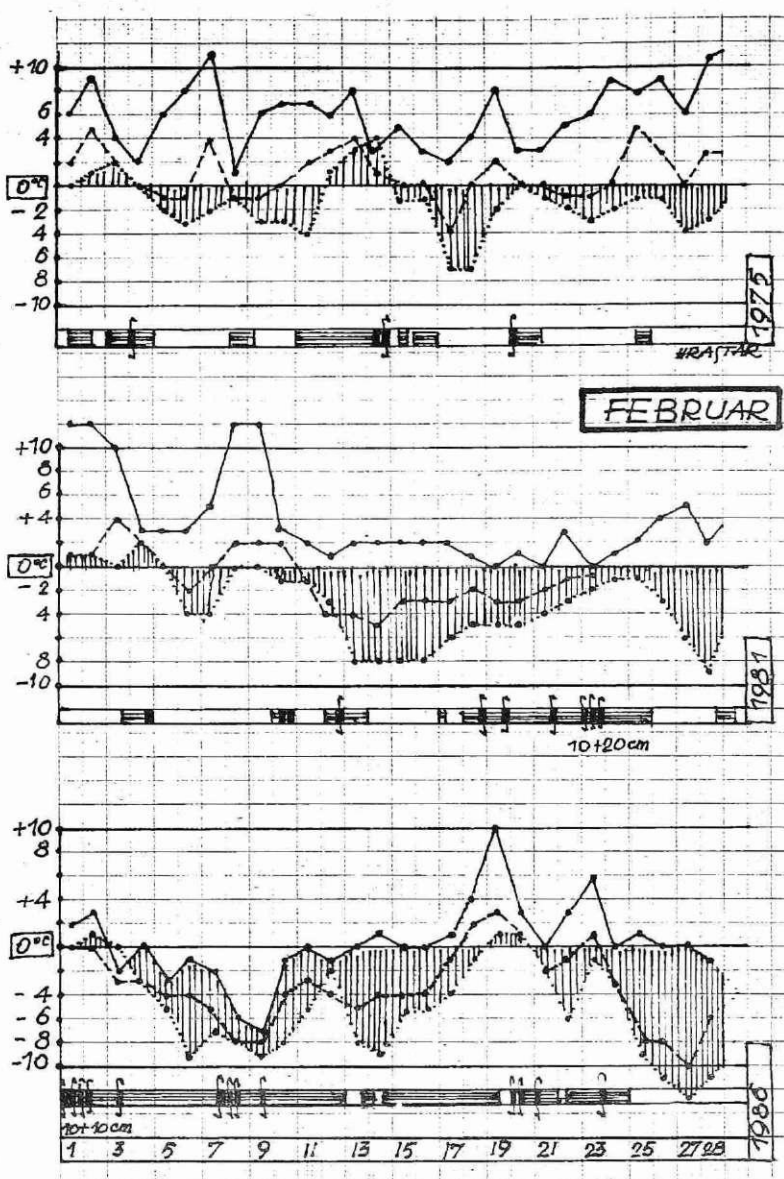
Moški nad 35 let: 1. Martin Žvab (Železarna Jesenice), 2. Alojz Cesar (Hladna valjarna Bela), 3. Jože Čebašek (Kovin Jesenice).

Moški do 35 let: 1. Bojan Kokošinek (Železarna Jesenice), 2. Primož Legat (Iskra Blejska Dobrava), 3. Roman Kolman (ETN-Železarna).

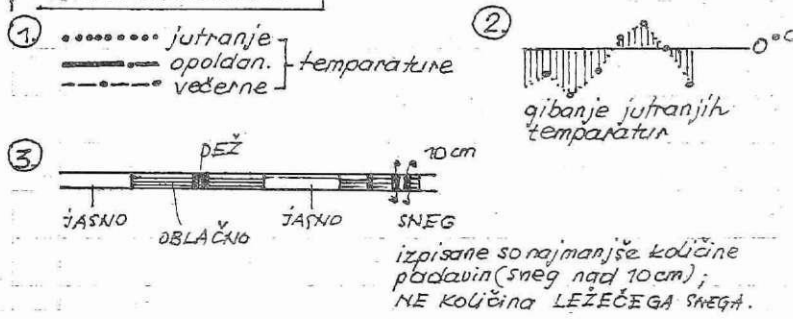
Ekipno: 1. Železarna Jesenice, 2. Kovin Jesenice, 3. Jeklarna-Železarna.

J. R.

DIAGRAM DNEVNIH TEMPERATUR IN VREMENSKEGA STANJA V FEBRUARU

TOLMAČENJE:

NOV MEDNARODNI USPEH JESENIŠKIH SANKAČEV

Tekmovalci Sankaškega kluba Jesenice so po uspehu v ČSSR dosegli še en lep mednarodni uspeh. Na tekmovanju za veliko nagrado Italije so v konkurenci odličnih tekmovalcev iz Avstrije, Italije in Francije ekipno zasedli odlično drugo mesto. Pri mlajših mladincih je Boštjan

Cesar zasedel 7., Ivan Kuvek pa 10. mesto. Pri starejših mladincih je bil Ibrahimi Jakupović 12., pri članih je Mirko Klinar zasedel 10., Marjan Meglič pa 11. mesto. V dvosedi sta omenjena tekmovalca zasedla 10. mesto.

J. R.

ŽIVAHNEJŠI KULTURNI UTRIP NA HRUŠICI

V tej krajevni skupnosti je v zadnjih letih čutili precejšnje nazadovanje na področju kulturnega in zabavnega življenja. Pri DPD Svoboda Ivan Krivec se ubadajo z najrazličnejšimi kadrovskimi problemi, težko je dobiti ljudi za sodelovanje na proslavah in gledaliških predstavah ter za ostale dejavnosti, ki so bile nekdanj razširjene v tej krajevni skupnosti. Dovolj je le, če spomnimo godbo na pihala, folklorno skupino in še bi lahko naštevali.

Se je na tem področju končno le nekaj premaknilo? Tako so se spravevali (predvsem gledalke) na letošnji proslavi za 8. marec, ki so jo pripravili člani DPD Svoboda Ivan Krivec. Zares bogat in pester program zasluži vse priznanje. O pomenu mednarodnega dneva žensk je najprej spregovorila Stanka Razinger, ki ji obenem tudi pripravi celotni program za proslavo. V nadaljevanju so se zvrstile recitatorske in glasbene točke. Bilo je za vsakogar nekaj, recitacije, otroške pesmice, moderni plesi, narodni plesi in narodno-zabavne viže. Sodelovali so člani dramske skupine DPD Svoboda Ivan Krivec, otroci iz vrtca na Hrušici, člani plesne skupine in narodno-zabavni ansambel Vitranec.

Po proslavi so v mali dvorani doma odprli še razstavo ročnih del. V lanskem letu je namreč zaživel tudi

krožek ročnih del pri DPD Svoboda Ivan Krivec, to pa je že letošnja druga razstava. Čeprav je tokrat nekaj manj izdelkov, pa je razstava po kvaliteti enakovredna lanskim. Sprehod med izdelki obiskovalca prepriča o vztrajnosti, iznajdljivosti in zavzetosti spretnih rok. Med izdelki so lepi prti, puloverji, gobelini in različni uporabni predmeti. Posebno velja omeniti klekljanje in kvačkanje, ki vse bolj izumirata.

Na letošnji razstavi je sodelovalo 24 članic krožka, opogumili pa so se tudi nekateri moški in prinesli svoje izdelke. Zaenkrat so večino izdelkov naredili doma, članice krožka pa se zavzemajo, da bi jih v prihodnje delale skupaj v domu družbenih organizacij, kjer bi si lahko izmenjale izkušnje, pa še bolj družabno bi bilo.

J. R.

REKREATIVNO SREČANJE INVALIDOV SLOVENIJE

Društvo invalidov Jesenice je bilo organizator rekreativnega srečanja invalidov Slovenije v smučarskih tekih in sankanju. Tako je bilo v nedeljo, 2. marca, pri Savskih jamah v Planini pod Golico tekmovanje v sankanju:

Moški do 50 let: 1. Jože Petrič, Titovo Velenje, 2. Marko Klinar, 3. Branko Koritnik, oba DI Jesenice;

Ženske do 50 let: 1. Marija Girandon, 2. Anica Cerin in 3. Marija Noč, vse DI Jesenice;

Moški nad 50 let: 1. Filip Rihtaršič, 2. Bogo Tušar in 3. Janez Meglič, vsi DI Jesenice;

Ženske nad 50 let: 1. Tončka Kobilj, 2. Majda Pompe in 3. Mira Noč, vse DI Jesenice.

Smučarski teki so bili v Kranjski gori: Ženske do 50 let: 1. Jožica Cizelj, DI Jesenice.

Ženske nad 50 let: 1. Lojzka Smolej, 2. Vera Dulmin, 3. Francka Kelih, vse DI Jesenice.

Moški do 50 let: 1. Jože Vetrli, DI Nova Gorica, 2. Milan Burger, DI Titovo Velenje, 3. Jože Potočnik, DI Jesenice;

Moški nad 50 let: 1. Edvard Centrih, DI Titovo Velenje, 2. Jože Škrlec, DI Nova Gorica.

J. R.

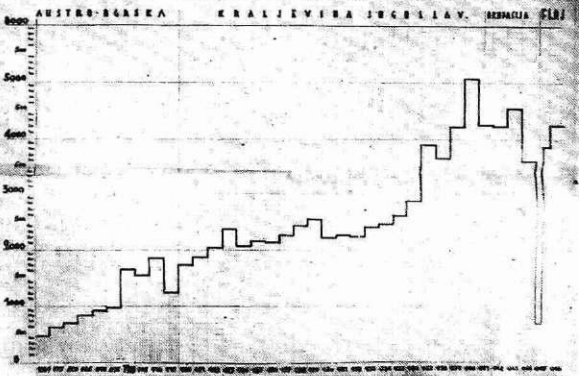
ZDENKA TORKAR-TAHIR

3

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

PREGLAD ZAPOSLJENEGA OSOBLJA - KRANJSKI INDUS. DRUŽBI

1. 1889 do 31. decembra 1945

Grafikon zaposlenega osebja bivše KID od leta 1889 do 31. decembra 1945

Prav zaradi slednjih je bila kranjska industrijska družba prisiljena omiliti pravila delovnega reda, ki je še v marsikateri točki ostal enak Zoisovemu službenemu redu, ki je enako definiral delavca kot »osebo, ki s telesno močjo ali izučeno ročno spretnostjo izvršuje koristna dela«. Po omejenem delovnem redu je bilo delavstvo razdeljeno v štiri skupine, in sicer:

- prva — pogodbni kopači, talilci rud, plavžarji, zidarji, kovači in tesarji;
- druga — rudarji in pomožni rudarji;
- tretja — dninarji »šiharji« in
- četrt — začasno zaposleni delavci, ki niso bili včlanjeni v bratovski skladi.

S koncentracijo industrije se je v jeseniški dolini pričel oblikovati industrijski proletarijat, katerega razredna zavest se še ni uveljavila. K socialistom so se prištevali le redki; tisti, ki so bili socialistično organizirani že pred prihodom na Jesenice. Konec 1896. leta, ko naj bi se prvič v avstrijski zgodovini delavci udeležili volitev v deželni zbor, je JSDS (Jugoslovanska socialdemokratska stranka) priredila svoj prvi politični shod na Jesenicah, ki ga je KID s pomočjo cerkve uspelo razbiti. Istega leta je generalni direktor podjetja podkupil župnika, da je kot protisredstvo delavskega naprednemu organiziranju ustanovil Delavsko katoliško društvo, ki pa je kmalu udarilo po KID in razglasilo, da na Savi vlada pravo barbarsko suženjstvo, kjer je najhujše martinarijem, ki ob nedeljah delajo celo po 18 ur, in to še brez vsakršnih varnostnih ukrepov.

Prvi neomajni in žilavi socialisti na Jesenicah so leta 1899 pod okriljem JSDS ustanovili podružnico Delavskega izobraževalnega, pravovarstvenega in podpornega zavoda — prvo »rdečo« sindikalno organizacijo v društvenih prostorih v gostilni pri Hermanu na Savi.

Tega leta so jeseniški delavci (žebjarji in žičničarji) stopili v stavko, in to zato, ker jim je podjetje neprenehoma nižalo mezde in tako preloščilo na njihova ramena stroške novih škedenjskih obratov pri Trstu. Čeprav je stavka delno uspela, pa »rdečkarjem« še nihče ni upal dati prostor za zborovanja. Vpliv socialistične misli pa je rasel, kar kažejo tudi rezultati državnoborskih volitev leta 1901, ko je za socialdemokratskega kandidata volilo že 210 jeseniških volilcev, kar je zaprepastilo lastnike KID in klerikalce, ki zaradi

toliko »rdečih glasov« niso mogli priti do sape, saj razen Delavskega izobraževalnega društva ni bilo na Jesenicah ne strokovne niti politične socialistične organizacije.

Ob prelomu stoletja je bilo na Jesenicah, »do takratni dolgi gorenjski vasi«, 97 hiš. Poleg vseh prišlekov se je večina pravih Jeseničanov obdržala ob Gospodovski ulici (današnja Titova), na Murovi, na Plavžu, v Kurji vasi in na Stari Savi. Kako sta v nasprotju s propadajočimi kraji železarstva (Kropa, Železniki, Bohinj) napredovala Jesenice in Javornik z izgradnjo novih železarskih obratov vidimo iz TABEL.

Tabela rasti števila prebivalstva

	leto 1880	leto 1890	leto 1900	leto 1910
Jesenice (vas)	558	719	875	1401
Sava	258	681	2004	2929
Jeseniška občina s Hrušico in Planino	1478	2045	3604	5413
Koroška Bela	548	505	506	756
Javornik	228	305	856	1731
občina Koroška Bela z Javorniškim Rovtom in Potoki	976	1033	1662	2712

Mezda vprašanja pa še vedno niso bila urejena. Učenci in rudniški vajenci so dobivali po 20 K (kron) mesečne plače, delavke 26 K, dninarji, odpravljaci, kopaški učenci po 33 K, boljši pomožni delavci in kopači po 41 K, profesionalni, fužinski delavci, martinariji, valjavci, žebjarji, žičnarji in predkopači po 52 K in mojstri, obratni pazniki ter predvaljavci po 72 kron mesečnega zaslužka.

Februarja leta 1904 so pričele obratovati z Jesenic na Javornik premeščene valjarne. Da bi delničarji pokrili stroške premeštitev, so javorniškim valjavcem znižali mezde, kar je bilo povod za prvo generalno stavko. Organizirali so jo krščanski socialisti. Moralno in materialno pa so jo podprli predvsem socialisti, organizirani v »Metalarbeiterverband« (Zveza kovinarskih delavcev, katere podružnica je bila ustanovljena na Jesenicah leta 1906).

HOKEJ NA LEDU

Pionirska hokejska tekma za memorial Dušana Bruna ob 40-letnici Športnega društva Jesenice bo v soboto, 15. marca, ob 17. uri:

KRANJSKA GORA : BOLZANO 84

in ob 18.30:

JESENICE : BOLZANO 84.

HOKEJ NA LEDU

KONČNO PRVAKI

Potem ko članskemu moštvu Jesenic, nato pa še mladinskemu moštvu Kranjske gore ni uspelo, da bi jeseniškemu hokeju priborili naslov letošnjega državnega prvaka, je to uspelo pionirjem Jesenic.

Na letošnjem državnem prvenstvu, ki je bilo od petka do nedelje v dvorani v Podmežakli, na njem pa so nastopili, prvak Vojvodine Vojvodina iz Novega Sada, prvak Srbije Crvena zvezda, prvak Hrvatske INA iz Siska ter prvak Slovenije Jesenice, so mladi Jeseničani prepričljivo premagali vse svoje nasprotnike in zasluženo slavili. Najresnejša tekmeča so imeli v Vojvodini, kar je nekoliko presenetljivo, vendar pa vsekakor razveseljuje in dokaz več, da na mladino resno mislijo, poleg Jesenic, Ljubljane in Beograda, tudi v Novem Sadu.

Po končanem prvenstvu so za najboljšega vratarja proglasili Miroslava Radačka (Vojvodina), za najboljšega strelca Simona Smoleta (Jesenice), za najboljšega branilca Aleša Kalana (Jesenice), za najboljšega napadalca pa Ernesta Poženela (Jesenice).

REZULTATI:

I. kolo:
Vojvodina-Crvena zvezda 2:0 (1:0, 1:0, 0:0), Jesenice - INA 22:1 (9:0, 5:1, 8:0);
II. kolo:
INA - Vojvodina 2:14 (0:4, 1:5, 1:5), Crvena Zvezda - Jesenice 1:8 (1:3, 0:4, 0:1);
III. kolo:
INA - Crvena zvezda 0:7 (0:1, 0:4, 0:2), Jesenice - Vojvodina 5:2 (2:1, 1:0, 2:1);
Lestvica:
1. Jesenice (6 točk), 2. Vojvodina (4), 3. Crvena zvezda (2), 4. INA (0 točk).

NAMIZNI TENIS

ZAČETEK SPOMLADANSKEGA DELA LIGE SRS

V prvem kolu spomladanskega dela namiznoteniške republiške lige so Jeseničani gostili v soboto po dve ekipi članov in članic.

V dopoldanskem delu so najprej člani Jesenic v I. B ligi premagali ekipo Primex-Vrtoljba z rezultatom 6:3, članice Jesenic pa so z istoimensko ekipo zgubile 2:7. V popoldanskem delu pa so Jeseničani visoko premagali ekipo članov iz Kobarida z 9:0, med tem ko so članice zgubile z vodilno ekipo v I. A ligi Polikem-Olimpijo z rezultatom 2:7. Vsi štirje rezultati so bili več ali manj pričakovani. V članski ekipi Jesenic so nastopili Robert Babič, ki je dobil vse igre ter Zmago Pem, Robert Ferbežar, Goran Džukić in Elen Halilagić. V ekipi članic pa je poleg Barbare Markež, ki je dobila štiri igre, nastopila še Mojca Aupič in Mojca Smolej.

V nedeljo je bilo odigrano tudi pionirsko prvenstvo Gorenjske za ekipe. Ob zelo skromni udeležbi je zmagala ekipa pionirjev Jesenic I (Ferbežar-Pem), pred ekipo Jesenic II (Križnar M. - Rožić G.) in ekipo Murove I. (Rupnik-Saiger). Enako je bilo tudi v tekmovalni ekipi pionirk. Prvo mesto je pripadlo ekipi Jesenic I (Markež-Smolej), drugo pa ekipi Jesenic II (Samar-Zupančič). Navedene ekipe so si s tem priborile pravico nastopa na prvenstvu Slovenije.

V soboto in nedeljo bodo jeseniški mladinci in mladinke nastopili v Murski Soboti na mladinskem prvenstvu Slovenije v igrah posamežno in v parihi. Na pot bo odšlo pet mladincev in štiri mladinke.

SMUČARSKI SKOKI

Štirinajst dni pred zaključkom svetovnega pokala in teden dni pred sklepnim tekmovalnim Alpskega mladinskega pokala v klasični kombinaciji so bile v Planici zadnje tekme pokala Cockta.

Smučarski klub Bled je v soboto pripravil na šestdesetmetrski skakalnici tekmo za starejše pionirje. Med 45 skakalci sta po pričakovanju slavila oba žirovničana. Z zmago si je Petek prislužil tudi končno zmago v pokalu Cockta in zbral skupaj 90 točk, Gasperin pa je z drugim mestom na tekmi osvojil v končni razvrstitvi drugo mesto in 85 točk. Ostala dva žirovničana sta se uvrstila na 25. mesto (Modrijan) in 41. mesto (Legat).

V nedeljo je bila na »devetdesetki« še zadnja tekma za pokal »Cockta« za mlajše mladince, združena z gorenjskim prvenstvom, skupaj pa so jo pripravili delavci smučarskega društva Rateče in občinska zveza smučarskih organizacij Jesenice. Oba naslova je osvojil Primož Kopac iz Žirov. Ekipo Žirovnice Jesenic sta zastopala oba pionirja. Franci Petek je bil odlični tretji, za las mu je ušlo vsaj drugo mesto, Marjan Gasperin pa je bil šesti. Obe uvrstitvi sta solidni, vendar pa bi z nekaj več športne sreče lahko iztržila še boljše uvrstitve. V razvrstitvi gorenjskega prvenstva je Petek osvojil drugo mesto, Gasperin pa peto.

Na zadnji tekmi »Cockta« mlajših pionirjev »B« (do 11 let), ki je bila v nedeljo v Žireh, je med stopetnajstimi skakalci zmagal Martinjak iz Kranja. Presenetljivo dobro se je uvrstil žirovničan Zupan, ki je bil peti, pa tudi ostala dva, ki sta začela s tem športom letos, sta bila solidna. Mandelj je bil 65. in Hladnik 76.

-A-

VEČER S ŠPORTNIKI ŽELEZARNE JESENICE

V petek, 14. marca bo ob 18. uri v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah

RAZGLASITEV REZULTATOV IN NAJBOLJŠIH ŠPORTNIKOV V LETU 1985.

V kulturnem programu bodo sodelovali: Pihalni orkester jeseniških železarjev, Oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Brez-nica in člani gledališča Tone Čufar Jesenice.
Vabljeni vsi športniki in občani Jesenic!

RAZPIS PRVENSTVA ŽELEZARNE V KEGLJANJU NA LEDU

Tekmovalje je ekipno in za posameznike v moški in ženski konkurenci. Ekipa pri moških šteje pet tekmovalcev, pri ženskah pa tri tekmovalke. Registrirani tekmovalci imajo pravico do nastopa, vendar v ločeni skupini. Tekmuje se po pravilih Zveze za kegljanje na ledu. Število tekmovalcev je neomejeno.

Prijave sprejema vodja tekmovalstva na tekmovališču v hali pod Mežaklo (Jože Klinar). Ob prijavi pokažite izkaznico o vstopu v Železarno Jesenice.

RAZPORED:

- ponedeljek, 17. marca, od 15. do 18. ure,
- torek, 18. marca, od 15. do 18. ure,
- sredo, 19. marca, od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure,
- četrtek, 20. marca, od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure,
- petek, 21. marca, od 15. do 18. ure,
- sobota, 22. marca, od 9. do 12. ure.

TEKMOVANJE V TEKIH IN VELESALOMU NA HRUŠICI

Krajevna skupnost Hrušica je bila nedaj znana po odličnih tekačih, skakalcih, zelo razgibana pa je bila tudi zimska in poletna rekreacija. Potem je zavladalo večletno mrtvilo, člani TVD Partizan pa nikakor niso uspeli najti prave formule, kako spet razgibati mlado in staro za različne športne aktivnosti. Bili so več ali manj uspešni poskusi, več kot očito pa je bilo tudi, da je večletni premor posameznikom odtujil športne aktivnosti oziroma so nadomestno športno razvedrilo poiskali drugje.

V vrstah TVD Partizan je končno le zavzel svež veter, to pa je seveda priložnost, da športna rekreacija spet doživi večji razmah. Konec prejšnjega tedna so člani društva organizirali množični tek na smučeh in tekmovalje v velesalomu.

Sobotni množični tek jim je najprej prinesel nekoliko razočaranja. Zjutraj je bilo slabo in deževno vreme, tako da se je marsikdo raje odločil, da bo doma. Nekateri najbolj vztrajni so seveda le prišli in množični tek so kljub skromnejši udeležbi izpeljali v zadovoljstvo vseh. Člani društva so v pripravo proge, ki je potekala do Mojstrane in nazaj, vložili veliko truda. Za ureditev proge so morali iz Kranjske gore pripeljati tudi stroj za tapanje snega. Na nedeljskem velesalomu pa je bilo potem povsem drugače. Zbralo se je precejšnje število ljubiteljev smučanja, še najbolj veselo je bilo gledati najmlajše cicibane, ki so delali prve junaške zavoje med vrati. Tekmovalje so organizirali na smučišču nad novim naseljem na Belem polju. Pri merjenju časov so priskočili na pomoč člani Smučarskega društva Jesenice, za najboljšo pa so praktične nagrade prispevale tudi nekatere delovne organizacije. Vzdušje je bilo zares prijetno, tako med tekmovalci in gledalci. Razveseljivo je bilo tudi spoznanje, da so s tem tekmovaljem razgibali tudi nove prebivalce na Belem polju, ki se še vedno premalo vključujejo v vse akcije v krajevni skupnosti Hrušica.

Člani TVD Partizan so sedaj odločeni, da športne aktivnosti nadaljujejo v spomladanskih in poletnih mesecih. Kažejo se lepe možnosti za kros, nogomet in druge aktivnosti. Za ponovni razmah športne rekreacije včasih niti ni potrebno prevelikih finančnih sredstev, potrebna je le volja in zavzetost, zato korajža velja!

REZULTATI:
Množični tek na smučeh:
Ml. pionirke: 1. Mojca Bele;
Ml. pionirji: 1. Zdenko Majstorovič ml.;
St. pionirke: 1. Mateja Janša, 2. Andreja Zupanc;

St. pionirji: 1. Egidij Glavič, 2. Marko Drešček, 3. Matej Kejžar;
Člani-kategorizirani tekmovalci: 1. Franci Teraš, 2. Dušan Djuričič;
Člani do 30 let: 1. Brane Gričar, 2. Igor Kobentar, 3. Boris Kobentar;
Člani od 30 do 40 let: 1. Rado Pristov, 2. Martin Čufar, 3. Franci Novak;
Veterani: 1. Peter Kejžar, 2. Milan Ulčar.

VELESALOM:
cicibanke do 6 let: 1. Andreja Gasperin, 2. Tina Babič, 3. Tanja Kern;
Cicibani do 6 let: 1. Aleš Babič, 2. Mitja Jereb, 3. Tilen Oštir;

Pionirke od 1. do 4. razreda: 1. Alenka Dovžan, 2. Saša Jeklar, 3. Sandar Roner;
Pionirji od 1. do 4. razreda: 1. Uroš Sušteršič, 2. Gaber Lah, 3. Andrej Novak;

ODBOJKA II. SOL-MOŠKI

PLAMEN KROPA : ŽELEZAR 0:3 (-11, -9, -7)

Odbojkarji Železarja nadaljujejo dobre igre v spomladanskem delu prvenstva. V soboto, 8. marca, so v tekmi 4. kola na gostovanju gladko s 3:0 premagali odbojkarje Plamena iz Kroke. V dokaj kvalitetni odbojkarški tekmi, ki je navdušila številne gledalce, so bili gostje iz Žirovnice boljši v vseh elementih odbojkarške igre. Izredno dobro so servirali in s tem domačim odbojkarjem onemogočali uspešno organizacijo akcije na mrežo. Pohvaliti velja celo ekipo.

MR

HOKEJ JE ŠPORT, JE PA TUDI CIRKUS IN BIZNIS

Kljub temu da nisem hokejski strokovnjak, ne reden gledalec in še manj navijač kogarkoli, sem v zadnjih dveh številkah Železarja z zanimanjem prebiral komentarje ob zaključku hokejskega prvenstva. Tudi sam sem si ogledal zadnjo, odločilno tekmo na Jesenicah, užíval sem v dobri igri obeh moštev in se na lastne oči prepiral, da je Partizan zmagal za služeno, v poštenem športnem boju, zato mi ni všeč tarnanje nekaterih o nečednih poslih, ki da so botrovali njegovemu zmagoslavlju, pa o »načrtnih potezih«, da bi razbili slovenski, zlasti pa še naš, jeseniški delavski hokej. (Dopis Bogdana Pogačnika HK Jesenice). Še dlje gre anonimnež s psevdonimom CION v članku NAJ ŽIVI HOKEJ, TODA NE TAK, KAKRŠEN JE: »Naslov v Beograd niso prinesli igralci, ki so igrali 60 minut na tekmo, ampak devize, ki so jih ti igralci dobivali...« Taisti anonimnež se zaničljivo izraža tudi o »kupljenčkih«, ki da so bili v boju za klubsko barvo na konici povzročitelji več poškodb ostalim igralcem. To je žalitev tako za hokejiste, ki za pošten denar pošteno opravljajo svoje delo, kakor tudi za klub, ki jih plačuje, saj vemo, da

za malo denarja ni dobre muzike — in to seveda ne velja samo za hokej. Po logiki našega dopisnika bi npr. tudi Roka Petroviča lahko razglasili za »kupljenčka« tovarne Rossignol. Nič ne pomaga moralizirati, vrhunski šport je pač cirkus in biznis. Narod hoče kruha in iger, in če že kruha ni dovolj, naj ima vsaj igre. Te pa niso zastoj. Gladiatori pa tudi ne, kot so bili v dobi suženjstva. Saj imamo svobodni trg in najboljše gladiatorje naj ima tisti, ki je pripravljen zanje tudi največ plačati.

»Pogumno naprej!« vzklika B. Pogačnik zvesti četi jeseniški hokejistov. »V vaših nastopih in v vas gledamo več kot samo izvrstne hokejske igralce.« To že ni več športno navijanje, to je manifestacija slovenske nacionalne zafrustriranosti in bolečnega občutka ogroženosti pred vsem, kar prihaja z onega brega Sotle. Ne samo športniki, tudi navijači bi morali športno prenašati poraze »svojih« moštev, ne pa da zanje iščejo za lase privlečena opravičila.

Edo Torkar

TEKMOVANJE SODELAVCEV TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Glede na to, da je bilo v okviru osnovne organizacije sindikata v februarju organizirano tekmovalje v kegljanju na asfaltu in kegljanje na ledu — med ekipami samoupravnih delovnih skupin je zanimanje za športno dejavnost še bolj naraslo. Zato smo v februarju organizirali še tekmovalje v velesalomu in kegljanju na ledu — posamežno.

Doseženi so bili naslednji rezultati:
Kegljanje na ledu — posamezniki:
1. Milan Lasnik, 2. Dušan Prešern, 3. Ciril Grabnar, 4. Branko Golja, 5. Husnija Turkusić, 6. Aleksander Kavčič, 7. Sandi Lužnik, 8. Božo Dobravc, 9. Kajetan Pestotnik, 10. Bogo Klemenc, 11. Zarko Dornik, 12. Branko Ošljaj, 13. Rafko Čurman, 14. Senad Nuhanović, 15. Lovro Purgar, 16. Šefik Krupić, 17. Darko Gregorić, 18. Stanko Bokša.

Velesalom — moški do 30 let: 1. Jože Ožbek, Rafko Čurman, 3. Matjaž Potočnik, 4. Branko Golja, 5. Anton Smolej, 6. Bogdan Siklič, 7. Drago Pretmar, 8. Miran Pfeifer, 9. Tomaž Kajdič, 10. Dedo Arapović.

Velesalom — moški od 30 do 40 let: 1. Franc Makše, 2. Rudi Rustja, 3. Husnija Turkusić, 4. Božo Dobrave, 5. Branko Fagon.

Velesalom — moški nad 40 let: 1. Jože Klinar, 2. Dušan Prešern, 3. Kajetan Pestotnik, 4. Franc Solar.

Velesalom — ženske: 1. Marija File, 2. Urška Šranc.

Da pa vsa ta srečanja ne bi potekala samo v tekmovalnem vzdušju, smo ob zaključku tekmovalja v velesalomu, ki je bil v Podkorenju, pripravili še družabno srečanje v gostilni Surc v Ratecah. Ob tej priložnosti smo tudi razglasili rezultate in podelili praktične nagrade posameznikom, ki so osvojili najboljša mesta.

Razveseljivo je, da je bila organizacija vseh tekmovalj delo celotnega izvršnega odbora OOS in ostalih sodelavcev. Dejstvo pa je, da tekmovalje ne bi mogli pripraviti v takem obsegu, če zanje ne bi imele razumevanje ostale TOZD v delovni organizaciji in zunaj nje, ter posamezni obrtniki, ki so nam pomagali fi-

nančno in z izdelki za praktična darila tekmovalcem. Vsekakor pa nam je bila dobrodošla tudi izredna pomoč smučarskega kluba Rateče, ki nam je pri pripravi velesaloma postavil proge in izvedel meritve.

Vsem, ki ste se odzvali našim prošnjam, se v imenu OOS TOZD Hladna valjarja Jesenice najlepše zahvaljujemo.

IO OOS TOZD HV Jesenice

USPEŠEN NASTOP RADOVLJIŠKIH IN JESENISKIH PLIVALCEV NA PIONIRSKEM DRŽAVNEM PRVENSTVU

Plavalci do 12 let starosti so merili svoje moči v Zrenjaninu, kamor je radovljiške plavalce popeljal njihov prvi trener Ciril Globočnik, Jeseničane pa Janez Novak.

Širokopotezni organizatorji so izpolnili obljubo in tekmovalce s posebnimi avtobusi prepeljali iz Beograda do hotela ter

nato dvakrat dnevno od hotela do baze-nazaj. Bazen ima 12 prog, medtem ko jih ima največji slovenski v Celju osem.

Nastopilo je 200 tekmovalcev iz 34 klubov. Največje presenečenje so pripravili organizatorji, ki so dosegli prvo mesto v ekipni uvrstitvi in dokazali, da klub s častitljivo tradicijo pod novim vodstvom izredno dobro dela.

Najboljši dosežki radovljiških plavalcev:
Saša Robič 1. na 100 in 200 m hrbtno ter 2. na 400 m mešano; Miha Potočnik 3. na 200 in 400 m mešano; dekliska štafeta 3x100 m mešano v sestavi: Grahovac, Robič, Krmpotič, Zadravec 3. mesto; Grahovac Petra 5. na 200 m hrbtno; Metka Zadravec 10. na 200 m kravi; Mojca Krmpotič 17. na 100 m prsno.

Najboljša dosežka Jeseničanov:
4. mesto Mojca Jazbec na 100 m prsno in 29. mesto Anže Novak na 200 m kravi. Ekipno: Radovljica 7., Jesenice 25.

MR

Dvanajstletna plavalka Saša Robič iz Radovljice — letošnja državna prvakinja v disciplinah 100 in 200 m hrbtno v zimskem bazenu.

LJUBITELJI DRSANJA!

Komisija za športno rekreacijo obvešča ljubitelje drsanja, da je zadnji dan drsanja v sezoni 1985/86 v petek, 14. marca.

SMUČARSKI TEK OB DNEVU ŽENA

Priredbeni člani Smučarskega društva iz Rateč so tudi ob letošnjem osmem marcu — mednarodnem dnevu žena — pripravili tradicionalni smučarski tek rateških žena in deklet. Muhasto vreme in na novo zapadli sneg pa sta pripomogla, da se teka ni udeležilo večje število tekmovalk. Na startu se jih je zbralo deset in vse so srečno pritele v cilj z mislijo, da mora ta tek, ki je v Ratecah postal že tradicionalen ob osmem marcu, ostati še naprej in postati še bolj množičen ter da vreme ne sme vplivati na razpoloženje. Ob koncu teka je vse udeležence pozdravil predsednik rateškega Smučarskega društva Jože Kavalar, razglasil so rezultate, vsaka udeleženka teka pa je dobila rdeč nagelj in lično izdelano kolajno — lep spomin za osmi marec.

Takole pa so se uvrstile žene in dekleta na teku: med tekmovalkami do 40 let je bila prva Marija Kajžar, druga Tončka Brudar, tretja Vida Mrak in četrta Vesna Miketić, med tekmovalkami nad 40 let pa je bila Mira Šumi prva, druga je bila Danica Butinar, tretja Dragica Minar in četrta Milena Makovec; pri pionirkah pa sta si prvo in drugo mesto razdelili sestri Mirjam in Erika Rožič.

Dan pred osmim marcem pa so praznovanje za svoje mamicе pripravili tudi v otroškem vrtcu v Ratecah. Tovarišice vzgojiteljice iz vrtca in malčki so mamicе razveselili z darili, ki so jih izdelali v vrtcu, in krajšim in prijetnim programom. Zvečer pa je bila v dvorani krajevne skupnosti proslava, kjer so se s programom predstavili otroci iz otroškega vrtca, učenci kranjskogorske osnovne šole in rateški mladinci.

A. Kerštan

TEKMOVANJE SODELAVCEV TOZD ENERGETIKA V STRELJANJU

V okviru tekmovalja za izbor najboljšega športnika in športnice v TOZD Energetika smo 27. februarja izvedli tekmovalje v streljanju z zračno puško. Ta tekmovalja so letos prvič, zato je bila udeležba skromnejša. Pričakujemo, da bo na ostalih tekmovaljih med letom (kegljanje, namizni tenis, šah, balinanje itd.) udeležba večja.

Streljanja se je udeležilo trinajst tekmovalcev. Vsak je imel na voljo 25 strel, od tega pet poskusnih.

REZULTATI: 1. Vinko Sedej 147, 2. Vojteh Jakopič 145, 3. Albert Jesenšek 140, 4. Igor Dežman, 5. Pavel Brglez, 6. Miloš Nikolič, 7. Marjan Uršič, Smolej Vinko, 9. Zlatko Novak, Pavel Žvan, 11. Husein Suljanović, 12. Marko Jukić, 13. Ivan Svetina.

Po končanem tekmovalju so prvi trije dobili kolajne.

Obveščam vse zaposlene, da bo v marcu prvenstvo TOZD v kegljanju na asfaltu.

Pavel Žvan

DR